

Saraswata Nilakantha
RATAPALAM

ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్రవారపత్రిక

వెల
4 అణాలు

సంపుటము 42

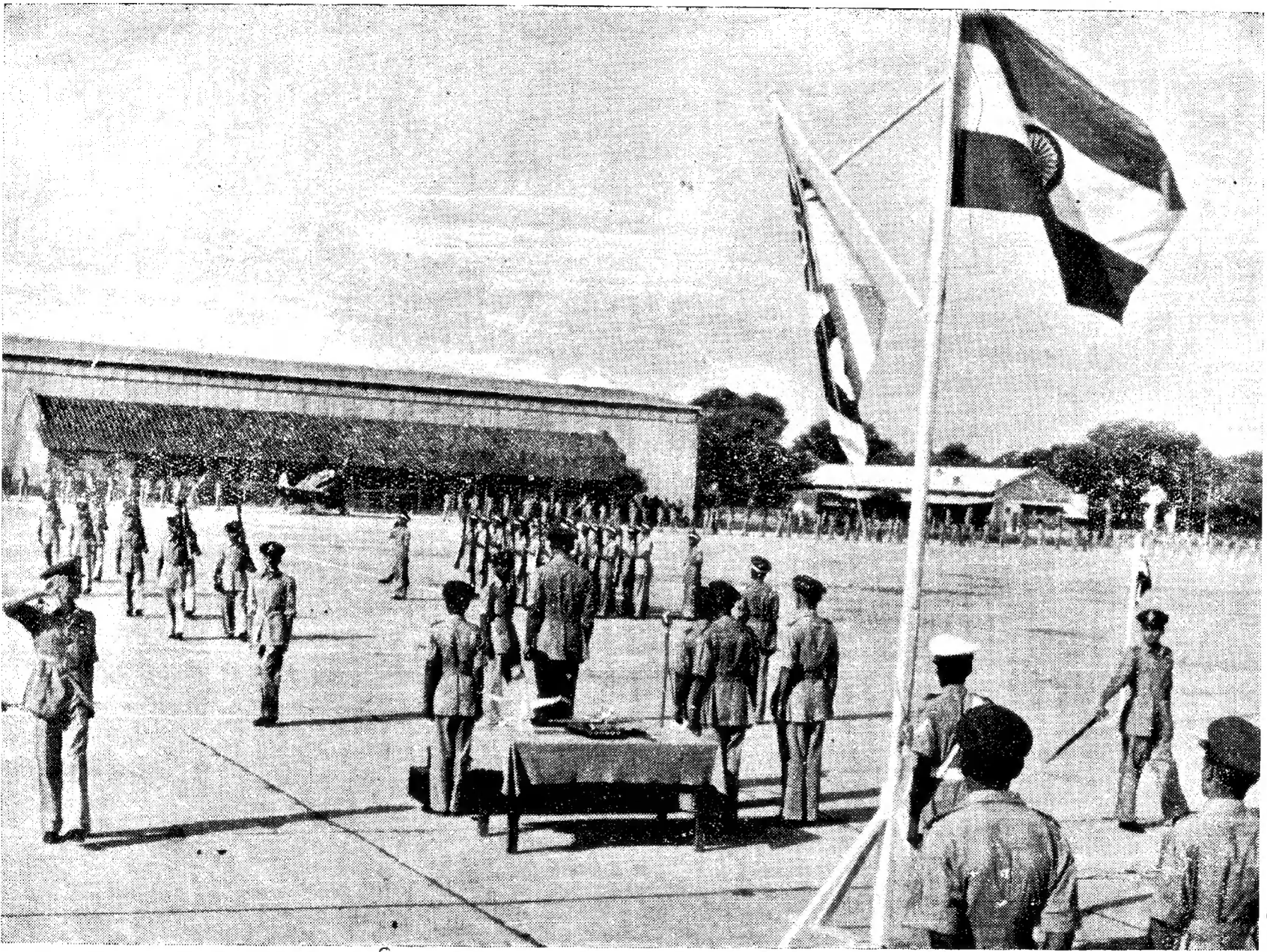
సంచిక 4

సెప్టెంబరు

21 1949

ANDHRA PATRIKA
ILLUSTRATED WEEKLY

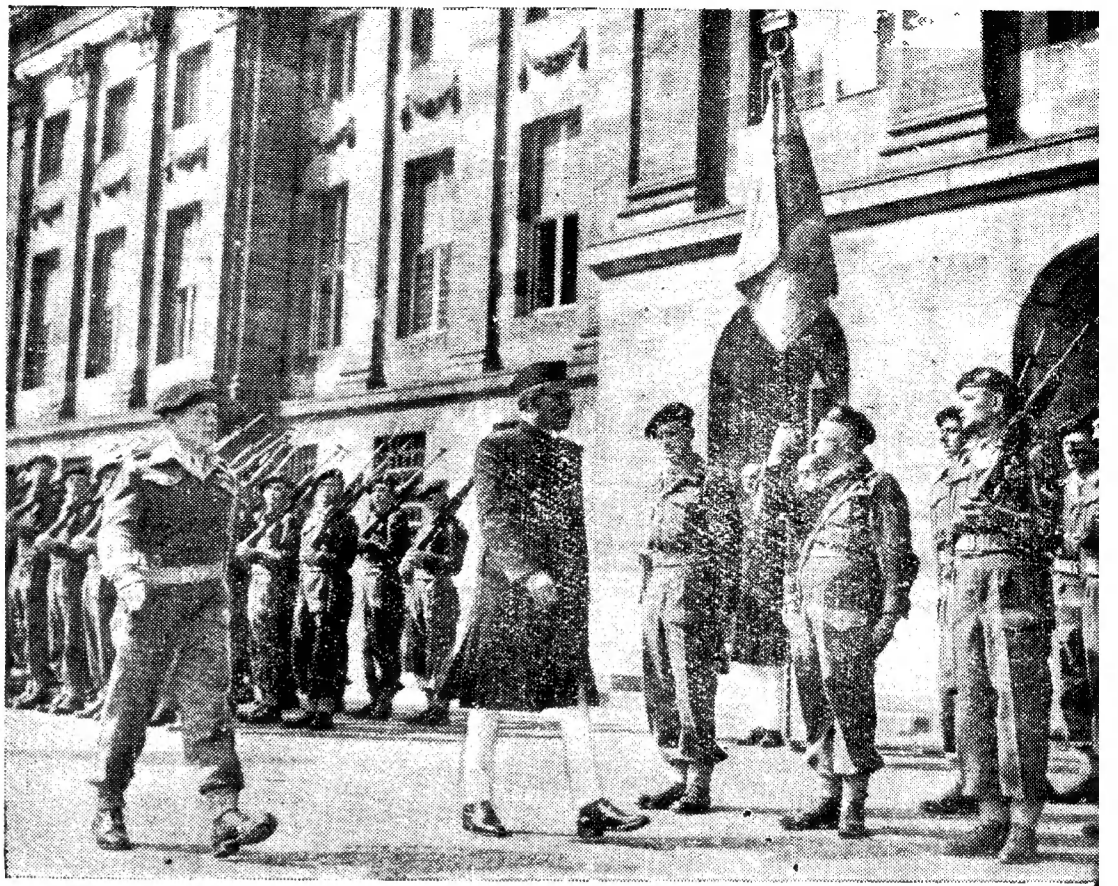
★ గిరివిత్తిలి ★

అంబాలా విమానశిక్షణ కేంద్రంలో ఉత్తీర్ణులైన విద్యార్థులకు, ఆర్. వి. యస్. డిప్యూటీ కమాండర్ ఎయిర్ మరల్ యస్. ముఖర్జీగారు అధికార శిక్షణను నిస్తున్నారు. జోద్పూర్ సురక్ష ఖడ్గాన్ని బహుమతి పొందిన యం. యస్. డిప్యూటీ గారు ఆ ఖడ్గంతో సైనికపదనం చేస్తున్నారు.

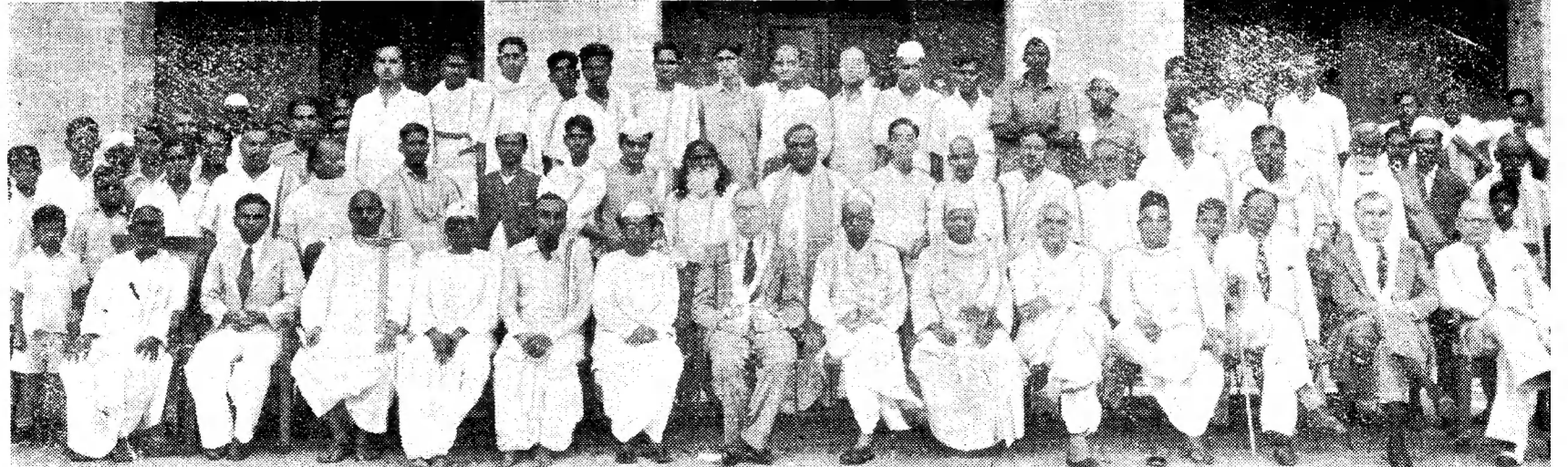

ప్రభుత్వ భవనంలోని వర్తిపొత్తును జోగ్లా రెజిమెంటు నాయకుడు హార్దో మేజర్ గోగాస్ సింగ్ గారికి గవర్నరుజనరల్ రాజగోపాలాచారిగారు బహుమతి నిస్తున్నారు.

నదర్లాండ్స్ లో భారతదేశపు ప్రథమ స్త్రీరాయబారిగా నియమింపబడిన డాక్టర్ మోహన్ సింహ మేహతా, ఆమ్బర్ డామ్ రాజభవనం ముందు సైనికపదనాన్ని స్వీకరించుచున్నారు.

★
భారత ప్రభుత్వ రవాణా, రైల్వేల శాఖ స్టేషన్ మంత్రి కే. సంతానం గారు ఈ నెల 8-న తేది విజయవాడ వచ్చి నవ్వుడు పుర పాలక సంఘం పౌరసన్మానం చేసినప్పటి ఫోటో.
★

సంవత్సరచందా రు. 12-0-0

విడిపత్రిక అణాలు 0-4-0

ప్రతిబుధవారమున ప్రకటింపబడును

ఒరు లేయవి యానకించిన నరవర ! యస్త్రియము తన మనంబున కగు దా

నొరులకు నవి సేయకునికి సరాయణము పరమధర్మ పథముల కెల్లన్. (మహాభారతము)

సంపుటము. 42

సంచిక 4

Founder : K. NAGESWARA RAO

విరోధి సంవత్సర భాద్రపదబహుళ చతుర్దశి బుడవారము

భానుమతి
భరణికిక్కున్ 'లైలామహ్నా'లో 'లైలా'

ఆంధ్ర పత్రిక

1949-వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 21-వ తేదీ బుధవారము

ఆస్థానకవి శ్రీ వేంకటేశాస్త్రిగారు

“సుకృతాత్ములు, రససిద్ధులు, సుకవీంద్రులు” శ్రీ చెల్లపిల్ల వేంకటేశాస్త్రిగారు. ఎనుబది సంవత్సరముల వృద్ధవయస్కులు. కృషించిన శ్రద్ధశక్తిరులు. కాని వారి సాహిత్యజీవ యీడు లేని నవయావనోత్సాహభరితమై శోభించుచున్నది. వారియొద్ద జ్వలించిన రసోద్దీపన వారి పూర్వజన్మసుకృత విశేషమనక తప్పదు. వారు సుకృతాత్ములనుట నిస్సంశయము. సాధనావశమైన ఉభయభాషావాండిత్యప్రభావము వారి సహజరసపాసను తీర్చిదిద్ది వారికి రససిద్ధి నొసంగినది. వార్ధకము వై సభిక్కురింపగల ఆత్మతేజము నొసంగినది. కనిత్యము చెప్పట కడు కష్టకార్యమని వెలుచెడి పిరికియువకులనందరిని, భ్రమరకీటన్యాయమున తన సాంగత్య మహిమామాత్రముననే, కనికశోరములుగా నొనర్చెను. భోజరాజనముఖమున చేరినవాడు కనిత్యము చెప్పనేర్చిన కీతిగా, శ్రీ చెల్లపిల్ల వేంకటేశాస్త్రిగారి దరిజేరిన యువకులు కవనరచనకుతూహలాయత్తిచిత్తులై, “ఎలికించెడి వారు శాస్త్రి గారు”రనునట్లుగా ప్రద్యము లల్లిరి. శాస్త్రిగారి నే ఉపాసనచేసి ఏకలవ్యశుక్రాపచేసి కనిత్యసాధనము చేసినవారెందరో ఆంధ్రదేశమున కల రనుట కల్ల కాదు.

శ్రీ వేంకటేశాస్త్రిగారి కవితామాధురి ఆంధ్రలోకమునకు పాయసమువోలె పంచిపెట్టబడెను. కావ్యము రసాత్మకమను విషయము లోకవిదితము. కాని విశ్వశ్రేయమును చేకూర్చునది కావ్య మనువిషయమును వేంకటేశాస్త్రిగారి రచనలు కేనోళ్ల వచించుచున్నవి. వారిది సర్వజనసుబోధకమైన శైలి. ప్రజాహృదయమునకు సుబోధకమగు తెలుతెనుగుపదముల ద్రాక్షాపాకము వారిది. పాండిత్యప్రకర్షకై పెనగులాడి బూజుపట్టిన తేజోవిహీనమైన పదముల వాడుక యను వేమక వారి కెన్నడును లేదు. ప్రజాసామాన్యమును రంజింపజేయగలిగినదే ప్రశస్తమైన రచన యని వారి యభిమతము. తొల్లిల్ల వారి కవిత్వము ప్రభువుల యాస్థానములందు చిందులు త్రొక్కినప్పుడు కూడ, వారి

పద్యములు ఆంధ్రసాహిత్యమునం దొక నూతనోద్యమప్రతిపాదకము లయ్యెను. వ్యావహారికము లైనట్టియు, పూర్వకవి ప్రయోగములు కాకట్టియు పెక్కుమోటులను గ్రాంథికవాదులకు ఈటె పోటులవలె ప్రయోగించిన శ్రీ శాస్త్రిగారు ఆంధ్రసాహిత్యమున ప్రజారాజ్యమును ప్రతిష్ఠించి రని చెప్పవచ్చును. ప్రజానిక ప్రయోజనకరమైన దే సాహిత్య మని గ్రహించిన పండితులు శ్రీ శాస్త్రిగారు. అందువల్ల ప్రజానికము వారిని పూజించినది. నేటి ప్రజాప్రభుత్వ పీఠమునకు వారు ఆస్థానకవులగుట వారి ప్రజాపాత జీవితప్రసన్ని యనుట తధ్యము.

ఆంధ్రసాహిత్యమునకు గల విశిష్టవైభవము ఇట్టి మహాసియులు కష్టించి కృషిచేసి ఓటిక గాపించి యొసంగు మేల్మీ బంగరుతీగె లనదగు దివ్యపద సస్యరాసులవలన లభించినది. బక్కు చిక్కిన బడుగుదేహము దాల్చిన యీ రససిద్ధుడు, యీ సాహితీ కర్షకుడు అరువది యేండ్లుగా చేబట్టిన హలమువంటి కలమును విడువక ప్రతి కలకు వ్రాసియిచ్చెడి వచనరచనలు వారి సరస్వతీపూజాప్రసాదమునలె పారకలోకము స్వీకరించి యారగించుచున్నది.

అష్టావధానములు, శతావధానములు, ఆశుకవిత్వప్రదర్శనము అవలీలగా అనేక పర్యాయములు చేసి యుండియు, అట్టి ప్రజ్ఞావిశేషము, కల ఏకే అట్టి కవితాకాలక్షేపములు సాధకులకుగాని, సదస్యులకుగాని శ్రేయస్కరములు కావని యుద్ఘాటించిరి. శతావధానముల బ్రశస్తి గాంచిన ఏకే శతావధానముల కీ తెలుగుకీ మను స్వస్తి చెప్పిరనక తప్పదు. శాస్త్రిగారు యధార్థవాది యనుట కిది తార్కాణము.

ఇట్టి నిష్కపటవాదిని, నిరుపమాన ప్రజ్ఞావంతుని, నిరంతరసాహితీ సేవాతత్పరుని ప్రభువులు, పండిత పరిషత్తులు సత్కరించి సన్మానించుటయే గాక ఆంధ్ర విశ్వకళాపరిషత్తు “కళా

ప్రపూర్ణ” యను బిరుదును గురుదక్షిణగా నొసంగెను.

“ప్రకటకవీంద్రు లే స్వపతి పజ్జను, నిద్రితులై చరింతు, రా వికృతపుజాడ్యమా దొరడి; వత్తము లేకయే వారు పూజ్య; లంఛకజనదూషితంబులు ఘరంబులు గావె యమూల్యరత్నముల్.” ఇట్టి మహాకవులను పూజించుటయును, పోషించుటయును ప్రభుత్వధర్మము. ఇట్టి మహాకవుల నాదరించి సత్కరించుట తమ కర్తవ్యమని మన రాష్ట్రప్రభుత్వము వారికి ఆస్థానకవి స్థాయి నొసంగినది. శ్రీ వేంకటేశాస్త్రిగారు ఆంధ్రసాహిత్యమున కొక అమూల్యరత్నమని వారికి సూక్ష్మశారవ స్థానము నొసంగినది. మన ప్రభుత్వ మీ కీతిగ తన పరువు ప్రశస్తిలను గాపాడుకొని గల్గినది.

ఈ ఆస్థానకవిగౌరవలంఛన ప్రదానసందర్భమున శ్రీ శాస్త్రిగారిని మేముకూడ అభినందించుచు వారికి పరమేశ్వరుడు చిరాయురారోగ్యశ్రీల నొసంగి బ్రోచుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాము.

పరిషత్తు నిర్ణయం

హిందీగాని, హిందుస్తానీగాని, సంస్కృతముగాని, మరి యేతరభాషగాని భారత జాతీయభాషగ నున్న అట్టి భాషను రాజభాషగ అంగీకరించుట వివేకము. సంస్కృతము ప్రాచీన భాష. దాదాపుగ భారతదేశము నందలి అన్ని భాషలకు మాతృక. వేదకాలమున భరతఖండమునకు అంతటికి ఈ వేదభాషయే వ్యావహారిక భాషగ నుండెను. అయినను ప్రాంతీయ ఆచార న్యవహారములు, సంప్రదాయములు, సంస్కృతి శక్తివంతమై, నడివమై యుండుట వలన, ఆయా ప్రాంతీయభాషలు వేదభాషలో జీర్ణమైపోక, ఆ భాషను జీర్ణించుకొని అభివృద్ధి చెందినవి. ప్రాంతీయభాషలు సర్వతోముఖముగ అభివృద్ధిచెంది వికసించినను, మధ్యకాలమున పాశ్చాత్య నాగరికతావ్యామోహమువలన వేద ప్రాధాన్యము కొంతవరకు తగ్గినను, వేదభాషప్రాముఖ్యత మాత్రము తగ్గలేదు. పారతంత్ర్యమును అనుభవించుచున్న ప్రజలలో జాతీయచైతన్యము వృద్ధిపొందుటతో ప్రాచీన సంస్కృతి, సంప్రదాయముల పునరుద్ధరణకలాపము ప్రారంభమైనది. దేశము స్వతంత్రమగుటతో ప్రజలలో ఏటివై ఆసక్తి అధికమైనది.

యావద్భారతమునకు సంబంధించిన సాంఘిక, సాంస్కృతిక విషయములపై నిర్ణయములు జరుగునపుడు ప్రభుత్వములు గాని, ప్రజాప్రతినిధుల సభలు గాని ఈ నవచైతన్యమును, ఈ క్రొత్త ఉద్యమమును గుర్తించవలసియుండును. రాజభాషను నిర్ధారణ చేయుసందర్భమున రాజ్యాంగపరిషత్తు ఈ యంశములను గమనించినట్లు కన్పింపదు.

హిందీగాని లేక హిందుస్తానీ భారతప్రజలలో హెచ్చుమంది. సంఖ్య ఇతరభాషలవారి మొత్తమ సంఖ్యకంటె ఇప్పటికిని తక్కువ. మాతృభాషగ నున్నంతమాత్రము జాతీయభాష కాజాలదు. కాంగ్రె జాతీయోద్యమమును ప్రారంభించుటతో హిందుస్తానీని జాతీయభాష వృద్ధి చేయవలెనను ఉద్యమ ప్రారంభమైనది. ఖద్దరు ఉద్యమము హరిజన ఉద్యమము, కుటీర పరిశ్రమ ఉద్యమములవలెనే హిందీఉద్యమమ కూడ భారత స్వాతంత్ర్యోద్యమము ఒక భాగమైనది. భారత స్వాతంత్ర ఉద్యమము గమ్యస్థానము చేరినను ఈ ఆంతరుద్యమములను గమ్యస్థానమ నకు చేర్చుటకు ప్రభుత్వఅధికారమ శాసనసభల సహాయము కావలసినదైను. ఈ ఒక్క విషయమే హిందీ వారితజాతీయభాష కాజాలదని నిరూపించినది.

జాతీయకృతకు ఏకభాష శక్తివంతమైన, ప్రయోజనకరమైన సాధన కావచ్చును. కాని నిర్బంధముగ ప్రబలందరిని ఒకే భాషగలవారినిగా చేయుటవలన జాతీయవికృత సిద్ధింపక పోగా విచ్ఛిన్న శక్తులు బలపడిపోగలవు. పరిషత్తుఅధ్యక్షుడు డాక్టరు రాజేంద్ర ప్రసాద్ గారు దేవనాగరి లిపితో హిందీని రాజభాషగ నిర్ణయించినందులకు రాజ్యాంగపరిషత్తుసభ్యులన అభినందించుచు చేసిన ప్రసంగ తాత్పర్య మిదియే. ఈ సమస్యపై సమాధానము కుదరకున్న పరిషత్తు అధ్యక్షులు హెచ్చరించినట్లు భారత ప్రభుత్వము సాధించి స్థిరపరచిన రాజకీయైకత్వ ఒక్క-క్షణకాలము మనగలిగెడిది గాదు. పరిషత్తుసభ్యులు అట్టి ప్రమాదమును నివారించినందుకు అభినందనీయులు.

కాని చర్చలలో పాల్గొనిన హిందీ భాషావాదులు ప్రదర్శించిన వైఖరి మాత్రము హర్షింపతగినది గాదు. ఇప్పుడు, ఈ క్షణములో హిందీని రాజభాషగ చేసి ఇతర భాషలకు స్థానము లేకుండ చేయవలెనను వీరి వాదము ఏ విధముగను సమర్థనీయము గాదు. వారి సూచన ఆచరణసాధ్యము గాదు. ప్రస్తుత పరిస్థితులనుబట్టి అది ఆచరణ యోగ్యమును కాదు. వీరి ధోరణి, వారు భావించినట్లు గాఢదేశాభిమానమును, జాతీయతను గూక, సంకుచిత దృష్టిని, స్వార్థమును ప్రదర్శించెను. యావద్భారతము హిందీని రాజభాషగ అంగీకరింపగా, వీరు మాత్రము దాక్షిణాత్యులు కోరిన సంఖ్యామానమును అంగీకరింప నిరాకరించిరి. అసలు సంఖ్యల విషయమై ఇంత రభస, రాజేంద్రప్రసాద్ గారు అన్నట్లు, అనవసరమే. హిందీభాషను, దేవనాగరి లిపిని నేర్చుకొనగలిగిన దాక్షిణాత్యులు పది అంకెలను “అభ్యసింపలేరా?” అనలువిషయమున తలయొగ్గిన చెన్న రాష్ట్రప్రతినిధులు సంఖ్యల విషయ

నవల

నాకొకటి

వి.డి. ప్రసాదరావు

౧౩

రాత్రి మొదటియూను గడిచిపోతోంది. ఆ అరుగులమీద ఇద్దరూ కూర్చుండిపోయి ఎవరి ఆలోచనలలో వాళ్లు మునిగిపోయినట్లు కూర్చున్నారు. ఒకరి మనస్థితి, గతీ, రెండవవారికి పూర్తిగా అవగాహన మాత్రాన్నట్లే ఉంది. కానీ వాచ్యంగా ఆస్థితులకు సంభాషణ స్వరూప మిచ్చి, పరిస్థితిని కదిపి ఒకరినొకరు

మున ఇంత పట్టుదల వహించుటలో ప్రయోజన మేమి? ఈ రాజీని అంగీకరించి దాక్షిణాత్యులకు మహాపకారము చేసితి మను భావము, అహంభావము, బౌద్ధరాహులకు కల్గుటకు తప్ప పరిపత్తు ఈ సంఖ్యామానమును లింగీకరించుటవలన ఒరిగిన దేమి?

ప్రతి విషయమునను అంగభాషవాడుకకాలమును 15 సంవత్సరములకై పరిమితము చేయుటలో పరిపత్తు, కేంద్ర ప్రభుత్వ ఉద్దేశ్య మేమో వ్యక్తమగుటలేదు. ఈ మధ్యకాలమున క్రమముగ హిందీని అలవరచుటకు చేయబడిన ఏర్పాట్లకూడ అంత తృప్తి కరముగ లేవు.

రాజ్యాంగపరిపత్తు అన్ని ప్రాంతములవారిని తృప్తిపరచుటకు, అన్ని ప్రాంతీయ భాషలకు న్యాయము చేయుటకు ఇంతకు మించిన మార్గము లేదు. కాని లిపివిషయమున ఇంతకంటే విశాలదృక్పథముతో వ్యవహరింపవలసి యుండెను. పండిట్ నెహ్రూ ఇది వరలో భాషాసమన్యను చర్చించుచు స్పష్టముచేసినట్లు భాషాభివృద్ధి చాలవరకు లిపిపై ఆధారపడియున్నది. వ్యక్తిగతముగ వీరికి రోమనులిపిని స్వీకరించుటకు అభ్యంతరము లేదు. కాని కేవలము అర్థము లేని మమకారము దురభిమానపూరితమైన అభిమానము ఇట్టి సముచితనిర్ణయము చేయుటకు అడ్డుపడినవి. అయిదు సంవత్సరముల అనంతరము ఈ విషయము పునఃపరిశీలనకు వచ్చిన పుడైనను, టిఫ్ఫిన్ శాననసభ కాలావసరములకు దగినట్టి నిర్ణయమును చేయవలసి యుండును. అంతవరకు, అన్ని వర్గములవారు ప్రస్తుతము పరిపత్తు చేసిన నిర్ణయమునే శిరసా వహించుట అవసరము, వాంఛనీయము. హిందీవాదులికముం దైనను ఎక్కువ సహనమును చూపెద రని విశ్వసించుచున్నాము. దేశ అభివృద్ధి, జాతిగౌరవము సాధనతక్షణ వారి ఒక్కరివైననే గాక భారతీయుల యావన్మందివైనా గలదని వారు గుర్తించుట మంచిది.

కలతపెట్టుకొనే ధైర్యం ఇద్దరికీ చాలక మూగ పోయినట్లు అట్లే కూర్చున్నారు.

అతను తనతోడిదే లోకంగా చేసుకోబోతున్నాడు. అల్లా నిలబడేందుకు ఎన్ని కవచ కుండలాలు చేదించి వదులుకోవాలో, జీవితంలో ఎంతటి రక్షణ కాలదన్నుకొని, నిరుపాయుడై, అనదయై, ఆశ్రితహీనుడైపోవాలో ఆమెకు తెలుసును. కాని యావనపు ఆహంకారం ప్రేరేపించగా, మగనీరి గల మగవాడనని తన మనస్సుకై నా తను సమాధానం చెప్పకోవాలనే ఎరుగని ఉబలాటం తోనూ, తను ఒక స్త్రీకి కల్పించిన అపాయనీతికి తానే రక్షణ నిలచితిరా అనే ధృవ్యామాహంబోనూ, అతను అల్లానే నిలవాడని ఆమె అర్థం చేసుకోగలుగుతూంది. తనమీది ప్రేమ అని అత ననుకొంటున్నది యావనారంభవేళ సంప్రాప్తమైన స్త్రీసుందరస్వరూపమైన బలీయమైన వ్యామోహం మాత్రమే కావచ్చును. కాని ఆ నిమిషాన్ని తిరగణనదిగా అతను ఆ ఘాహాన్ని "ప్రేమ" అన్న పేరు కిచ్చుకొన్నంత గౌరవంతోనూ, శాశ్వతమూ, బలీయమూ, భృథమూ, అన్న నమ్మకంతోనూ భావిస్తున్నాడని ఆమెకు గోచరమౌతూనే ఉంది. కాని తనే ఒకప్పుడు ప్రేమ అనుకొన్న భావం కామ తృప్తిమాత్రంగానే అయి, నిత్యజీవితంలో అరిగి నురిగి పన్నగిలి, రూపాంతరాల్లా పొందగలిగిందో, విప్లవజీవితరంగంలో వ్యక్తికా లిడగలిగేటప్పటికి, ఆశ్రయాన్ని ఎల్లా మార్చుకొంటూంటుందో, తన విషయంలోనే, పతి, ప్రేమికుడు, ఇద్దరిపట్ల, తన మనస్సు మారిగతులలోనే ఆమెకు కొంతకొంత అవగాహన కాగలిగింది.

కాపురానికి వచ్చిన కొత్తలో పతిని ప్రేమించగల్గుతున్నాననే అనుకొంది. కొన్నాళ్లు పోయాక అతి పరిచయంవల్లనేమీ, నిత్యపరిచయంవల్లనేమీ, పతిలోని చిన్నిచిన్ని లోపాలే పెద్ద వాతూ కనబడి, ఒక వ్యక్తి భావం సన్నగావెరిగి, కామతృప్తిపూర్తిలోని కమనీయత్వభావనకూడా ఆసన్నిధిలో పేలవమయి ప్రేమకల్పించుకొన్నాననుకొన్నంతటి సహవాసంకూడా దుర్భరమైపోయింది. అంతతో ఆతర్వాత వ్యామోహరూపంగా ప్రారంభమయి, గాఢమైన, కమనీయమైన ఈ పరిచయానికి కూడా "ప్రేమ" అన్నంత గౌరవ శాశ్వతత్యాలు కల నామం ఇచ్చుకొనేందుకు ఆత్మవిశ్వాసం లేని, బెరుక కల్గుతూంది. కాని, తన్ను భరించటానికి కాకపోయినా, ఏ కోర్కెలో తనబ్రతుకు ఈ గతినిడకకు పట్టిందో, ఆ కోర్కెకు ఆశ్రయమైనవ్యక్తిసాన్నిధ్యం లో ఈజీవితం గడుపుకొంటేనే తప్ప, తన జీవితగతికి అర్థమే శూన్యమైపోతోంది.

అతనిమనస్సు కల్లోలంతా, అతనిముఖం చూడకుండానే, చీకటిలో కలిసి కలియకుండా కనుపడుతూన్న అతని కూర్చున్నతీరుచూడ లోనే, తన మనస్సుకు స్పష్టంగా కనబడు తూంది. అంతరాత్మకు కోరికకు జరుగుతున్న యుద్ధసంరంధం భరించగలిగితిలో ఆమె లేదు. మనస్సునే మరిచిపోటాని కన్నట్లుగా లేచి, ఇంట్లోకి పోయి పనిగాని పని గా, ఇంటి లో పెట్టెలూ బేడలూ అన్నీ లాంతరువెల్లులో తిరగేస్తూ పద్దుతూ గడపసాగింది. ఆ పనిమీద దృష్టి లేదు. ఒక్కొక్కపెట్టెలో, గూటిలో, మూలమూల, ఉన్న వస్తువులన్నీ పెళ్లగించటం, మళ్లీ ఒక్రమం లేని క్రమంగా, అన్నీ అక్కడక్కడ పర్లటం, ఇల్లా సాగించుకొంటూ పోతోంది. మనస్సులో తోభమాత్రం ఆపటం

తరంకావటం లేదు.

ఆమె లేచి లోనికి వెళ్తుండటం గమనించ నట్లుగానే రాఘవరావు అల్లానే అరుగుమీద కాసేపు కూర్చుండిపోయాడు. తల బరువుగా ఆలోచనలతో తిరిగిపోతూనే ఉంది.

తన మంచిచెడ్డల ప్రమేయం తన మనస్సులో కూడా తను ఇంక పెట్టుకోకూడదని ధీమాగా అనుకొంటున్నాడు. ఇల్లు, కుటుంబం, చదువు, ఉద్యోగము, సంపాదన, జీవితం ఈ విషయా లేవీ ఇప్పుడాలోచించుకొనేందుకే పీలులే దనుకొన్నాడు. ఆ ఆలోచనలన్నీ ఆమెకు అపరాధం చేస్తున్నట్లుగా తట్టుతున్నాయి. కాని ముందు గతి ఏమో స్ఫురించటం లేదు. ఇక్కడే ఇల్లానే ఉండిపోవడమా? ఉండి, ఒక ఆటబొమ్మలాగా నాల్గోడల మరుగునూ, చీకటిపక్షిలాగా వెలుగుచూడకుండా, ఆమె చాటున ఆయింట్లో ఉండటమా! పురుషకారం దెబ్బతింటుంది! ఇంకక్కడికే నా వెళ్లితే! ఏమని, ఎక్కడికి, ఆమెకు తీసుకళ్లగలడు? ఆలోచించటానికే భయమేస్తుంది. కాని ఆలోచించక తప్పదు. ఆలోచించినకొద్దీ పాదుపం దెబ్బ తింటున్నది. దెబ్బతిన్నకొద్దీ, ప్రేటువడత్రాచులాగా, పాదుపం ఎదురు నిల్చి బుస్సులు కొట్టూం ది. మళ్లీ పాట మరించుకొని ఎదురు నిలుస్తూంది. తనను ప్రాణ ప్రదంగా భావిస్తున్న ఒక యువతినీ తీసుకువెళ్లి ప్రపంచంలో ఎక్కడైనాసరే తనతోపాటు పోషించుకోలేని వ్యర్థదూ, ఆసమర్థదూఅయితే, తను జీవితంఅంటూ ఆశలు పెట్టుకొని బ్రతకాల్సిన అవసర మేముంది? ఇదే చేతకానివాడు, పోనీ అటు జూచినా తన కుటుంబాన్ని తను ఉద్ధరించి పోషించగల ననుకొనే దంభత్వమాత్రం ఎందుకు?

తనను ఛీకొట్టుకొంటూనే, ధైర్యం తెచ్చుకొంటూ, మళ్లీ నిజజాతూ, జోలాండ్లోన లతో గడుపుకొంటూ కూర్చుని, మనస్సులోని సంరంభాన్ని తాళగల ఒకకేక నిట్టార్పాడు. వీధితులపు ఎవరోకొట్టి "ప్రభావతి," అని పిలచారు. ఇందాకటి గల్లంతులోని కంఠస్వరాల లోని కంఠం కాదు.

చప్పుడు కాకుండా లేచి లోపలికి వెళ్ళాడు. ప్రభావతి లాంతరు దగ్గరపెట్టుకుని ఒక కావడి పెట్టెలో బట్టలూ పాతబూ అన్నీ నేలమీద పడేస్తూ పెట్టె అడుగున ఉన్న ఒక బొమ్మ పెట్టెనూ, మరేవేదో, చిన్న పెట్టెలనూ అన్ని టీసీ తీసేస్తూంది. వాటిమూలలన్నీ తీసి, అన్నీ వస్తువులూ ఇవతల పడేస్తూంది గాని నాట్లమీద దృష్టి ఉన్నట్లు లేదు. ఆ బొమ్మపెట్టెనుకూడా బయట పడేయటానికి కాకడి పెట్టెలోనుంచి బరువుగా ఎత్తుతూంది. కాని బరువుస్పృహ కూడా ఆమెచేతుల్లో ఉన్నట్లు లేదు.

"ప్రభా! ఎవరో పిలుస్తున్నారు!"

మొదటి కేకకు జవాబు రాబోయేటప్పటికి బ్రతుకుచున్న చప్పుడూ కేకా మరింతపెద్దగా వినపడ్డాయి.

రాఘవరావుకు ఆ కంఠస్వరం స్పృతికి వచ్చింది. ఒకనాడు ఒక్కక్షణంమాత్రమే విన్నాడు.

ప్రభావతి, అదిరిపోయినట్లుగా అదాటుగా నిలబడింది. చేతిలో బొమ్మపెట్టె, చెయ్యి బారి, కావడిపెట్టెలోపడి గల్లమంటూ మాత విడిపోయింది. పాతరూపాయలు కొన్ని నగలూ, నాణాయీ, రూపాయలనోట్లమడతలూ, చిల్లరలూ అన్నీకలిసి గల్లమంటూ కావడిపెట్టె నిండా అడుగున పడ్డాయి. అతను తెల్లబోయాడు.

అవ్వ తన నగలూ, తను ఒక్కొక్కటి కూర్చి కూడబెట్టిన ధనమూ, అంతా, మనుమరాల్ని కిద్దామన్న లోభంతో దాచిపెట్టి ఉంచిన సొమ్ము గాబోలు. బ్రతికుండగా ఇచ్చి తన కళ్లముందరే ఖర్చయిపోవటం చూడలేని లోభిత్వంతోనే, సంతానంమీది ఆవ్యాధితో ముసలమ్మ కూడబెట్టి సమకూర్చిపోయిన డబ్బూ నగలూ నాణాయీ!

ప్రభావతివంక చూశాడు ఆమెవృష్టి వాటి మీద లేనేలేదు. ఆ కంఠస్వరమే ఆమెపంచేంద్రియాలనూ కైవసం చేసుకొంది. ఒక్కక్షణం సన్నగా కంపించింది. దిబ్బు తెచ్చుకొని వీధి గుమ్మంవద్దకు కదిలింది. అతను వసాలోపలి గుమ్మండాకా కదిలినచ్చి నల్చున్నాడు. ఆమె తెలుపుగానే తీయటం లేదు. తెలుపుఇవతలగా నిల్చుని, ఏమీ కదలిక లేని స్థిరకంఠంతో, "ఎవరు వారు?" అని అడుగుతూంది.

"ప్రభా! తెలుపు తియ్యి."

ఆ కంఠంలో ఆజ్ఞ వుంది. క్రోధ రోషాలున్నాయి. దీనత్వమూ జీరగా విడితమయి ఉంది. "ఇక్కడే పని?"

బ్రతికులుతున్నట్లుగా సన్నగా తెలుపు తియ్యమని అడుగుతున్నాడు.

ఆమె కటువుగానే ప్రత్యుత్తరం ఇస్తూంది. తెలుపు ఇవతల అవతలంచే సంభాషణ సాగుతూంది.

"ప్రభా! తెలుపుతియ్యి, నీతో మాట్లాడాలి."

"నాతో మాట్లాడాల్సిన పని లేదు. కోర్టులోనే ఆ సంగతి తేల్చుకోవచ్చును."

"ప్రభా! నా బతుకు ఆ వమానం పాలు చెయ్యకు. ఒక్కసారి నామాట విను. జరిగిన దానికి తుమాఫణ వేడతున్నాను." మళ్లీ బ్రతి మాలుతూ కంఠం తగ్గించి మాట్లాడుతున్నాడు. మాటలు సరిగ్గా రాఘవరావుకు వినబడటం లేదు. ఆమెజవాబులకూడా సన్నని కంఠం లోనే వినబడుతున్నాయి. కాని ఆమె మాటలలో కటుత్వమూ, నిర్దాక్షిణ్యమూ అతనికి వింతగా కనపడుతున్నాయి.

"ఆ జాగ్రత్త ముందే ఉండవలసింది. నీ కర్మకు నేను బాధ్యురాలను కాను."

తన వోషమే లేనంత ధీమాగా మాట్లాడు తూంది. రాఘవరావుకు ఆశ్చర్యమే వేస్తూంది. అతని కళ్ళే. నిజంగా, లోకంలో అతని అవమానానికి అతను బాధ్యుడు కాదు. బాధ్యత ఆమెదే. అయికూడా, కాదని వివరించుకొని చీడపురుగును చూసినట్లు చూస్తూ అతనితో మాట్లాడుతూ ఉంది. రాఘవరావుకు మనస్సులో జగుప్సా భావమే తుడికంగా కల్గింది. ఆ భర్తవిషయంలో జాలిపడేందుకు, తను ఎవరూ? అందులో తను - కాని ఆమె పరిస్థితిలో ఆమె -

సన్నగా ఆ పురుషుని రోదనస్వరం వినబడు తూంది. ఆమె మరి కటువుగా విధించి పొమ్మంటూంది.

తన భావనలో కోమలత్వం రూపొందించుకొన్న స్త్రీయూర్తి, ఏ పరిస్థితిలో ఆమె ఉన్నా, ఎల్లాంటివాడైనా భర్తగో గౌరవమందుకొంటూ వచ్చిఉన్న పురుషునిపట్ల, ఆ కఠోరత్వమూ, ఆ నిర్దాక్షిణ్యమూ, అంతటి తృణీకారమూ, చూపించడం, రాఘవరావుకు జగుప్స కల్గిస్తూ బాధాకరంగానే ఉంది. తన మనస్సును తాను తడుముకొంటూ అట్టే నిలచాడు.

తెలుపు బైట మన్నవ్యక్తి, చివరికి అదిలింపుల లోకి దిగి, తను కూడా రోషమూ కోపమూ తెచ్చుకొన్నట్లు, తెలుపుకొట్టి హుంకరించాడు.

ప్రభావతి మంగుడుతోనే కత్తికోతకంత్వరంతో పెదవులు బిగించిన సన్నని కంఠంతో సన్నగా ఏదో అంది. స్వరం వినబడింది కాని పలుకు స్పష్టంగా రాఘవరావుకు తెలియలేదు.

అవతలి మనిషికూడా, తేరుకొన్నట్లయి క్రోధరోషాలు పగగా మారిన కంఠంతో "అల్లాగా సరే! తెల్లవారనీ అప్పడే చెప్తుతాను" అని ఒక్క విసురు విసిరి, సాగి వెళ్లిపోయాడు. రాఘవరావులో ప్రభావతిపట్ల ఆదరభావం మళ్లీ మొలక తేల్లింది. అంతటా నిశ్శబ్దం అలముకొంది.

ప్రభావతి సరాసరి, మళ్లీ తను చేస్తూన్న పని ముగించుకోటానికి వచ్చినదానిలాగే లోపలికి

హోం ఫేటర్ మాన్ నాయకత్వంలో భారత ప్రభుత్వం సభ్యులకు స్వాగతం చెబుతున్న నిజాంనవాబు.

హైదరాబాద్ సంస్థానంలో :

ఒక ఏడాదిలో వచ్చిన పరివర్తనం

1948 సెప్టెంబరు 18 వ తేదీ చరిత్రాత్మకమైన రోజు. హైదరాబాద్ ప్రజల మొదటి లక్ష్యం భారత ప్రభుత్వం తన నైస్యాలను ఆరోజు పొందుపాడకముందే సంస్థానంలోకి నడిపింది. ఆనాడు సంస్థానంలో కొన వచ్చినవి భీతాత్మకమైన ప్రజానీకం, స్తంభించి నిరుపయోగమైన ప్రభుత్వం.

సంస్థానాన్ని సంరక్షించడంకోసం నెల కొల్పబడిన ప్రభుత్వం సంతర్కం మరలకుండానే అక్కడి వాతావరణాన్ని మార్చివేయగలగలం ప్రశంసాపాత్రం. భీతి అంతరించింది. కల్లోలం అణగి శాంతి సునిర మయింది. శతాబ్దాలతరబడి సంస్థానాన్ని పట్టి కీడించిన పురాతన ధూప్తా మ్యునిరంకుశ్వవస్థ క్రమంగా అంతరించి, మత భేదాల కఠితమైన నూతన ప్రజా స్వామ్యం నెలకొంటున్నదని భావించడానికి అనేక గూఢ నలు గోచర మౌతున్నాయి.

సంస్థానంలో ఇప్పుడో నూతనజీవనం వికసిస్తోంది. కోటి డెల్టెలక్షలమంది ప్రజలు స్వేచ్ఛ నూ, సురక్షిత జీవనాన్ని అనుభవిస్తున్నారు. నిరంకుశరాజరికం అంతరించి ప్రజాభీష్టంపై ఆధార పడే పరిపాలన నెలకొనాలనేవారి ఆశలు సఫల మౌతున్నాయి.

1948 సెప్టెంబరు 18 వ తేదీ సాయంకాలం భారత నైస్యాలు సికందరాబాద్ లో ప్రవేశించి నవ్వుడు పరిస్థితులు విపరీతంగా ఉన్నాయి. ఎంత దృఢ హృదయుడైన పరిపాలకుడైనా అది చూసి బెదిరిపోవలసిందే. తాము పరిపాలకులని నమ్మి విర్రవీగిన మహమ్మదీయులనీతి బెడిసి పోయింది. అంతవరకూ నిరాశలోపడి దీనా

[శ్రీ టి. ఎస్. టి. చారి]

వసలో ఉన్న హిందువులలో ఒక్క పట్టున ఎక్కిడలేని బలత్వాహులు పొంగాయి. అదే రాడిలకంత్రాలకూ దుండగాలకూ అనన్యస్థితి.

భారత అధినివేశంనుంచి పాకిస్తాన్ నుంచి పూర్వప్రభుత్వంచే “అహ్మదీయజీవన” మహమ్మదీయులు బస్తీలలో కిటికీల లాడుతున్నారు. ఫీతితో సమీపరాష్ట్రాల్లో పారిపోయిన హిందువులు తిరిగి స్వగృహాలకు చేరుకుంటున్నారు. పరిపాలనాయంత్రాంగం స్తంభించి పోయింది. సివిల్ పోలీసు శాఖల్లోని ఉన్నతోద్యోగులు చాలామంది ఉద్యోగాలు విడిచిపెట్టేశారు. సికింద్రాబాద్ లో భారత నైస్యాలు ప్రవేశించే ముందురోజున నిజాంనవాబు నియమించిన “సలహాసంఘం” అక్కరకు రాలేదు. పూర్వ ప్రభుత్వం సంస్థానాన్ని తనకూ పెట్టేసింది. సంస్థానంలో ఆర్థికవ్యవస్థ తలక్రిందులై రేడి. ప్రజల్లో ద్వేషాలు రోషాలు పెచ్చుపెరిగిపోయి ప్రమాద పరిస్థితి ఏర్పడింది. హైదరాబాద్ లో కల్లోలం రావడానికి అల్పకారణమైనా చాలు సన్ను టుంది.

అంగులకొత్త ప్రభుత్వానికి ముందు వచ్చిన సమస్య శాంతి భద్రతల కాపుదల. వెన్యెంబనే పరిపాలనాయంత్రాంగాన్ని పునర్నిర్మించడం ప్రారంభించారు. ఆ తరువాత శరణార్థులైన వేలాది హిందువులకీ మహమ్మదీయులకీ ఆశ్రయ మివ్వవలసివచ్చింది.

శాంతిని కాపాడానికి నూతనప్రభుత్వం

కరివచర్యలు తీసుకుంది. మహమ్మదీయేతరుల్లో ద్వేషస్వభావాన్ని గాని ప్రతీకారవాంఛనిగాని సహించబోరని స్పష్టంగా తెలిపారు. ఈకరివచర్యలవల్ల వెంటనే శాంతి ఏర్పడింది. వివిధ నగరాల్లోనూ, జిల్లాల్లోనూ ఒక్కరూపంలో కర్ఫ్యు రద్దుచెయ్యడానికి వీలయింది.

అనేకచోట్ల నైసికదళాలే దోపిడి చెయ్య బడిన వస్తువుల్లో చాలాభాగాన్ని తిరిగి తెచ్చి యజమానుల కివ్వగలిగాయి. నేరస్థుల్ని విచారింపడానికి ప్రత్యేకన్యాయకాం్యలయాలు స్థాపింపబడ్డాయి. ప్రజలందరూ గల ఆయుధాల్ని ప్రభుత్వానికి వెంటనే స్వాధీనపరచాలని ఉత్తరువులు జారీఅయినాయి. అక్రమసంఘాటికీ, రజాకార్లసంస్థలకీ సహా స్వస్తి చెప్పారు. రజాకార్ల నాయకుల్ని మాత్రమే బంధించినారు. మిగతావారిలో నేరాశోపణ చెయ్యడానికి ఆధారాలు లేనివారిని విడిచిపెట్టారు.

సివిల్ ఉద్యోగులందరినీ తిరిగి ఉద్యోగంలోకి రావాలని అజ్ఞాపించారు. ప్రజల్లో చీతి పోగాటి విశ్వాసం కలిగించడానికీ, పరిపాలన సక్రమంగా నడపడానికీ భారత అధినివేశంనుంచి కొంత మంది రెవిన్యూ, పోలీసు, వైద్యశాఖోద్యోగుల్ని తీసుకొచ్చి ఉన్న ఉద్యోగులపైన నియమించారు.

నిజాం నియమించిన సలహాసంఘాన్ని రద్దు పరిచారు. ఒక మాసంలో మిలిటరీగార్డులు అధిపత్యంకింద కొత్త ప్రభుత్వాన్ని నియమించారు. ఈప్రభుత్వంలో ఇద్దరు సీనియర్ ఐ. సి యస్. ఉద్యోగులు, సంస్థానోద్యోగం చేసి రిటైరయిన ఒక ముస్లిం ఉద్యోగి, సంస్థాన ప్రభుత్వనియా

మకంలో ఉన్న ఒక హిందూ ఉద్యోగి ముగ్గురు అనుభవజ్ఞులైన ఇతర ఉద్యోగుల్ని నియమించారు. మొత్తం నాలుగువేలమంది ఉద్యోగుల్లో వందమందినిమాత్రమే రాజకీయాల్లో పాల్గొన్నందుకు, కొందరి దుర్మయాల్లో తోడ్పడినందుకు, లంచాలు తీసుకున్నందుకు, భావపూరణ చేసినందుకు ఉద్యోగాలనుంచి తొలగించారు. వారి నేరాల్ని విచారించి ప్రభుత్వాని నివేదించడానికి పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ అధ్యక్షులు కల్నల్ యం. ఏ. రెహమాన్ గారిని నియమించారు.

మతభేదాల్ని పరిగణించరాదనే విషయాన్ని ప్రభుత్వం ఎప్పుడూ నొక్కి చెబుతుంది. ఉభయ మతాలవారి మధ్యనూ ఎవరిపట్లనూ పక్షపాతం వహించకుండా అతి జాగ్రత్త వహించింది. “భారతప్రభుత్వసేవకులైన మేమెన్నడూ కులపక్షపాతాల్ని ఆదరించం” అని మిలిటరీ గార్డులు మేజర్ జనరల్ చాదరి నిత్యం చెప్పుతుంటారు. అందువల్లనే సంస్థానంలో అల్లసంఖ్యాకులైన మహమ్మదీయులు భయంవిడిచి స్వేచ్ఛగా మెలగుతూంటే ఆశ్చర్య మేముంది అంతా శాంతి వ్యాపించింది.

సంస్థానం ప్రజాజీవనాన్ని సహజసిద్ధిలోకి మార్చడానికి ప్రభుత్వం త్వరలోనే ప్లాన్ చేసి, బస్సురవాణా పునరుద్ధరించింది. స్వేచ్ఛనర్తకంపై లాయక్ ఆలీప్రభుత్వం విధించిన నిర్బంధాలన్నిటినీ తొలగించారు. తత్ఫలితంగా రెండువందల వేగవంతంగా ఆహార పదార్థాలు, ఫ్యాక్టరీయంత్రాలు, సి మెంటు, అవసరవస్తువులు ప్రతిదినం వచ్చేవి.

పూర్వప్రభుత్వం తెచ్చిపెట్టిన ఆర్థికకల్లాలాన్ని నివారించడానికి ప్రభుత్వం వెంటనే ఆర్థికశాస్త్రనిపుణుల్ని నియోగించింది. ఆ ప్రభుత్వం నైస్యాల కూ, పోలీసు శాఖ కూ రు 5 కోట్లు, ఆయుధసామగ్రి రు 2 కోట్లు, భారతఅధినివేశంనుంచి వచ్చిన ముస్లిం “శరణాగతుల”నిమిత్తం కోటిన్నర రూపాయలు, ప్రచారానికి మతోన్మాదులైన నాయకులకి రు 50 లక్షలు వెచ్చించింది. దీనివల్ల నగదులొచ్చాలా లోపం వచ్చింది. మిలిటరీగవర్నరు పరిపాలన వా సగతం చేసుకుని మానేసరికి ఖజానా ఖాళీగా ఉంది.

మొత్తం రు 24 కోట్ల బడ్జెట్ లో రు 8 కోట్ల లోటు తయారయింది ప్రభుత్వానికి బడ్జెట్ ని పూర్తిగా మార్చి వ్రాశారు. ప్రజలయొద్ద కొత్త పన్నుల భారం ఎయ్యకుండా, జాతీయనిర్మాణ కార్యక్రమాల్ని ఎంతబట్టకుండా జాగ్రత్త వహించి లోటుని కోటిన్నరరూపాయలకి తగ్గించారు.

తెలంగాణజిల్లాల్లో, ముఖ్యంగా నల్లగొండ, వరంగల్లజిల్లాల్లో ముప్పు తెచ్చిన కమ్యూనిస్టుల్ని అణచడానికి కూడా ప్రభుత్వం వెంటనే చర్యలు తీసుకుంది. పాతతప్పులకి ప్రజలు కసి దీగ్చకుంటారేమోననే భయంవల్ల సంస్థాన పోలీసుల్ని ఈ ముప్పు అణచడానికి నియోగించలేదు. అంగులల్ల భారతఅధినివేశంనుంచి ప్రత్యేకపోలీసుదళాల్ని తెప్పించి ఈకార్యం కోసం అప్పటికి పాటుపడుతున్న నైసికదళానికి తోడిచ్చారు. రాడీల్ని వేలాడి పట్టకోడానికి ఏర్పాట్లు చేశారు. పోలీసుస్థావరాల్ని చాలా

గప్పరకం వాచీలు రు 10/12

స్విస్ రకం, టైం సరిగాచూపును. గట్టి మెషిన్, 5 ఏండ్లు గ్యారంటీ 4 జ్యూ|| క్రోమియం కేసు. గుండ్రం లేదా నలుపుదరము రు 10-12-0 నెంటర్ వెకం రుతో రు 18/- వీరి వైజు 5 జ్యూ|| రు 18/- రోల్ టోగ్. రు 22/- రెక్టాంగులర్ బ్రైడ్ క్రోమియం కేసు 6 జ్యూ|| రు 24/- మేటరకం రు 28/ స్పెషల్ 15 జ్యూ|| ఫాట్ షేపు రు 31/- రోల్ టోగ్ రు 12 సం|| గ్యారంటీ, 7 జ్యూ|| రెక్టాంగులర్ రు 36/- మేటరకం రు 40/- 15 జ్యూ|| రు 58/- మేటరకం రు 68/- జేబుగడియారం రు 11/- అలారం టైంపీసు రు 13/- మెటరకం రు 14/- పోస్టేజీ అ. 14 ట.

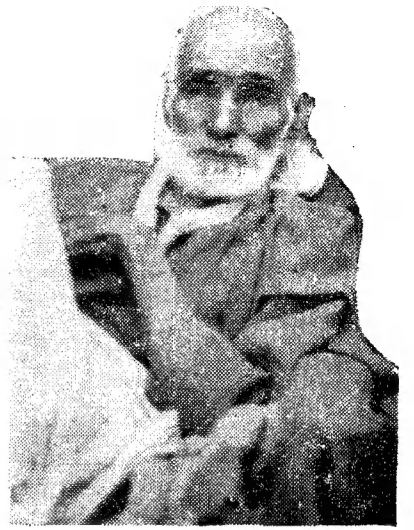
JUBILEE WATCH CO., (A P 3)
Post Box No. 12213, Calcutta 5.

మద్రాసు ప్రభుత్వ ఆస్థాన కవి

శతావధాని బ్రహ్మశ్రీ

చెళ్ళవీళ్ళ వేంకట శాస్త్రిగారు

శ్రీవిలక గణపతిశాస్త్రి

కళా ప్రపంచం, కింకరింపుబాపంచాని శతావధాని బ్రహ్మశ్రీ చెళ్ళవీళ్ళ వేంకటశాస్త్రిగారు 1870 లో యానాం లో జన్మించారు. తండ్రి కామయ్య గారు. తల్లి చంద్రమ్మగారు. వీరిది ఆంధ్ర దేశంలో విఖ్యాతి గన్న పండితంశము. వీరి ముతాత నరసమ్మగారు, 'పెద్ద కవిండు' పేరు చెందిన వారు.

వీరు చర్ల బ్రహ్మయశాస్త్రిగారివద్ద పాఠం జలమహాభాష్యంతము వ్యాకరణం పఠించారు. తరవాత కాశీలో కూడా విద్యాభ్యాసం చేశారు. చిన్నతనం నుంచీ వీరికి దివాకర్ల తిరుపతిశాస్త్రిగారితో స్నేహం కలిగింది. సహపాఠులుగా ఉన్నప్పుడే మిత్రులై, కవులై ఖ్యాతిగన్న వీరిద్దరు కలిసి తిరుపతి వెంకటకవులైనారు. వెంకటశాస్త్రిగారు విద్యాభ్యాసకాలంలోనే కాశీ సహస్రము, శృంగారశృంగాటము కైఫియ్యన గీర్వాణ కృతులు రచించారు.

తరువాత వీరిద్దరూ కలిసి శతావధానాలు చేసి తమ ప్రతిభా పాండిత్యాలతో పండిత పాఠకులను మంత్రముగ్ధులను చేశారు. అప్పటికే శతావధానాలు కొంత కొంతగా ప్రచారంలో ఉన్నా, వీరి శతావధానాలే ఆంధ్రులను ఉద్రోతలయ్యాయి, మారుమూలలో అడిగి ఉన్న ఆంధ్రకవిత్వం బహుళప్రచారం కలిగించాయి. శతావధానానికి కవితాశక్తి మాత్రమే కాక ఎన్నెన్నో ఇతరశక్తులుండాలి. వీరి శతావధాన ప్రతిభ దాక్కురు అనిచి నెంటుకు కూడా మహాశ్చర్యం కలిగించిందని తెలుస్తున్నది.

వెంకటశాస్త్రిగారు తిరుపతి శాస్త్రిగారితో కలిసి చేసిన నానా రాజ సందర్శనం వల్లగూడా అప్పటికాలంలో అంతగా ఆదరణలేని ఆంధ్రకవిత్వం విశేషాదరం కలిగి నది. ఆంధ్రదేశంలోని అన్ని రాజాస్థానాలు ఈ విద్యుత్తువులకు ఎదురేగి స్వాగతం

ఇచ్చాయి. మహారాజులందరూ ఈ కవులను గౌరవించడానికి అహమహమితో ముందుకు వచ్చారు.

‘రాజమిత్రుల మదిగాక రాజబంధువులను, కవిరాజులను, పదువురుగలట్టి కులమువారము మాకెందు కొందువలేదు! కీర్తికై రాకనుమి వనసర్విభూష! అని ఒకచోట వీరన్నమాట కేవలము స్వభావాత్మిక మాత్రమే!

వీరు శతాధికంగా గ్రంథరచన చేశారు. ప్రబంధాలు, నాటకాలు, గద్య కావ్యాలు భాషాంతరీకరణాలు మొదలయిన అన్ని వాఙ్మయశాఖలలోను వీరితేభిని వడిచింది. వీరి పాండిత్యోగవిజయాలు ఆంధ్రదేశంలో అంతటా ఖ్యాతికెక్కాయి. ఇప్పటి ఈ నాటకాలు వేలకువేలు ప్రజలను ఆకర్షిస్తున్నాయి. దేశభాగవతము, బుద్ధచరిత్రము, మొదలైనవి

మహాకావ్యశ్రేణిలోని రచనలు. శ్రవణానందాది కావ్యాలు బహుళ ప్రచారం పొందిన కావ్యాలు. ‘తెనుగుకు నున్న వ్యాకరణదీపము చిన్నది’ అని మొదటనే గ్రహించిన వీరు, లక్ష్యాలనుబట్టి వ్యాకరణాలు రచించవలెనని, లక్షణాలచే కృత్రిమంగా భావను బంధింపగూడదనే సిద్ధాంతానికి మార్గదర్శకులయినారు. మార్గకవిత్వంలోనేగాక తమ మైదవదాలు మొదలయిన పదక వితామగ్ధాలలోగూడా శ్రీ వేంకటశాస్త్రిగారు సిద్ధపాఠులు. వై వ్యాకరణసిద్ధాంతంతో వీరు వ్యవహారిక భాషాప్రవర్తకులు శ్రీ గిడుగు రామమూర్తి పంతులు గారికి మార్గదర్శకులయినారు. వెంకటశాస్త్రిగారు వ్యాకరణాధిక భాషలో కూడా కాకియాత్ర, పల్లెటూర్ల పట్టుదలనంటి రచనలు బహుళంగా సంతరించారు. అనేక పత్రికలలో ప్రచురింపబడిన వీరి వ్యావహారికభాషా రచనలు జిల్లువైన శిష్టవ్యావహారికానికి ఒకరడుగులైనాయి.

వార్తలలో శిష్టవ్యావహారికానికి చేయూత ఇచ్చిన వీరికి ప్రజాసామాన్యంవైఖరి ఆత్మీయత అనన్యసామాన్యమైనది. వీరిది, కళాకార్లనుండి గాలు, గాంధీత్వము, సామ్యవాదము, మొదలయిన అన్ని అధునాతనభావాలకు ‘మాంచలం సముద్రం’ అనిపిన మహతిగా వలించిపోతూ నిత్యస్పృష్టిలో నిమగ్నమయిన కవితాత్మక సమకాలీనుల కెవ్వరికీ లభించని ఒక ప్రత్యేక గౌరవం శ్రీ వెంకటశాస్త్రిగారికి లభించింది. నవ్యాంధ్రవాఙ్మయంలో దిగ్గంతులలో కవిపండితులు, శ్రీ విశ్వనాథసత్యనారాయణ, కాటూరి వేంకటేశ్వరరావు, పింగళి లక్ష్మీకాంతం, వేలూరి ప్రభాకరశాస్త్రి, వేలూరి శివరామ శాస్త్రి మాధవ పెద్ది బుచ్చిసుందరరామశాస్త్రి ప్రభృతులు వారి శిష్యత్వగౌరవం లభించినందుకే మురిసిపోతూంటారు. ప్రత్యక్షంగానో పరోక్షంగానో ఆంధ్రకవులందరు వారి కవితా వంశానికి చెందిన వారే. ఇలాంటి అనన్య సామాన్య గౌరవం శ్రీ వెంకటశాస్త్రిగారి కొక్కరికే దక్కింది.

వెంకటశాస్త్రిగారు ప్రాచీనకవిత్వం, నవ్యకవితకు బంగారువారధిపండితారు. వారిలో ప్రాచీన సంప్రదాయము, నవ్యజీవితయురీతము సమానంగా కలిసి ప్రవహిస్తూంటాయి. కనుకనే వృద్ధులైనా వారు నిత్యయావము. జీవితంలో నిత్యసూతనచైతన్యతే వారి కవితాత్మలో అంత ర్వాహినిగా ప్రవహిస్తూంటుంది.

ఆంధ్రజాతికవితామూర్తి అయిన శ్రీ వేంకటశాస్త్రిగారిని ఆస్థానకవిగా ఎన్నుకొన్న మద్రాసుప్రభుత్వం ఈ విషయంలో తెలుగు జాతి మన్ననకు పాత్రమయినది. ప్రజాప్రతినిధి అయిన మద్రాసు ప్రభుత్వం చేసే ఈ గౌరవం వల్ల అలనాడు శ్రీ కృష్ణదేవరాయలు చేసిన కవితోత్సవాలు జ్ఞాపకం వస్తున్నాయి. ఇది నేటి ఆంధ్రజాతిచరిత్రలో ఒక పర్వదినము భావిస్తున్నాము. ప్రప్రథమంగా ఈ ఉత్సవంలో తెలుగుజాతి అంతా కవితకు పుష్పాంజలి పట్టింది.

“కవితార్థం బుద్ధయించితిన్, సుకవి తాకార్యంబు సావృత్తి, నే భవమద్దాన (దరింతు) దధ్యవ మ నా భాగ్యంబు” అన్న ఈ కవి దివ్యవాణి అక్షరతః సత్యము! నేటి కేకవిని గౌరవించగలిగిన ఆంధ్రజాతి ధన్యము!

వార్త కృమ

శతావధానిగారు ఈ వార్తకృమలో కూడా రోజూ పద్యాలలో, వ్యాసాలలో స్వహస్తంతో వ్రాసుకొంటూనే కాలం గడుపుతున్నారు. కామేశ్వరి మకుటంతో, అనేకవందలపద్యాలు ఈ కాలంలో వీరు వ్రాశారు. వ్యాసాలువ్రాసిన కొగితలచేతుకా, తదితర ప్రదేశాలలోనూ చెదురుగా కనిపించే ఈపద్యాలలో అచ్చయినవి అచ్చుకానివి అనేకం కలగలుపుతైపోయాయి. తన వార్తకృమదశకు వర్ణిస్తూ వీరు రచించిన పద్యాలలో కొన్నింటిని ఇట సాంగ. పరుస్తున్నాము.

నాకు న్నాన్గివయ్యాశ్రమమ్మునెడ న
న్యానంబు బల్ మోహమ్ము, త
త్పాకం బున్నది బాతకంబునెడ న
వప్రభుమా తన్మహా
నీకమ్మందుఁ డమస్సుచేరి తుద కం
తేవాసితక గూర్చెంగా
నీ కన్పటడి దుర్నివారములు చి
న్నెల్ కొన్ని కామేశ్వరి.

నీ సాన్నిధ్యమునందు నన్నుఁ గవిగా
నేమింపుమం చేను ద
లీ! సాన్నిధ్యపు ముక్తికామి నయి ము
న్నే కోరియున్నాఁడ నే
న్నోసారుల్; గమనించినందులకు సం
తోషంబ నాకోర్కి పృ
భ్యసంబంధము కాదు తావకమణి
ద్విపంబు కామేశ్వరి.

పదిపై నొండొక యెన్నిదంట; జననీ!
భావత్కముల్ పీఠముల్
విదితం బీబెజవాడ అం చొకటిగా
విజ్ఞుల్ నభాజింతు రీ
నది కృష్ణాభిధ నీదు కొండదరి నుం
టకజేసి పీఠంబులం
దిది గణ్యం బని చేర్చి తిన్నటికి న
న్నితాని; కామేశ్వరి.

కలిలో నిట్టలెత్తున్ మొదవల
యుంగా నీ తపశ్శాలుల
ర్నిలి సాలోక్యము లోనుగాఁ గలుగు నా
మేలుక్తులే వారికిం
గలవంచుకొ డెలియంగఁ జేయు టిదియే
గావచ్చు నీ పెరికికొ
గలవే! తల్లిరొ! హద్దుపడ్డు లేది యీ
గాలేదు కామేశ్వరి.

ఎన్నో యిట్టి విశేషముల్ దెలుపు నా
యీ తిర్ధవాసంబు నే
నెన్నం డాత్మను దీనిఁగూర్చి యనుకో
నే న్వన్నమందేసి, నీ
కున్నే భక్తుడ నాట నిక్కువ, మెఱుం
గున్నెదు చిత్తంబు, లే
కున్నా వార్ధకమందుఁ జేరుటనె? యీ
యోగంబు కామేశ్వరి.

అగుచో బోలెడు పూర్వపక్షములు సి
ద్ధాంతమ్ములు దీనిపైఁ
దగులుకొ లతుకు మించు మానవుల కా
ధారంబుగా నిద్ది చె
న్నగు, సాలోక్యపు ముక్తి యందఱకునై
హాస్యాస్పదం బొటచే
నగుఁబాటయ్యెడికేమొ? భక్తిపరుడం
డక దప్పెఁ గామేశ్వరి.

ఏవో వెట్టిగఁ వోచుచుండుఁ గవనం
బే వ్రాయుచుండుక భవ
త్సానద్యంద్యము నాత్మలో నిలిపి; ప్ర
త్యక్షమ్ముగా నాకుఁ దా
నేదో త్వత్కరుణాప్రబోధకము త
లీ! కన్పడుక దాని కా
హోదం బందుదు నంతె అన్యులకుఁ దె
ల్పంజుమ్మి కామేశ్వరి.

తెలుగువారి కథాక్షేత్రం

కూచిపూడి భరతనాట్యం:

శ్రీ విశ్వీలనేని రాధాకృష్ణమూర్తి

కూచిపూడిభాగవతులపేరు వినినవారుండరు ఆంధ్రదేశంలో. ప్రతి మారుమూల గ్రామాలలోను వారి ప్రదర్శనలు ప్రదర్శించబడ్డాయి. పెద్దపెద్ద దేవస్థానాలలోనూ దేవుళ్ళ కళ్యాణసమయాల్లోనూ, తిరుణాళ్ళ సమయంలోనూ తప్పక కూచిపూడిభాగవతులు ప్రత్యక్షమయ్యేవారు. ఆవిధంగా వారు 70 సంవత్సరాల నుంచి ఏకభక్తాధిపత్యంగా విశాలాంధ్ర దేశంలో ప్రదర్శనలు నిర్వహిస్తూ వేసోళ్ళ భాగదారులు. కాని యీనాడు ఆ భాగవతులు ముప్పుకు కూడా కనబడటం లేదు. వారు ఆట మొదలెడితే భరతముని ప్రసాదించిన భరత నాట్యమునా తలెత్తడాన్ని ప్రదర్శిస్తుండే వాళ్ళు. వేలాది ప్రజలు యీ ప్రదర్శనలను చూచి ప్రహ్లాదానందమవుతారు. ప్రదర్శనమునా ఆధ్యాత్మికవాతావరణంలో నిండి వున్నప్పటికీ ప్రజలయొక్క చిత్రప్రపంచాలు కూడా ఆధ్యాత్మికచింతనతో వుండటంవల్ల ప్రదర్శనలో వచ్చు ప్రతివిషయాన్ని అర్థమైనట్లుగానే అవగాహనతో మునిగి ఆనందించేవాళ్ళు. ఎంతో మంది పండితులు సయితం వీరి విద్యను పరీక్షించటానికి పోటీపడికూర్చునేవాళ్ళు. పండితుల పామరుల మన్ననలను పొంది అనేక బహుమానాలను పొందారు. ఆవిధంగా సంపాదించిందే వారి ఆగ్రహారం వైభవము నవాయుధం.

సిద్ధేంద్రయోగి

పైన వివరించిన కూచిపూడికి భరతనాట్యం గాని ఈ వీధిభాగవతులుగాని ఎట్లావచ్చాయో యీ భిక్షు పెట్టింజనతో కొంచెం తెలుసుకుందాం. 70 సంవత్సరాలక్రితం సిద్ధేంద్రయోగి అనే సన్యాసి కూచిపూడిగ్రామం వచ్చాడు. పూరి వెలుపల దేవాలయంవద్దను కాంచేశాడు. కూచిపూడిబ్రాహ్మణస్త్రీలు నీళ్ళకు పూరి వెలుపల భావికి వచ్చారు. అప్పుడు వారు ఈ యోగిని దర్శించారు. ఆనాటి ఆచార మేమంటే గ్రామంలోకి ఎవరైనా ఆతిథ్యం వస్తే ప్రభువేగాలను సత్కరించాలి. అట్లే వీరిని సత్కరించటానికి కూచిపూడిబ్రాహ్మణులు వారిని దర్శించి ఆతిథ్యాన్ని అందుకొమ్మన్నారు. అప్పుడు ఆయన సరేనని వచ్చి అన్నందగ్గర కూర్చుని ఒక కోరిక కోరినట్లు దానిని శిరసా హించినట్లు చెబుతారు. ఏమిటా కోరిక? ఆయన ఒక భాగవతవాచాననీ దానిని ప్రదర్శించాలనీ, అదే తన కోరికనీ, ఆ కోరిక మీరు తీరుస్తామంటే భోజనం చేస్తాననీ చెప్పాడు. సరేనని ఆ భాగవతాన్ని ప్రారంభించారు. ఏమిటా భాగవతం?

భామాకలాపం-గొల్లకలాపం.

సిద్ధేంద్రయోగి ప్రసాదించింది ఇదే భామాకలాపం. యీ భామాకలాపం కూచిపూడివారే ప్రదర్శించాలి. మనం చూడాలి. ఈ ప్రదర్శనము నాచిన్నతనంలో శ్రీరామనవమీసందర్భంలో చూచిన జ్ఞాపకం. శృంగారరసం వల్లీ పడుతూ వుంటుంది. నాయికనాయకుల ఆశృంగార వర్ణన, పాటలలో నృత్యంలో ఆభినయంలో పొందుపరచారు. దానిని ఒక మహాకావ్యంగా తీర్చిదిద్దారు. ఏండ్లతరబడి ప్రదర్శించి ప్రజా హృదయాలను మరగొన్నారు. దీనిని రెండు భాగాలుగా చేసికూడ ప్రదర్శించేవాళ్ళు. ఆరెండవ భాగమే గొల్లకలాపం. గొల్లకలాపంలో, మానవ సమాజం అంతా సమానంగానే సృష్టించబడిందనీ బ్రాహ్మణులు అధికం కాకనీ ఇందుకు యిద్దరు గొల్లపడతులు చల్ల అమ్మినట్లు, వేసాలు ధరించి భాగవతంలో వర్ణించిన పిండోత్పత్తిని గురించిన మహాసాపిందచలనం, పిండం బయటపడినతరువాత ప్రపంచసృష్టి వివిధంగా వుంటుందో అభినయంతో వర్ణించేవాళ్ళు. యీ కలాపాలలో పేరుప్రఖ్యాతులు గడించిన అనేక మన్ననలు

పొందిన వెంపటి వెంకటనారాయణగారు సిద్ధపాస్టలు. ఆయనతరువాత కొంతమంది ఆ పాత్రను ధరించినప్పటికీ ఆయనతో సరితూగలేదనే చెప్పవచ్చు. ఎంతోకాలం ఈ కలాపాలను కొన్ని వేల ప్రదర్శనలను ఏర్పరచి. ప్రదర్శించారు. ఇదంతా యక్షగానరూపంలో జరిగింది. వీధి భాగవతాలకు పూర్వరూపాలు యక్షగానాలే. ఈ యక్షగానాలను గురించి వ్రాయాలంటే అదొక వ్యాసం. అయినా దాని యొక్క రూపాన్ని గూర్చి కొంతం తిరచుదాం.

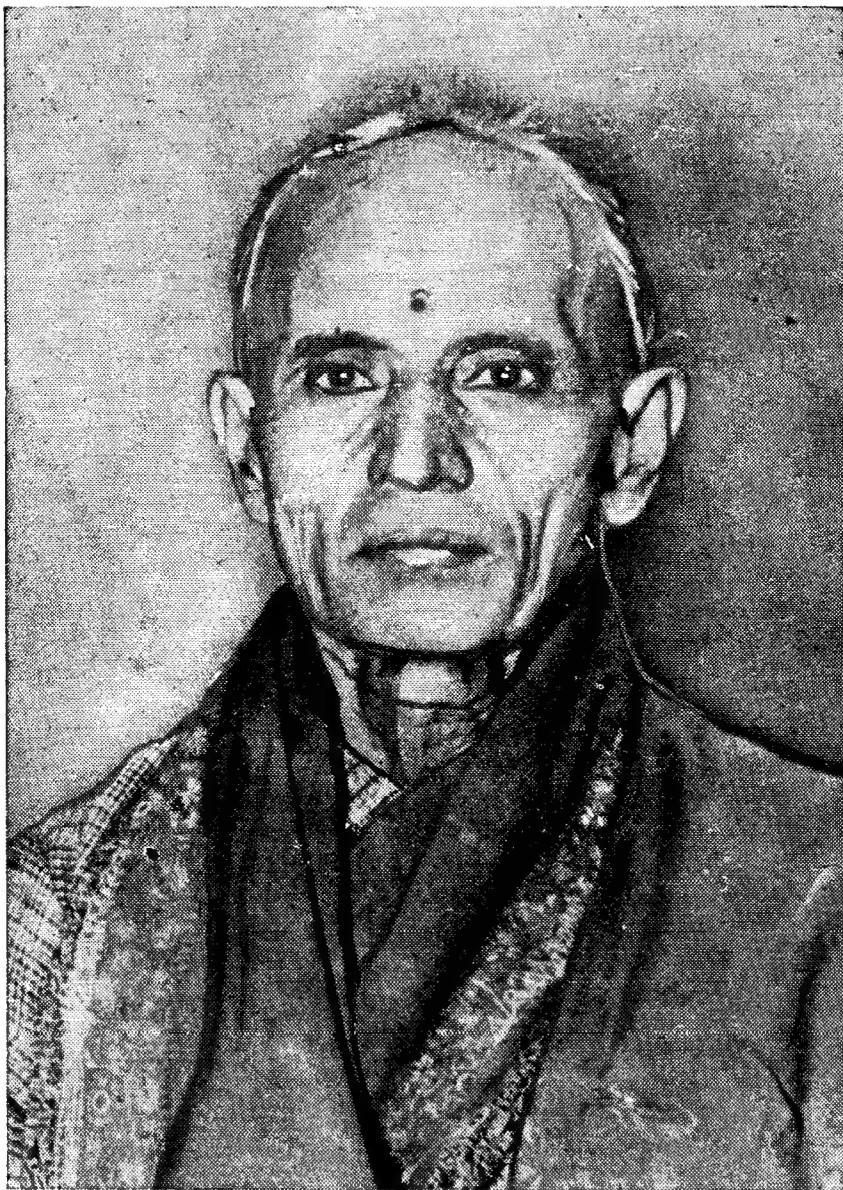
యక్షగానము

యక్షగానాలతరువాత ప్రచారంలోకి వచ్చింది వీధిభాగవతాలు. వీధిభాగవతాకు పూర్వరూప మీ యక్షగానం. ఇది చరిత్రకు

పునాహరణ లీయవచ్చు. అది ఒక ప్రత్యేక వ్యాసంగా ఉంటే బాగుంటుంది

భరతనాట్యం

భావరాగతాళయుక్తంగా నటించేదానినే భరతమంటారు. నాట్యం నృత్యమనీ నృత్యమనీ, రెండు భాగాలు. భావాన్ని పుష్టి పరిచేదే నృత్యం. భావతో భావాలు వ్యక్తం చేసేది నృత్యము. మానవునియొక్క దేహ సౌందర్యాన్ని, స్వభావాన్ని, సుకుమారాన్ని, నాట్యమునందే చూడాలి. కవి పద్యం వ్రాస్తే పాత్రకుడు సంగీత అలంకారాన్నిస్తాడు. కాని నాట్యానికి యావత్తు శరీరాన్ని ఉపయోగిస్తాడు. మనుష్యుడు తనలో వుండే భావాలను దేహం యొక్క కదలికలవ్వారా వెల్లడించడంలోనే

కూచిపూడి నాట్యకళానిధి శ్రీ వేదాంతం లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రిగారు

సంబంధించిన విషయం. దీనిని గురించి రకరకాలుగా చెబుతుంటారు. యక్షగానం అంటే యక్షులచే పాడబడే సంగీతవిశేషం అనీ యక్షగానాలు జక్కుజాతివారు ప్రదర్శిస్తారు గనక యక్ష శబ్దం జక్కు శబ్దంగా మారిందనీ ఇంకొక స్త్రీతులు. వీడి ఏమైనా జక్కుజాతివారే యీ ప్రదర్శనలను ఎక్కువ ప్రదర్శిస్తూ వుండేవాళ్ళు. యక్షగాన ప్రదర్శనలో వున్న విశేష మేమంటే మన వీధిభాగవతాలలో వచ్చు పాత్రలు ఎవరి పాత్రను వారు ప్రదర్శిస్తారు. యీమాదిరి యక్షగానంలో కాదు. ప్రదర్శనలో వచ్చు ప్రతి పాత్ర తన్ను గూర్చి తాను చెప్పుకోవడం తోపాటు కథ నడుస్తూవుంటుంది. (ఇదే యక్షగానంలో వున్న రూపం) ఈమాదిరి వీధిభాగవతాలలోకూడ నూత్రధారునిలోనూ ప్రధానపాత్రలలోనూ కనబడుతూవుంటుంది. ఉదాహరణకు:— 'వెడలే యమధర్మరాజు సభకు అరి తన్ను గూర్చి తానే యమధర్మరాజు గర్వంతో గప్పాలు కొడతాడు. ఇంకా యక్షగానాలను గూర్చి ఎన్నో

గొప్పతనముంది. కవిరాసిన పద్యంలో వుండే భావాన్ని సంగీతయొక్క మాధుర్యంలో ఇంకా ఎక్కువ రంజింపజేస్తూ వాటిని అభినయం ద్వారా నృత్యం ద్వారా కదలికలతో మేళవింపజేసినప్పడు దాని యొక్క గొప్పతనం వ్రాయలేం. కాని ఈ మాదిరినృత్యమే సరియైన నృత్యమన్నారు. ఇందులో ఎంతో విశిష్టత వుంది. కొందరు ఒక్క ఆవయవస్వాధీనత ద్వారా తాళయుక్తంగా కాస్తాన్ని చూపించడం తప్పితే అవయవాల అభినయాన్ని వాచికాభినయాన్ని పాటించడంలేదు. కళకోసమే కళ అన్నట్లు నేర్చుకున్నది నేర్చుకున్నట్లుగా అదొక వ్యాధియమంగా మాత్రమే చూపించగలుగుతున్నారు. యీలాంటి నృత్యాలు పాశ్చాత్యదేశాలలో ప్రతిదేశంలోనూ వుంది. అదే అమరకణ మనదేశంలో వుత్తరహిందూస్థాన నృత్యాలలో కనబడుతూవుంటుంది కాని:—
మన కూచిపూడి భరతనాట్యం?
మన కూచిపూడి నాట్యచార్యులు, వీటన్ని

టిని మేళవించి రాగ తాళ భా యుక్తంగా నృత్యం చేస్తారు. పాటలో ఉన్న ప్రతి మాట యొక్క భావాన్ని అభినయం ద్వారా చూపించుతారు. ఇదే కష్టమైన నృత్యం. సర్వాంగములతో సర్వాంగసుందరంగా తను ఏ ఆత్మీయతాన్ని తీసుకున్నాడో దానియొక్క శిఖరల నందు కొంటాడు. ఈ గొప్పతనమే మన కూచిపూడి భరతనాట్యంలో ఉంది. మన కూచిపూడి భరతనాట్యంలో ప్రసిద్ధి కెక్కినవారు వేదాంతం రాఘవయ్య, వెంపటి సత్యనారాయణ, పసుమర్తి కృష్ణగూర్తి వీరదరికి ఆచార్యుడు నూరు సంవత్సరాలు నిండిన చింతా వెంకట్రామయ్యగారు. వెంపటి వెంకటనారాయణగారు వీరద్రుమ్మ భరతశాస్త్రం అధ్యతీయం అది గ్రహించలేక పోవటం ఆంధ్రుల దురదృష్టమే. ఈనాటికి మనం ఉదయశంకర్, గోపివాద్ - తింగనశి, రాగిణి, రుక్మిణి మొదలైనవారు నృత్యం చేస్తే శాస్త్రం తెలిసినవారికి తప్పితే ఇతర ప్రజలకు అర్థం కాదు. కారణం, వారు చక్రనృత్యాన్ని అభినయం ద్వారా తెలియజేస్తున్నారు. కాని మన భాగవతులు నృత్యం ద్వారా అభినయం, అభినయం ద్వారా పాటను, పాట ద్వారా సంగీతాన్ని జోడించి పండితులను పామరులను రంజింపజేస్తున్నారు. ఇదే ప్రజలకు కావలసింది, అర్థమయ్యేది, అర్థం చేసుకోగలిగేది. నాట్యం అనాదిమంచి ప్రాచీన మానవులనుంచి కన్పానీవుంది. ఇది ప్రజామన్ననల పొందడానికి ప్రచారమనడానికి ఎంతో కృషి చేశారు. కాని ఎంతవరకు పారాణిక గాఢులతప్పితే చారిత్రక సాంఘిక ప్రదర్శనలను తయారుజేయలేక పోయారు. కారణం వారి దృష్టి అంతా సంస్థానాలమీద జమించారుల మీద వుండేది. కారణం వారినున్న నలు పొందటానికి పారిపోవడాలు పొందటానికి తప్పితే ప్రజల అభిప్రాయాలకు ఆసక్తి తగినరీతిగా పరిణామసిద్ధిగతుల ననుసరించి వారి భాగవతాలు ముందుకు రాలేదు. ఆయా కాలాల్లో పరిస్థితులను బట్టి వారు నడువలేకపోయారు. కాని సంఘం ముందుకు పోతూంది. ప్రజలలో చైతన్యం వస్తూంది. మాధనమ్యకాలు పోయి వాస్తవిక జగత్తు చూస్తున్నారు ప్రజలు. ఈ పరిస్థితుల్లో వారు ఇంకా ఆ పారాణిక భాగవతాలు చూడలేరు. అందువలననే వాటిపై ఆదరణ పోయింది. ఇంకా ఈ కాలంలోనే గొల్లభాగవతులు యానాది భాగవతులు మాలభాగవతులు కూడ వల్లెల్లో ప్రదర్శనలు చేస్తూ ఉండేవారు. వారు తమ ప్రదర్శనల చేతకూడ చదువురాని ప్రజలను ఆనందింపజేసేవాళ్ళు. ముఖ్యంగా ఇందులో యాదవులు కృష్ణభాగవతాలను ప్రదర్శించేవాళ్ళు. క్రీస్తుశుభుడు యాదవుడు గనుక ఆగోపికా కృష్ణమృత్యుచేషలన్నిటిని కృష్ణ లీలల నాటకంగా ప్రదర్శించేవాళ్ళు. నృత్యంలో గాని పాటలలో గాని వీరికి కూచిపూడిభాగవతులకు ఏమీ సంబంధం లేదు. సిద్ధేంద్రయోగి చే వేయబడిన యీ బీజం ద్వారా కరకకాల ప్రజలలో కళ వివిధంగా చూపుకుపోయిందో, ఈ విషయాన్ని బట్టే తెలిసికోవచ్చును. ఆనాటి ప్రజలలో ఎంతగానో ప్రచారమైనాయీ వీరి నాట్యాలు. ఆనాటికి ఇంకా నాట్యదళ బాల్యంలో వుందని చెప్పవచ్చు. నాటకాలు ప్రచారంలోకి వచ్చినతరువాత ఈ భాగవతులలో కొంతమంది తమ దృష్టిని మర్చించారు. అట్లాగే కూచిపూడి భాగవతులు కూడా రాసురాసు చీలిపోయి చూడు

(17 వ-వేజీ చూడుడు)

వీర్యస్తంభన రసాయనము
నీరైన వీర్యమున గట్టిపర్చి మూత్రములో బోవుట అపి వీర్యవృద్ధి బలముగల్గించి యౌవన శక్తి వృద్ధిచేయుటలో అన్ని రేప్యాములకంటెను ఇది 40 సెం|| రముల జగత్ప్రఖ్యాతిగల్గినది.
1 డబ్బీ రూ 5/- వి. పి. రూ. 1-0-0
డాక్టర్ రత్నం నన్నె మెడికల్ హాల్
మలకపేట బిల్డింగ్ - హైదరాబాద్.

గవర్నెంట్
ఆంధ్రప్రదేశ్ సర్కారు
ఆంధ్రప్రదేశ్ సర్కారు

మనరాష్ట్రం మనదేశం

★ జాతీయభాష, రాజ్యాంగ పరివర్తన నిర్ణయం ★ ఇండియా, భారత్

జాతీయభాషను గురించి రాజ్యాంగపరిషత్తు భాషా కమిషన్ పార్టీ చిట్టచివరి కొక ద్వితీయానికి వచ్చింది. ప్రభుత్వం స్వాధీన పరుచుకునే నిరచరాస్తులను నష్టపరిహారం గురించి కూడా ఒక నిర్ణయానికి రాగలిగింది. రెండూ దాదాపు ఒకే పోలికగా ఉన్నాయి. దీర్ఘవాదోపవాదాల అనంతరం అన్ని వర్గాల వారినీ తృప్తిపరచాలనే ఉద్దేశంతో ఈ నిర్ణయాలు జరిగాయి. కాగా ఏ వర్గానికి చివరికి తృప్తి కలిగినట్లు గోచరించదు. సామెత సారకమయింది. భాషావైతలు, సాంఘిక విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తలు, ఆర్థికశాస్త్రనిపుణులు నిర్ణయించవలసిన విషయాలు, ఆవేశ పూరితులైన రాజకీయవాదుల చేతుల్లో పడి నలిగాయి. ఫలితం కలరూరగంప తయారయింది.

భాషవిషయంలో రాజ్యాంగపరిషత్తు భాషా నిర్ణయం ఇది. దేవనాగరిలో హిందీ జాతీయభాషగా వాడబడుతుంది. “అంతర్జాతీయ వ్యవహారంలో ఉన్న భారతీయ సంఖ్యా మానం” (అంటే మనం తెలుగు పుస్తకాల్లోనూ ఇంగ్లీషు పుస్తకాల్లోనూ వాడుతున్న అంకెలే) అమలులో ఉంటాయి.

కాని నూతనరాజ్యాంగం అమలులోకి వచ్చిన తరువాత 15 సంవత్సరాలపాటు ఇంగ్లీషు వాడబడుతుంది. ఈలోగా హిందీభాషని వివిధ రాష్ట్రాల్లో అభ్యసించేవారి, భాషని అభివృద్ధి పరచడానికి యత్నాలు జరుగుతాయి. 15 ఏళ్ల అనంతరం ఒకకమిటీని పరిశీలించేసి హిందీని అమలులోకి తీసుకువస్తుంది. ఈలోగానే హిందీలో వ్యవహరించడలయ్యున్న రాష్ట్రాలు (భాష, అంకెలు కూడా) రిపబ్లిక్ అధ్యక్షుని అనుమతితో అలా చెయ్యవచ్చును. ఏ రాష్ట్ర మైనా స్వయంభావంగానే లేక హిందీలోగాని పరిపాలనా వ్యవహారాలు నిర్వహించుకో గోరి నట్లయితే అధ్యక్షుని అనుమతిహిందీ అలా చేయవచ్చును. సామాన్యంగా రెండు రాష్ట్రాలు ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాల నిమిత్తం ఇప్పుడు ఇంగ్లీషు, 15 ఏళ్ల తరువాత హిందీ వాడాలి. కాని ఈలోగానే ఏ రెండు రాష్ట్రాలుగాని తమ మధ్యవ్యవహారాల్ని హిందీలో నిర్వహించుకోవాలని కోరినట్లయితే, ప్రజల్లో అధిక సంఖ్యాకులు అలా కోరుతున్నారో లేదో గమనించి కోరుతున్నట్లయితే అధ్యక్షులు అనుమతించగలరు.

15 ఏళ్లయిన తరువాత అవసరమని తోస్తే ఇంకా ఇంగ్లీషు వాడాలనిగాని, సంఖ్యామానం విషయంలో మొదటి నిర్ణయాన్ని మార్చి దేశ నాగరికీలలో అంకెలు వాడాలనిగాని నిర్ణయించే అధికారం పార్లమెంటు కివ్వబడింది. సుప్రీం కోర్టులోనూ హైకోర్టులోనూ ఇంగ్లీషుభాషనే విధిగా వాడాలి.

కొత్తరాజ్యాంగం అమలులోకివచ్చిన అయిదు సంవత్సరాలకొకసారి, పదిసంవత్సరాలకొకసారి రిపబ్లిక్ అధ్యక్షుడు వివిధభాషాప్రాంతాల ప్రతి నిధులతో ఒక కమిషన్ నియమించి హిందీ భాష ఎంతవరకూ వ్యాపకంలోకి వచ్చిందో, ఎంతవరకూ ప్రయోజనకారిగా ఉందో, హిందీ వాడకాన్ని ఎంతవరకూ తగ్గించవచ్చునో, ఏ

అంకెల్ని వాడాలో పరిశీలించవచ్చును. పార్లమెంటు సభ్యులు 30 మందిగల ఒక కమిటీ ఈ కమిషన్ నివేదికను పరిశీలించి నూతనలపై అభిప్రాయాలు తెలపాలి. వీనిప్రకారం అధ్యక్షుడు భాషావ్యవహారానికి సంబంధించి ఉత్తరువులు ఇయ్యగలరు. మీరూ నేనూ ప్రభుత్వోద్యోగులకి లిఖితపూర్వకంగా విన్నపాలు పంపుకోవాలంటే మనకి వచ్చిన ఏభాష లో వైవాచానికపంపవచ్చును.

ఈ నిర్ణయంలో స్థిరనిశ్చయలోపం కనిపించినా ఒక్క సులభం మాత్రం ఉంది. ఏ రాష్ట్ర మైనా కోరినట్లయితే ప్రాంతీయ భాషలో పరిపాలనావ్యవహారాలు నిర్వహించుకోవచ్చును. పరిపాలనావ్యవహారంనిమిత్తం జాతీయభాష ఒకటి ఉండాలనీ, ఆభాషని అన్నిరాష్ట్రాల వారు అంగీకరించాలనీ చెప్పడంలో తప్పలేదని హిందీభాషాప్రతిపాదకులైనవారు అంగీకరించాలి. పరిపాలనావ్యవహారం ప్రజలకు సన్నిహితంగా ఉండాలంటే ప్రాంతీయ భాషలో రాష్ట్రస్థపరిపాలన వికసించవలసి ఉంటుందని జాతీయభాషావాదులూ అంగీకరించాలి. ప్రస్తుతనిర్ణయం ఉభయత్రా అవకాశమిస్తోంది. పశ్చిమబెంగాల్ పరిశీలన మచ్చుకి తీసుకుందాం. రిపబ్లిక్ అధ్యక్షుని ఆనుమతిహిందీ పశ్చిమబెంగాల్ ప్రభుత్వం, శాసనసభ, హైకోర్టు మినహా మిగతావ్యాధి నాలు తమ కార్యాల్ని బెంగాలీభాషలో నిర్వహించుకోవచ్చును.

కేంద్రప్రభుత్వంలో, వ్యవహారాల్లోనూ, ఇతరరాష్ట్రాలలో వ్యావహారాల్లోనూ ఇంగ్లీషు వాడాలి. లేదా ప్రత్యేక అనుమతి తీసుకుని హిందీని వాడవచ్చును. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు అంతరంగికవ్యవహారాల్ని ప్రాంతీయభాషలో వాడుకోకుండా, హిందీభాషని వారిపైరుద్దాలని, ఇంగ్లీషుకి ఇప్పుడే స్పష్టమైన చెప్పేయ్యాలని కొందరు యత్నించారు. అది సాగలేదు. ఇది ఇంకా నయం. గాంధీజీ పేరుచెప్పి దేవనాగరిని పిలిచింది, ఉద్ధూలిపిలో “హిందూస్తానీ” రెండూకూడా సర్వరాష్ట్రాలవారు నేర్చుకోవాలని నిర్బంధించలేదు. అందుకు సంతోషించాలి. హిందూస్తానీ అని చెప్పేభాష ఉద్ధూయే కాని మరోటి కాదు. ఇప్పుడు “హిందీ” అనుకుంటున్న భాషకూడా దాదాపు ఉద్ధూయే నని వాదించేవారున్నారు సంయుక్తపరగణాల్లో అది కొంత నిజమేకావచ్చుగాని వీహార్ లోనూ మధ్య పరగణాల్లోనూ వాడే భాషని హిందీ అని చెప్పకోవచ్చును. ఈ హిందీకి విశిష్టత ఉంది. ఈ హిందీ సంస్కృతంతో అధారపడి వృద్ధిచెంది వ్యవహారంలోకి వచ్చింది. ఇందులో ఉద్ధూభాగం కొంత ఉన్నా, సంస్కృతభాగం ప్రధానమైంది. ఈహిందీని జాతీయభాషగా అంగీకరించడంలో ఎవరికీ ఆక్షేపణ ఉండవసరం లేదు.

అయితే శ్రీ గోపాలస్వామి అయ్యంగర్ చెప్పేట్లు ప్రపంచంలో శాస్త్రవిజ్ఞానాభివృద్ధికి పారిశ్రామికాభివృద్ధికి తగిన రీతిని హిందీభాష ఇంకా అభివృద్ధి చెందవలసిన అవసరం ఉంది. ప్రపంచ పరివర్తననుగురించి సన్నిహితజ్ఞానం

ఉండాలంటే ఇంగ్లీషు భాషకూడా అవసరం. మన పురాతన శాస్త్రవిజ్ఞానసంపదనూ, పురాణోపనిషత్తులనూ, కావ్యప్రబంధాలనూ, వేదాంతవాఙ్మయాన్ని నిలుపుకోవాలంటే సంస్కృతాభ్యసనం విశ్వవిద్యాలయాలలో ఎంత అవసరమో, హిందీ జాతీయభాషగా అమలులోకి వచ్చిన తరువాత శాతకశాస్త్రవిజ్ఞానం ప్రపంచ నాగరికతల్లో వస్తున్న పరివర్తన గురించి సన్నిహితజ్ఞానం కలిగిఉండాలంటే ఇంగ్లీషుభాషాభ్యసనం కూడా అంతేవసరం. హెచ్చుకాదు. తగ్గుకాదు. హిందీని జాతీయభాషగా చేస్తే ప్రభుత్వోద్యోగాలన్నీ ఉత్తరాదివారిపరమాయనే భయంతో ఎప్పటికీ ఇంగ్లీషు పరిపాలననిమిత్తం వాడాలని చెప్పడం అసంగతంగా ఉంది. ఇంగ్లీషు నేర్చి ఉత్తరాదిని కూడా ప్రభుత్వోద్యోగాలను ఆక్రమించిన దాక్షిణాత్యులకు హిందీ నేర్చి ఉద్యోగాలకు పోటీచెయ్యడం కష్టంకాదు. ఆటే కాలం పట్టుకు. హిందీ ఎంతలోపభూయిష్టంగాఉన్నా (ఉదాహరణకి లింగభేదాలు), నేర్వడానికి ఇంగ్లీషుకంటే చాలా సులభం. . .

15 సంవత్సరాల వ్యవధి ఇవ్వడం సమంజసమైనదే. కాని ఇప్పటినుంచీ విద్యాలయాల్లో ఆయాభాషల కుచితస్థానం ఇవ్వడం అవసరం. ఉన్నతవిద్య కోరేవారికి ఇంగ్లీషుభాష అభ్యసించే అవకాశం ఏర్పాటుచేయాలేగాని, నిత్యం హైస్కూల్ లో కూడా అందరూ అభ్యసించాలనడం సమంజసంకాదు. దానివల్ల ప్రయోజనం ఉండదు. హిందీభాషని అందరూ అభ్యసించవలసిన అవసరం ఉంది. హిందీవిషయంలో నిర్బంధం విధించడంలో తప్పలేదు. కాని విద్యాభ్యాసం మాతృభాషద్వారా జరగాలి. అప్పుడే వివిధప్రాంతీయభాషలు హిందీతోపాటు సమానంగా వృద్ధిపొందగలవు. ప్రాంతీయభాషల అభివృద్ధికి హిందీ నిరోధకంగా ఉండదు. అదేసమయంలో జాతీయభాష వ్యాప్తిచెంది జాతీయైక్యతకు తోడ్పడుతుంది.

ఈ విషయంలోమాత్రం రాజ్యాంగపరిషత్తు నిర్ణయం స్థిరనిశ్చయం చెయ్యలేకపోయిందనాలి. హిందీ, ప్రాంతీయభాషలు, ఇంగ్లీషు భాషల కంటెంట్ ప్రాధాన్య మివ్వాలో స్పష్ట

పరచబడలేదు. అందువల్ల విద్యావిషయాలలో తేవలసిన సంస్కరణలు జాప్యం కావచ్చును.

ఇంగ్లీషు ఇంకా 15 సంవత్సరాలు వాడుకలో ఉంటుంది నిజమే. కాని ఇప్పటినుంచీ విద్యాలయాల్లో నిర్బంధ హిందీఅభ్యసనం అవసరం. ఇంగ్లీషు నిర్బంధం అనవసరం. ప్రస్తుతం మన హైస్కూల్ లో ఇంగ్లీషుభాషస్థానంలోకి హిందీని, హిందీస్థానంలోకి ఇంగ్లీషుని మార్చి వెంటనే సంస్కరణలు తేవడం అవసరం.

అంకెల విషయంలో టాండెక్ ప్రభుత్వం వాదం వీగిపోయింది. హిందీ ప్రాంతాలలో కూడా కొన్ని ప్రాంతాల్లో అరబ్బీసంఖ్యామానమని చెప్పబడే అంకెలు అమలులో ఉన్నాయి. దాదాపు భారతదేశం అంతటా (బెంగాల్ లో కొన్నివర్గాలవారు తప్ప ఈ అంకెలే వాడుతున్నారు. ప్రాంతీయభాషాగ్రంథాల్లోకూడా ఇవే వాడుతున్నారు. వీనినే వాడడం అందరికీ సాకర్యంగా ఉంటుంది. రాజ్యాంగపరిషత్తు భాషావైతలకి వీని వాడకాన్నే స్థిరపరిచింది. కాని ముస్లింలు సవరణకి అవకాశంకూడా విడిచింది.

ప్రభుత్వం స్వాధీనపరచుకునే స్థిరచరాస్తులను నష్టపరిహారవిషయంలో రాజ్యాంగపరిహారవిషయంలో రాజ్యాంగపరిషత్తు భాషా నిర్ణయం ఇంత అనిశ్చితంగా ఉన్నా, ఇంత సమంజసంగా మాత్రం లేదు. ఇంతవరకూ అమలు జరిగిన జమీందారీరద్దు శాసనాలసంవర్ధనలో నష్టపరిహార నిర్ణయాల్ని ఆక్షేపించడానికి ఏకోర్టుకూ అధికారం లేదు. మద్రాసు, బీహార్ రాష్ట్రాలలో ఈ శాసనాలు అమలు జరిగాయి. అన్నాం. యు.పి. రాష్ట్రాల్లో ఇంకా శాసనసభలో చర్చల్లో ఉన్నాయి. ఈ నాలుగు రాష్ట్రాల శాసనాల్ని రక్షించాలనే దృష్టితో ఒక అనుకులబంతినిబంధన తయారుచేశారు. కొత్తరాజ్యాంగం అమలులోకి వచ్చినతరువాత ప్రవేశపెట్టబడే ఆస్తి స్వాధీన శాసనాల్లో నిర్ణయాల్ని విచారించే అధికారం కోర్టులకుంటుంది. అంటే భూమికి భూసంస్కరణలకి, పరిశ్రమలు జాతీయప్రభుత్వ పరంచేసే సంస్కరణలకి ఈ అధికారం వర్తిస్తుంది. దీనివల్ల ఆమెరికాధినికర్తలవారు మనదేశంలో పరిశ్రమాభివృద్ధికి పెట్టుబడి పెట్టే అవకాశం ఉంటుంది. ఆమెరికా ఆర్థికశాఖాకార్యదర్శి నైడర్ నూచించిన పరతుల్ని రాజ్యాంగపరిషత్తుభాషానిర్ణయం తృప్తిపరుస్తుంది.

కాని భూమిపై సంస్కరణలవిషయంలో కొన్ని రాష్ట్రాలపట్ల పక్షపాతం చూపడం, భూమిపై పరిశ్రమల యాజమాన్యానికి ముఖ్య పక్షపాతం చూపడం సంభవిస్తున్నాయి. ఇదెంతవరకూ అవసరమో, సమంజసమో భవిష్యత్తు నిర్ణయిస్తుంది.

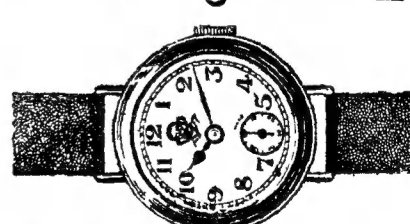
ఈ విషయంలో కూడా ముస్లింలు సవరణలకి అవకాశమిస్తే బాగుండేది.

ఇండియా భారత్ :

జాతీయ భాషావేశం ఒక మోతాదు అధికంగా ఉన్న వారిని తృప్తిపరచాలనే ఉద్దేశంతో రాజ్యాంగపరిషత్తు భాషానిర్ణయం తృప్తిపరుస్తుంది. ఇప్పుడు మనదేశం పేరు “ఇండియా ఉరఫ్ భారత్.” [నీతారాం]

స్విస్ పనితనము యొక్క అందమైన నమోనా

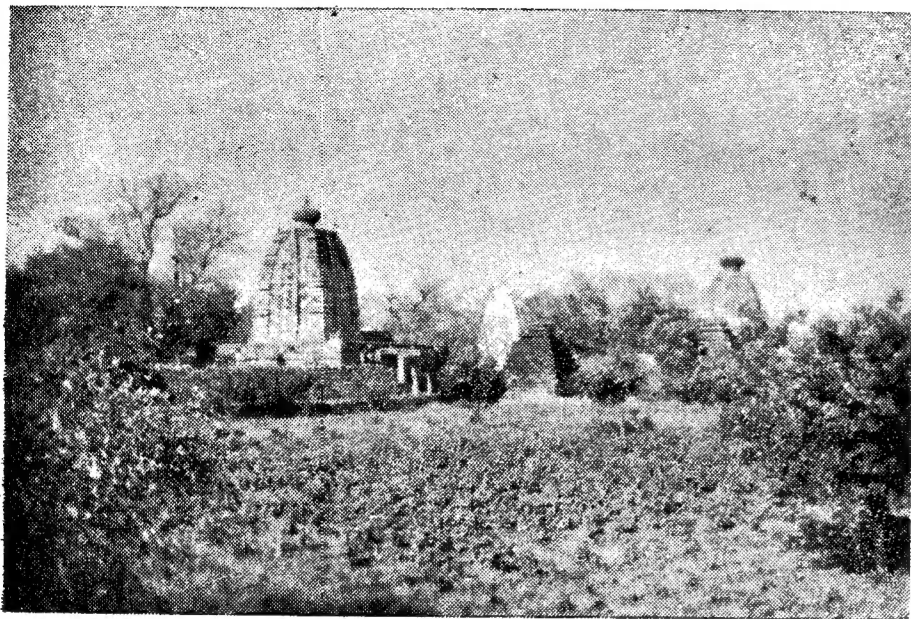
దిన్యమైన
తరుణము

ఒకసారి
తెప్పించిచూడండి

... మన ప్రియమైన బాపూజీ స్మారకార్థము డయల్ మీద మహాత్మాగాంధీ ఫోటో కలిగిన రిప్రెజెంటేషన్ యొక్క స్విజర్లండునుండి దిగుమతిచేయబడును. ప్రతి వాచీకి ప్లాస్టిక్ బ్యాండ్ కలదు. ఒకరికి రెండువాచీకంటె యెక్కువ పంపబడును. ఖరీదు రు. 15-8-0 సుపీరియర్ రు. 18/8 బెస్టు రోల్డ్ గోల్డ్ రు. 20-8/- రేడియం డయల్ తో రు. 22-8/- సుపీరియర్ రు. 25/- బెస్టు రోల్డ్ గోల్డ్ రు. 32-8-0.

MODEL WATCH Co,
Post Bag No. 6705, Calcutta 7.

అలంపుర శిథిలాలు బ్రహ్మలయ సమాహము

మహిషాసుర మర్ధి

అలంపురంక్షేత్రము

దక్షిణవారణాసి అని, భాగ్యరత్నక్షేత్రమని, శ్రీశైలపర్వమద్యమని ప్రసిద్ధిగన్నట్టి ఆంధ్రచరిత్ర అలంపురన్నట్టి మహాక్షేత్రం అలంపురం. దాని దివ్యత్వానికి దీక్షించి, దగ్గరలో ఉన్న కృష్ణాతుంగధ్వజ సంగమరావణి చూడక తే.

ద్రోణాచలం సికింద్రాబాద్ గుల్షన్ లో అలంపురం పరశురామనివాటిమంచి సాగు తున్న కాలగమనమార్గంలో కానవచ్చే కూడలి. అలంపురం శేరం శేడు రాయచూరుజిల్లాలో ఉన్న ఒక తాలూకాముఖ్యస్థానం. కాని అది ఇతిహాసలక్షణాన్ని తీసివేతీరా అనుభవించిన ధార్మికక్షేత్రపు కేంద్రస్థానం. ఆస్తి కునికి తీరం - చారిత్రకునికి పరిశోధనాలయం.

పోలికలు

భక్తునికి అలంపురం లో కాశీపాలికలు బహుళంగా కానవస్తాయి. అది గంగాతీరం - ఇది తుంగభద్రాతీరం. అది వరణ, అసి నదుల నడుమగా ఉంది. ఇది వేదావతి నాదావతి నదుల మధ్య ఉంది. దానికి సమీపంలో గంగాయము నల సంగమం - దీనికి దగ్గరగా కృష్ణా తుంగ భద్రల సంగమం. అక్కడ గోమట్టాలున్నాయి. ఇక్కడ అన్నీ ఉన్నాయి. ఆక్షేత్రం అన్న పూర్ణానమేత విశ్వేశ్వరునిది - ఈ క్షేత్రం జోగుళాంబా సమేత బ్రహ్మేశ్వరునిది. కాదని జమద్గ్ని చెప్పకున్నాడు. ఆ శిరస్సు

కాశీలో డంగ్రికేశకాలభైరవు లున్నారు. అలంపురంలోనూ ఉన్నారు. అలంపురం దాదాపు కాశీ అనే యాత్రికుడు ఆనందిస్తాడు. సంక్షిప్తకాశీ అంటే నొచ్చుకోడు కదా! కాని అలనా పాలనా ఉండి ధార్మికక్షేత్ర చిహ్నాల్ని ఊణ్ణంగా కాపాడుకుంటున్నది కాని - ప్రకృతిమాత ఒడిలో తల దాచుకొని ధార్మికగౌరవాన్ని దక్కించుకుంటున్నది అలంపురం.

కాశీ అలంపురాలు మరొక దురదృష్టవం భవంలో కూడా సామ్యైక్యతను పొందినవి. అక్కడ ఇక్కడ కూడా ముస్లింపోదరులు

శ్రీ జి. కృష్ణ

అలంపురం చెప్పి మనీషులు నిర్మించు కున్నారు. ఇక్కడ అర్క బ్రహ్మలయాన్ని పకి బాలభిల్లామసీరువేశారు.

కాశీలో లోహితాస్పత్తి పాము కరచిన చోటుంది. దాన్ని "నగ్నవా" అంటారు. అలంపురం పరిసరాల్లో నాగవిగ్రహాలు కొల్లలుగా ఉన్నాయి.

రేణుకాదేవి

బ్రహ్మేశ్వరాలయావరణంలో రేణుకావిగ్రహము ఉంది. పరశురాముడు తండ్రి అడ్డుకోకుండా సమేత బ్రహ్మేశ్వరునిది. కాదని జమద్గ్ని చెప్పకున్నాడు. ఆ శిరస్సు

ప్రకారం తల్లితల నరికాడని మనకు తెలుసు. తర్వాత తల్లిని బ్రతికించమని తండ్రిని ప్రార్థించాడట. కాని ఆమె శిరస్సు చండాలవాటికలో పడిందికాబట్టి ఆమెను బ్రతికించటం తన చేత ఇక్కడ "యెల్లమ్య" అని ఆరాధిస్తూ ఉంటారు. ఇక్కడికి దగ్గర్లోనే ఉన్న ఉండవెల్లి గ్రామంలో ఎల్లమ్యను హేమలనామంతో పూజిస్తూ ఉంటారు. ఎల్లమ్యది నగ్నవిగ్రహం. ఎల్లమ్యను రేణుక అనే గాక భూదేవి అనికూడా అంటారు. తుంగభద్రాతీరంలో ఇట్లాంటి విగ్రహాలు చాలా ఉన్నాయి. అలంపురం తాలూకాలోనే మూడు నగ్నవిగ్రహాలు - వైగా మూడు పరశురామ విగ్రహాలుకూడా ఉన్నాయి. ఇంతకీ పరశురాముడు తెలుగువాడా ఏమిటి!

సంగమం

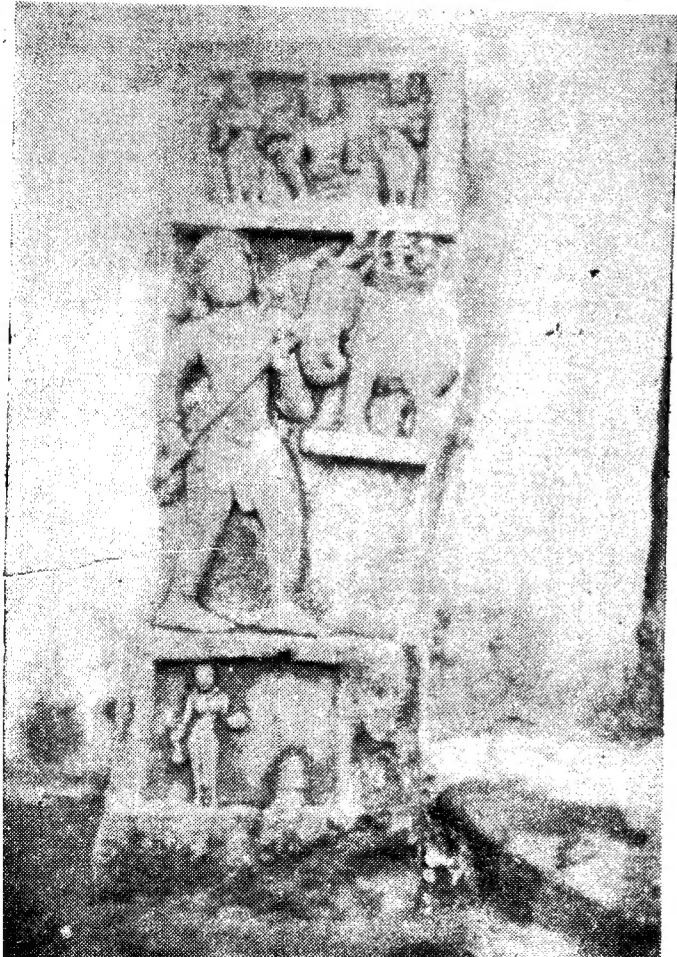
కృష్ణాతుంగధ్వజసంగమం అలంపురానికి ఎనిమిదిమైళ్లు. నదీసంగమాలు హైందవులకు వైవమిచ్చిన యాత్రాస్థలాలు. హిందూవ్యవస్థితరేకులకు ఈ సంగమక్షేత్రాల్లో నాశనం జేయదగిన వస్తుజాలం లభించదు. కాని ఆస్తి కులు ఇట్లాంటిచోట్ల ఏదో విగ్రహస్థాపన చేయక మానరు. దానితో, యాత్రికునికి సంగమ స్నానం ఒక ఎత్తు, విగ్రహారాధన మరొక ఎత్తు అవుతుంది. కృష్ణా తుంగభద్రల సంగమం భాగ్యరత్నక్షేత్రం. ఇక్కడ కోటిలింగాలున్నాయని ప్రతీతి. ఏమైనప్పటికీ, కృష్ణా తుంగ భద్రలు వందలాది మైళ్లు ఓపికతో పరుగుత్తుకు వచ్చినదీ సంగమానికే. ప్రణయోద్రేకాల్ని గాఢ పరివ్యంగనందవాహినిదత్తం చేసి, పెనవేసుకుపోయి, మనస్సు లేకమవటంతో తనివి చెందక, శరీరాల్ని కూడా ఏకంచేసుకుని,

అనంతశివతాండవం చేసుకుంటూ, ఆకాశం లాల్లో మాయమైపోయే ఆ రామణీయ కళ యాత్రికుని హృదయాంతరాళాల్లో హత్తుకొంటుంది - ఆ ప్రకాంతనిస్వసం యాత్రికుని హృదయపంపిణీత్రులకు నిత్యక్షుతి పెట్టుతుంది. ఆశ్రుతి ఆ హృదయం! కొట్టుకొంటున్నన్నాళ్ల వైకుంఠకూతానే ఉంటుంది - ఆ శ్రుతిమాధుర్య శరీరంలోని ప్రతి అనువులో జీర్ణిస్తుంది - అసులూ కూడా. చివర కా ఆస్తికలకీ సంగమప్రవేశాన్ని కల్పిస్తే, మానవునికి శాంతిలో కనివాసం లభించివచ్చే.

అరుచేశ్వరుడు

బసవేశ్వరుడికిముందు శైవం నాలుగు శాఖలుగా ఉండేది. అవి: పాశుపత, కాపాలిక, కాలాముఖ, లకువీశముఖ. లకువీశశైవం, క్రీస్తు శకఃపథమశతాబ్దంలో వ్యాప్తిలోఉండేది. ఈ ప్రాంతప్రదాయంలో, మహేశ్వరుడు దిగంబరుడు - చతుర్భుజత్రినేత్రుడు - నవ్యహస్తాల్లో గదాత్రిశూలాలు, వామహస్తాల్లో డమరుక మానవ కంకాశాల్ని ధరించిఉంటాడు. పాలుగిరికి సోమన, తన పండితారాధ్యచరిత్రలో, ఇక్కడ లకువేశ్వరకీర్తమున్నట్లు వ్రాశారు. లకువేశ్వరశైవసాంప్రదాయ చిహ్నాలు మన దేశంలో చాలా తక్కువ. కాని శ్రీ కంభిపాటి అప్పన్నశాస్త్రిగారు సేకరించిన "వేయి స్తంభాలగుడిశాసనా"ల్లో మాదిరెడ్డి గుంట శాసనం ఒకటి ఉద్ధరింపబడింది. ఆ శాసనంలో కాకతిప్రేలరాజుయొక్క గురువైన రామేశ్వర

(18-వ పేజీ చూడుడు)

దేవాలయ స్తంభముపై శిల్పము

గరుడ బ్రహ్మలయ విమానము

కథానిక :

మమకారము

శ్రీ నెమలికంటి రామారావు

ఎప్పుడూ తిరుగుతూవుంటే ఎన్నెన్ని వింత ఆంధ్రవాలు, మధురపన్ని వేళాలు, విషాదపు ట్టాలు, అనుభూతిలోకి వస్తూవుంటాయి? తరువాతి ఒకరోజున ఏమీ పనిలేని సమయంలో ఆ ఘట్టాలను స్మృతికి తెచ్చుకునేటప్పుడు మన హృదయంలో ఎంతెంత తుఫానులు లేస్తాయి? మనం రైలులో వెడుతున్నప్పుడు, బడిలికతో రిడ్రపోతుంటే, ఏరాత్రివేళ ఎక్కడెక్కడో జరిగిందో తెలియదు. తెల్లవాగుతుండగా యింకా చెల్లులు, మనస్సు ఈ రైలుచక్రాల చప్పుడుతో సుశృతిగుతుంటే, నువ్వు కళ్ళు తెరిచేటప్పటికి ఎదుటి బల్బుమీదను వింతలకు పూర్వం చూడని యంత్ర తన ప్రకృతను చూస్తుంటూ, ఛెదిరిపోయిన తన ముంగురులను సర్దుకుంటూ కనిపిస్తే, నీ హృదయం ఒక్కసారి గంతులు వేస్తుంది. ఆమె కూడ నీవంక ఫలనాభి వంతో కూడిందని చెప్పలేకపోయినా, చూస్తుంది. నీకు తెలియకుండానే నువ్వు ఆమె వంక తే పారచూస్తూ వుంటావు. నీకు తెలియకుండానే ఆ కాలమంతా ఆమెగురించే ఆలోచిస్తావు. ఎవరిమే? రైలు ఎక్కడ ఎక్కడికి? ఎక్కడకు వెళుతోంది? నీకు తెలియకుండానే, ఎన్నెన్ని భావాలు ఆమెగురించి నీ మనస్సులో రైలుకుమలేనే పరుగెత్తుతాయి? ఆమె అందంగాను, ఆకర్షణీయంగాను వుంటుంది. ఎంత అద్భుతమైనది? ఆమె ఎదురుగా ఉన్నప్పుడు జీవిత మంతా మధురంగా వుంటుంది! ఎవరికి తెలుసు? బహుశః ఆ అజ్ఞాతనుందరి నీ భావాలకు, స్వప్నాలకు, నీ వాంఛలకు సరిగా సరిపోయినదై కూడ ఉండవచ్చును.

నువ్వీవిధంగా ఆలోచిస్తున్నప్పుడే, అకస్మాత్తుగా ఆమె ఏప్లేషనులోనో దిగిపోతున్నప్పుడు నీ హృదయంలో రేగే ఆకేదనకు అంతువుండవేమో! స్టేషనులో ఆమెకోసం ఎవరో ఎదురుచూస్తూ ఉంటారు. ఆమె అతని చూచి, తన పెట్టె, బెడింగు అందిస్తుంది. స్టేషనుదాటి వారిద్దరూ జట్కా ఎక్కి బాగా దగ్గరగా కూర్చుంటారు. బండి వెడుతూవుంటే నీకు కనిపిస్తుంది.

ఇక ఆ సుందరి నీ కెప్పుడూ, ఎక్కడా కనిపించదు. ఒక రాత్రి అంతా నీ ఎదురుబల్బుమీద గడివిన ఆమె యిక్కడ వెళ్లిపోయింది. ఆమె నింతకు పూర్వం నీ వెరుగవు. మాట్లాడలేదు. కాని ఆమె వెళ్లిపోతుండగా నువ్వు కొంచెం విచారపడతావు. ఏమిటి ప్రకృతి! మానవహృదయ మింత చపలమైనది. వౌరభల్యమైనది ఎందుకల్లా? వెనుకకు తిరిగి ఆలోచించుకుంటే ఏమీ వుండదే!

నా కిటువంటి ప్రయాణానుభవాలు విషాదమైనవి వినోదమైనవి కూడ అప్పడప్పుడు జ్ఞప్తికి వస్తూవుంటాయి.

కాలేజీకి సంక్రాంతిసెలవు లిచ్చారు. నేను కొండపల్లి చూచినదామని బయలుదేరాను. వెజవాడలో రైలు ఎక్కాను. నా కెదురుగా బల్బుమీద ఒకమాల ఒక స్త్రీ కూర్చునివుంది. ఆమెను చూస్తుంటే యింకా చూడబుద్ధి అవుతోంది. మెదుస్తూ అ నీకు లీ న త ను. తెలియబరుసున్నాయి. ఆ వయస్సులో ముఖం అంత ఆకర్షణీయంగా వుండటం చూచి నాకు ఆశ్చర్యం వేసింది. ఆమె రైలు కిటికీలోనుంచి అటువైపు చూస్తోంది. ఆమెకు దాదాపు అరవైసంవత్సరాలుంటాయి. బాగా భారీమనిషి. రైలు బయలుదేరింది. ఆమె యిటు చూచింది. ఆమెకన్నులు విచారాన్ని వెలిగ్రుక్కుతున్నాయి. మెముఖం, అంత అందంగా వున్నా, జీవితంలో ఏన్నో బాధలు అనుభవించినదాది కనిపిస్తోంది. నాకు తెలియకుండానే నేను అమెవైపు చూడటం ప్రారంభించాను. నా మనస్సులో ప్రశ్నలు బయలుదేరాయి. "ఎవరిమే? ఈమెజీవితం ఏరకమైంది? ఇంతవయస్సులో ఈమె ఎవరి సాయం లేకుండానే ఎక్కడకు వెళుతోంది?"

రైలు కొండపల్లి చేరింది. ఆమె కూడా లేచింది. నేను దిగవచ్చేసరికి ఆమె టికెట్ కలెక్టరుతో ఇంగ్లీషులో ఏదో మాట్లాడుతోంది. నేను న చిత్ర వార పత్రిక

చాల ఆశ్చర్యపడ్డాను. అప్పుడనకున్నాను— అందువల్లనే కాబోలు ఏకాంతంగా ప్రయాణం చెయ్యగలుగుతోంది - అని. కాని ఎందువలన ఆమెముఖాన విషాదచాపూయ లంత గాఢంగా అలుముకుని వున్నాయి? ఆమె బహుశః ఈ ప్రదేశానికి చిరపరిచితురాలేమో! కాని ఆమె ఈ ప్రదేశానికి చెందినమనిషిమాత్రం కాదు. - నేను స్టేషను దాటి బయటకు వచ్చేటప్పటి కప్పుడే ఆమె వెళ్లిపోయింది. చాలా విసురుగా నడుస్తోంది. కొంచెంగా వంగిచేతిలో సంచి వూగుతుంటే, తల వంచుకొని వెడుతుండడంవెనుక నుంచి చూచినప్పుడు, ఎందుకనో గాని ఆమెకు ఒక్కసారి నమస్కరించాలనిపించింది. ఆమె చాలగౌరంగా వెళ్లిపోయింది.

రెండుగంటలతరువాత నేను ఖిల్లా ఎక్కుతున్నాను. సంక్రాంతిరోజుల్లో ఈ కొండలు ఎంతో సుందరంగా కనుపిస్తాయి! చెట్లన్నీ గుబురుగా వుండి, లోయంతా పచ్చగా కనుపిస్తూ వుంటుంది. ఎన్నిసార్లు చూచినా, ఆ ఖిల్లాను ఇంకా చూడాలని కోరిక కలుగుతుంది. నా మాదిరిగా ఎంతమంది వచ్చి నేను నిలుచున్న స్థానం లోనే నిలబడి ఈ సుందరవాతావరణాన్ని చూస్తూ, పులకితకరిస్తారో? ఆ ఖిల్లాకు సంబంధించిన చారిత్రాత్మక గాథలను ఎన్నిటిని స్మరించాలో? ఏకాంతంగా అలా నిలబడి ఆ ప్రకృతిని చూస్తూంటే ఎందుకనో హృదయము విరాగమై, వేదాంతపు టాలోచనలతో నిండిపోతుంది? ఒక్కొక్కప్పుడు ఈ హృదయమే విషయవాంఛలతో నిండి పరకళ్లు తొక్కుతుంది. దీనికి కారణం పూహించడం సాధ్యమే? ఆ ఖిల్లానంతా చూడటం పూర్తిఅయ్యేటప్పటికి ప్రాశస్త్యంకపోతోంది. మూర్ఖుని అరుణకిరణాలు ఆ పచ్చని ప్రకృతిమీద పడి, అగోకరకృత వింతసౌందర్యాన్ని కలిగిస్తున్నాయి. ఏ చిత్రకారుణ కీ దృశ్యచిత్రణం సాధ్యమవుతుంది? ఏ కవి కీ దృశ్యకథనం సాధ్యమవుతుంది? అది కేవలం అనుభవించవలసినదిమాత్రమేనేమో!

నేను ఆ జిగ్గెలాలను దాటి కొలనుదగ్గరకు వచ్చాను. మిగిలినచోట్లకన్నా యిక్కడ యింకా

ఆ సాయంసంధ్యాకోభ ఆ దృశ్యం గా వుంది. చుట్టూ వున్న చెట్ల నీడలు ఆ కొలనులో ప్రతి ఫలిస్తుంటే, మూర్ఖుని అరుణకిరణాలు వింతవింత రంగులను చూపిస్తుంటే, మంచుకన్నా చల్లగా వున్న ఆ కొలనునీరు మెల్లమెల్లగా కదులుతుంటే ఆహా! ఆ దృశ్యం వర్ణనాతీతం. నావెనుక కైపున పడిపోయిన గోడలు, విరిగిపోయిన దర్వాజాలు పొచిపట్టిన మెట్లు - అంతా ఒక మృత్యుదేవతా స్మృతి. నాఎదుట అంతా సజీవప్రకృతి. వాటి మధ్య ఏకాకిగా కదిలిపోతున్న హృదయంతో నేను ఆకస్మికంగా ఒక జీర్ణవృక్షచ్ఛాయలో అసీనయిన ఒక సజీవదర్శాన్ని గమనించి వులిక్కిపడ్డాను. ఈ సమయంలో ఇక్కడ యిది సంభవమేనా? ఈ మానవలోకానికి సంబంధించినదా, లేక ఇంకేదేనానా? నేను భయోద్దేకతోనూ, ఆశ్చర్యంతోనూ హృదయాన్ని చిక్కబట్టి అటువైపు చూచాను - ఆశ్చర్యం! ఎవరినైతే నేను రైలులో కలుసుకున్నానో, ఆ వృద్ధపనితనం అక్కడ చూచాను. ఇది సంభవమేనా? ఈమె యిక్కడ కెట్లావచ్చింది? ఎందుకు వచ్చింది? బాగా పరిశీలనగా చూచాను. ఆమె కన్నులనుండి అశ్రువు లేకధారగా పడుతుంటే, ఆమె తనేకదీక్షతో ఆ కొలనులోకి చూస్తోంది. ఆమె ఏదైనా పొగొట్టుకోలేదు కదా! అయినా ఆ కొలనులో పడిపోయిన వస్తువు తిరిగిరాదు కదా! ఎందుకు వృద్ధంగా ఆమె అలా చూస్తుంది? చీకటిపడిపోతుంటే ఆమె తిరిగి వెళ్లదా? ఆమెకు భయం లేదా? నా మెదడులో ఆలోచనలు మళ్ళుతిరుగుతున్నాయి. నేను నెమ్మదిగా వెళ్లిపోదామని వెనుకకు తిరగబోతుండగా ఆమె నన్ను పిలిచింది. తన స్థితి నేను చూచినందుకు ఆమె సిగ్గుపడదేమో! నేను అప్పుడు ఆమె దగ్గరకు వెళ్లాలో? లేదా? అలాగే ఆమెవంక చూస్తూ ఆగిపోయాను.

"బాబూ! నే వెక్కడ ఏడుస్తూ కూర్చోటం నీకు ఆశ్చర్యంగా వుండకదూ!" అన్నదామె. నేను అవు నని తల వ్రాసి, ధైర్యాన్ని చిక్కబట్టి ఆమె దగ్గరగా వెళ్ళాను. ఆమె ఆ కొలనులో నుల్లి దూసుకుని అడుగు చూడదలచినట్లుగా తీవ్రంగా చూస్తోంది. నే నేమీ మాట్లాడకుండా ఆమెదగ్గరగా నిలబడ్డాను. "నాయనా! నీకు మాతృహృదయకోభ అర్థమవుతుందా? ఈ కోలనునీ స్థితిలోనికి తీసుకువచ్చింది. నా ఏకైక పుత్రుడు ఈ కొలనులో జారి పడిపోయాడు." ఆమెకన్నులనుండి సంతతధారగా అశ్రువులు జారుతున్నాయి. ఆమెవృద్ధం గద్దదికమైంది.

అరే! ఈమె పిచ్చిదా? ఈమె ఒక్కతే

రావడం నేను చూచానే! మరిప్పుడు కొడుకు దీంట్లో పడిపోయాడంటుం దేమిటి? నా కంటే అగమ్యగోచరంగా వుంది. "నాయనా! నువ్వు అర్థంచేసుకోగలవా, తల్లికి సంతాన మెంత అమూల్యమో?" అమె చీరచెజుగుతో కంటి నీళ్ళను తుడిచింది. కాని వెంటనే ఆమెకళ్ళు నిండిపోయాయి. నే నామెను ఓదార్చాప్రయత్నించాను. ఆమెచేతిని నా చేతుల్లోకి తీసుకున్నాను మానంగా.

నాయనా! నా తోభ ఎవరి కరమవుతుంది ఒకప్పుడు నే నెంతో వాయిగా వుండేదాన్ని. ఈరోజున నేను వ్యధితప్రాణిని. నా కొడుకు వానికి నా హృదయం అర్థంకాదు. నవమాసాలు నేను వాడిని మోసినప్పుడు నా హృదయ మెంత పులకితమయ్యేదో వాడి కెలా తెలుసుంది? తరువాత - నా హృదయానికి వానిని గట్టిగా అదుముకునివుండి వాడు బోసిపోతే పకపకలాడుతుంటే ఇప్పటిమాదిరే నా కళ్ళు అశ్రువులతో నిండిపోయేవి. కాని వాటికి, ఇప్పటివాటికి సంబంధమేమన్నా వున్నదా? నాయనా! నేను కూడా ఇంటర్మీడియట్ వరకు చదువుకున్నదానినే. కాని ప్రేమవిషయంలో ఈ విద్య, విజ్ఞానం ఎందుకు పనికివస్తుంది? నేను కేవలం తల్లినిమాత్రమే! ఎన్నిరాత్రిలు నేను నిద్రలేకుండా వాడివంక చూస్తూ గడిపానో నీ కే మరమవుతుంది? నేను కేవలం పిచ్చిదా న్నయాను. అతడికి సరిగా పది సంవత్సరాలు నిండాయో లేదో, చదువుకోసం బోర్డింగుస్కూలుకు పంపేశాడు నా భర్త... అయిపోయింది... నానుంచి అతడు చిరస్థాయిగా మారమైపోయాడు ఎప్పుడో సంవత్సరానికి నాల్గుసార్లుమాత్రం వచ్చేవాడు. వచ్చిన ప్రతిసారి వాడిలో కలిగే మార్పులు చూచి నేను ఆశ్చర్యపడిపోయేదాన్ని. వాడు పెద్దవాడు అయ్యాడు. ప్రతిసారికి వాడి కేరం, స్వరం, నవ్వు మారిపోయేవి. నా హృదయానికి అదుముకునే ఆ శిశువు యిప్పుడేడి?

ఆకస్మికంగా నా భర్త పోయాడు. నేను ఏకాకిగా వుండలేకపోయాను. నేను నా కొడుకు దగ్గరే వుండా ముసుకున్నాను. కాని మృత్యువు ఏ గృహంలో ప్రవేశిస్తుందో, ఆ యింటోకి చాలకాలంవరకు మళ్ళీ రాకుండా తన పసంతా పూర్తిచేసుకుని మరీ పోతుంది. సంవత్సరం నేను నెలవల్లో వాడికి పెల్లిచేద్దా మనుకున్నాను. కోడలు నా యింట్లో లక్ష్మీమాదిరి తిరుగుతుందని మురిశాను... కాని... నేను దురదృష్టవంతురాలను.. ఒకరోజున నా కొడుకు స్నేహితులతో కలిసి ఖిల్లా చూస్తానంటూ వెళ్ళాడు. అంతే! - మళ్ళీ వాడు నాకు కనపడలేదు. ఆమె ఒక్కసారి గావురమని ఏడ్చింది - ఇంకా నా కెవరు?...వాడి స్నేహితులు వచ్చి నా - కొడుకు ఆ కొలనులో - పడి-పోయాడని చెప్పారు. అయినా - నా ప్రాణాలు ఎలా నిలిచాయో నాకే ఆశ్చర్యంగా వుంది. నేను యిక్కడికి వచ్చి చూచాను... ఏ ముందీ? ఈ నీరు ఈవిధంగానే నిరర్థకంగా, ప్రకాంతంగా వుంది నాకు - ఏమీ లేదు. ఈ ప్రపంచమంతా శూన్యం. ఆ-రోజునుంచి నేను దేశమంతా తిరుగుతున్నాను. ఇది ఏదో సంవత్సరం. సరిగా ఈరోజుకు ఇక్కడకు రావడం మాత్రమే నాకు... శాంతి!..." ఆమె కనుకొలనుల్లోంచి అశ్రువులు జలజల రాలుతున్నాయి.

పూర్ణిమచంద్రుడు ఆ కొండల్లో ఎక్కడి నుంచో బయటపడ్డాడు. ఈమెవిషాదగాఢ ఆ మధురప్రకాంతవాతావరణాన్ని ఎంతగా మార్చివేసింది! నా హృదయంలో నూదిమునతో గ్రుచ్చుతున్నట్లుగా వుంది. ఆమె ఆరాత్రంతా ఆ కొలనువద్ద ఆ చెట్టుక్రింద గడుపుతుంది. ఆ శూన్యహృదయంలో భయానికి తా వెక్కడిది? నుల్లి ఆమె అలాగా ఆ కొలనులోకి చూస్తోంది. ఈమెఈతపన్ను ప్రయాజనశూన్యశేగదా! ఆ మాతృహృదయ మెంత లోతైనది? నేను నెమ్మదిగా లేచి బయలుదేరాను. ఆ శిథిలకూడాలు దాటుతూ వెనుకకు తిరిగి చూచాను.

ఆ గాఢనీరవప్రకాంతప్రకృతిలో ఈ వృద్ధ పనితలలాగే పాపాణమూర్తిలా కొలనులోకి చూస్తూ ఆ చెట్టుక్రింద కూర్చునివుంది...

ఆంధ్రప్రతికాకార్యాలయమున జరిగిన వినాయక సవరాత్మ్యత్వ సందర్భమున తీసిన చిత్రము. ఈ ఉత్సవము రిగి ఏండ్లుగా జరుపబడుచున్నది.

భక్త అధ్యక్షతన హించిన ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ ఉపాధ్యక్షులు
... కట్టమంచి రామలింగాయ్యగారు అధ్యక్ష ప్రసంగం చేస్తున్నారు.

శతావధాని బ్రహ్మశ్రీ

మద్రాసు "ప్రభుత్వ ఆస్థానకవి"

బ్రహ్మశ్రీ శతావధాని చెల్లపిల్ల వేంకటాశ్రీగారు

నన్నాస్థానకవింగ్లం శేషితి, విజ్ఞానా కాయారాగోగ్లం
పన్నత్యంబు నొసంగుటన్నది క్రమప్రవాహంబు నా యాడునా
రున్నా రెండవో విజ్ఞాన లులు ఘనంబు దొంగిల్ల రాస్థానము
దున్నా జేహబంబు గోరుకు ? నిన్నోతల్లి ? కామేశ్వరి.

పదోకంజేడుల పైని రెండుపాద నా ప్రాయంబు నాబోటికి
గదిలో మంచమే యెల్లొక మగుచుక గాలయ్యు చెల్లించు వృ
ద్ధు దయాద్రోం బగు దృష్టి జూచి యిది శేషో పాపదో గుణ
కది భుక్తం బగుదాక నాయు పడుచుం చరింతు గామేశ్వరి.

అనుకంపామృతదృష్టి నించి నను నీ కాస్థానవిద్యత్కవీం
దుగ్ధి గావించితి నేను నత్పదవియందుకొ గూగుచుండంగ నే
ర్తునె మందిచ్చితి, శేనె గూడ నిడుమంగు న్నిన్నె యాద్య గ్నిచక్
ఘనంబు మాదృశగన్లుక గలనూ ! కళ్యాణి ! కామేశ్వరి

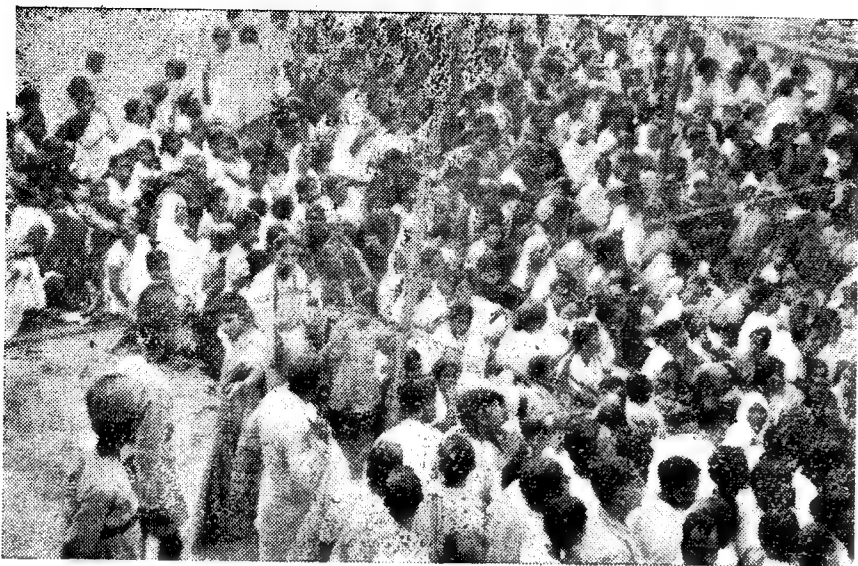
'ఆస్థానకవి' ఓరుదు పిమ్మమున
శ్రీ

ఆస్వస్థులుగా ఉన్నందున వేంకటాశ్రీగారిని వేదికపైకి
కుర్చీలో తీసుకొని రావలసివచ్చింది.

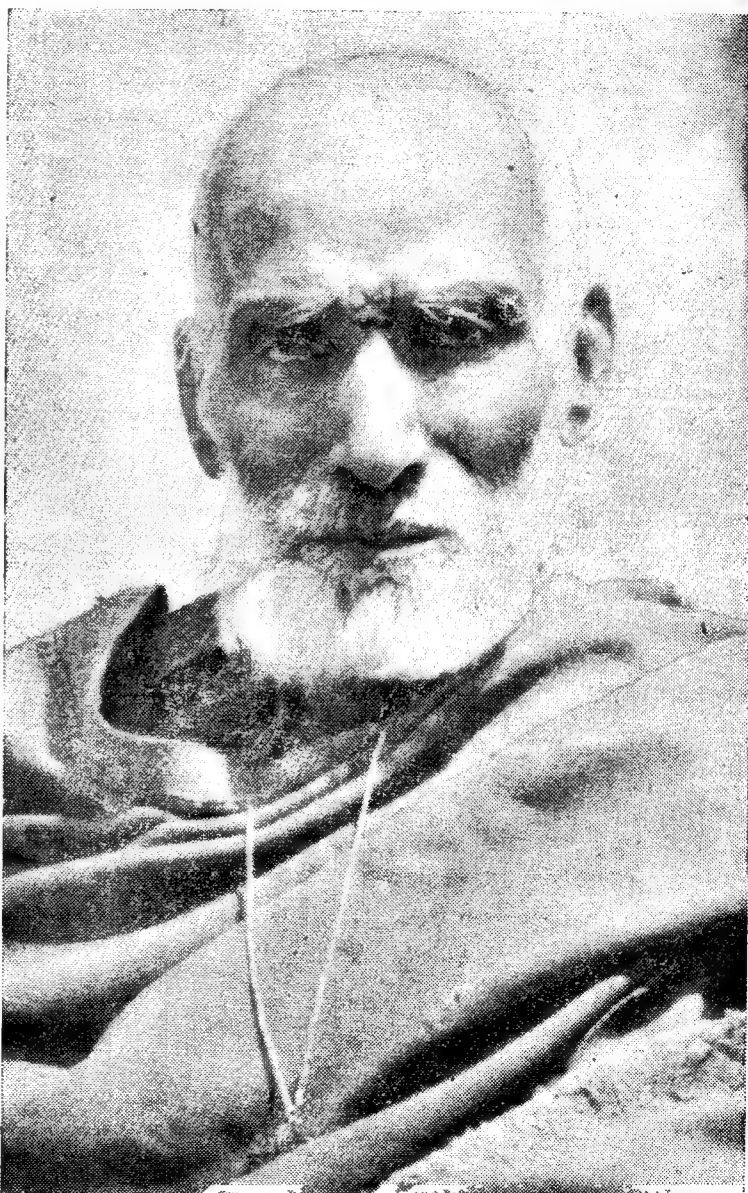
ప్రార్థనగీతాలతో సభా ప్రారంభము

సభకువచ్చిన మహిళాజనము

ఆస్థానకవి అయిన ఈడున వేంకటాశ్రీగారి, కుమారులు, కుమార్తెలు, మనుషులు
కుటుంబం యానన్ద్యంతో ఉండగా తీసిన ఫోటో.

రెండుపాదవర్ణనముల క్రిందటి వేంకటాశ్రీగారు

జననీ! యత్సవ మంచ
ర్చిన నీ వా సభాజూడ
వనకంపించిన గాని
రవ్వియంతృత్వము నీది
చెన్న త్రిపురమండ
పన్నులో నేనుబంబండి
డన్నా శ్రీ బెజవాడ
నన్నుకొ జూడ
కవులెల్ల జయపెట్టు
ర్ణభూతిన్ గరుణింప
వివిధైశ్వర్యము లిచ్చి
కవిగానుండనగుగ్రహిం
నేను తగుదునో, తగనో
వాకుఁ దెలియదు, పది
గూగుచుండఁబెట్టి నన్న
స్వతా న్నతలు మీ
కవియుఁబాచకుండు,
రొక్కరూప ! వీర
నను వృద్ధుడంచుం బు
చరము బెట్టుకొనుచు
తంత్ర భావమెందు దహ
గౌరవించు, రా నుదార
మీ సవర్య లెలమి మె
గవిని నేనుకాను, కాను
యతియుంబ్రాసము గూ
రతిమకొ గాఢమునందు
కతిమొ తెల్పుడు, సంత
మతిమం తుండిటు
లనలెక భూప్రజలే మ
ఎంతయుకవ్వమకొ సయ
కాంతకయ్యింతియుగా
గక నంతకు జంకకే కొ
తాస్వతులకబ్బుగావుత

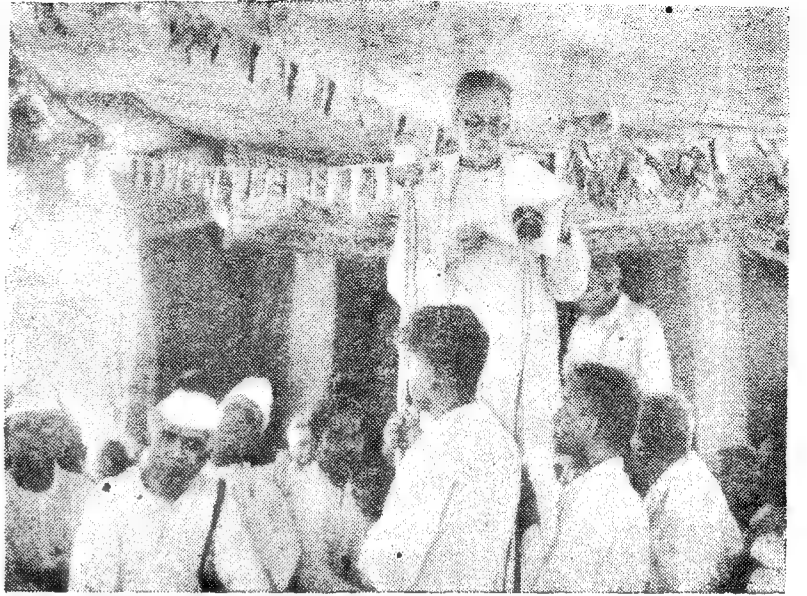
ధరించి వేదికపై ఆసీనులై యున్న వారు.

చెళ్ల పిళ్ల వేంకటశాస్త్రిగారికి పట్ట ప్రదానోత్సవము

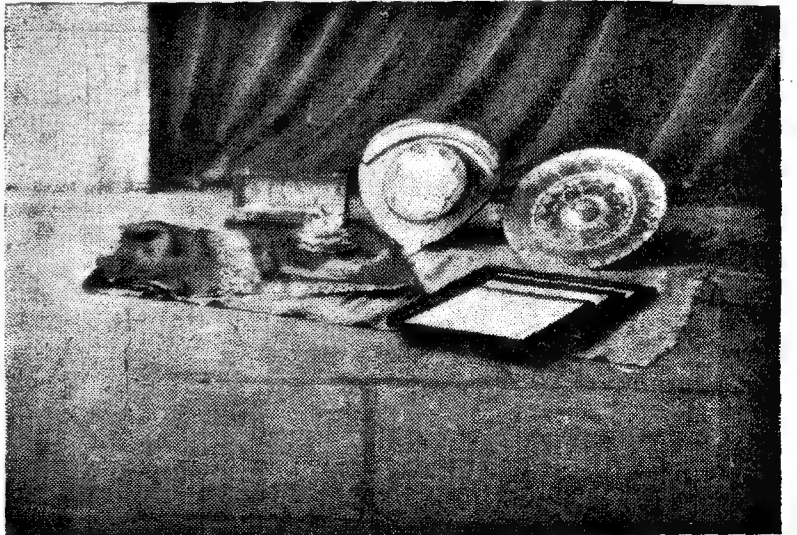
ఆస్థానకవి పట్టమును స్వీరించుచూ చెప్పిన పద్యరత్నములు
స్వయం మేలేంచి వరించినట్టిదియె నాపర్యవ్య మే పూరిపు
ల్యయం గ ప్ట రి త మన్న యల్లెఱుంగ. బాల్యం జేగె దారుణమున
వ్యయమయ్యెన్ ముదుకండ్ల నైతి దుద్విప్రాయం బివ్వ డి ప్రాయమున
జయ మేకాదయ మాట నీ కృపకు సాక్ష్యం బిచ్చు గామేశ్వరీ.

కాసినంబు ధరించి ఆ సభకు శేగ న్నన్ను వీక్షించి ఓ
హో పారుం డిటు మారినే! వయసుచే నొంకొక్కరం డయ్యెఱువా.
గ్వాప్తపారమును మాఱితిరు ననుచు గాదాణ్ణ మొప్పార నా
నై మేమాతుగు పంపు మమ్మ సభకు వందింతు గామేశ్వరీ.

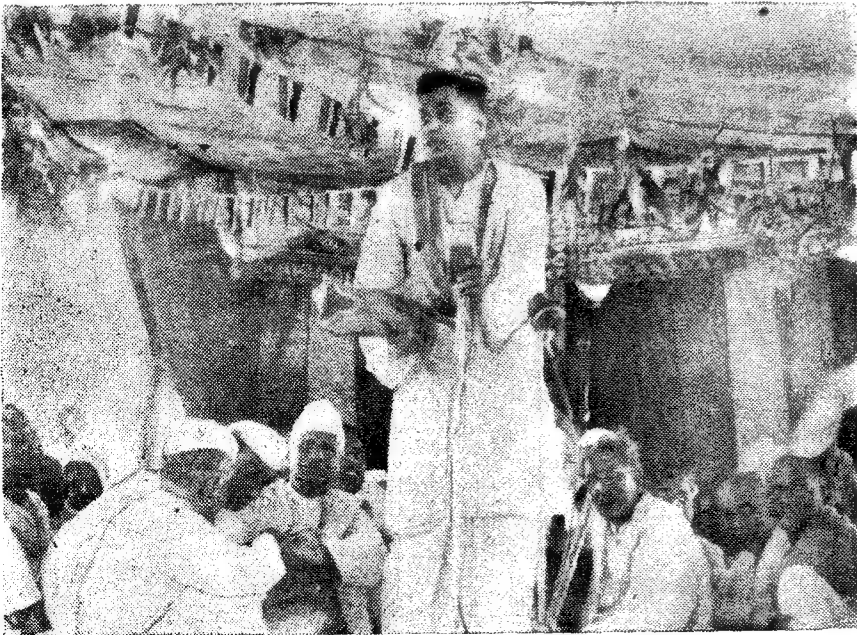
కవుల గౌరవబుద్ధితో నెలమిపై గవ్వంపు దారిద్ర్య బా
ధవశానంబడి బ్రుంగకుండ మనభూదారుల్ కడుభక్తితో
శివముగ గోరిభజించి రా భరమిక్క శీర్షమున దాల్చి యే
లవలె భూ ప్రజలే మఱేలవలె వాలాయమ్మ శీలించుచున్.

ప్రధాని కుమారస్వామిరాజాగారు ఆస్థానకవిపట్టము నొసగుచు ఉపన్యసించుచూ ఉన్నారు.

ఆస్థానకవి పట్టప్రదానోత్సవ సందర్భమున శ్రీ కతావధాని చెళ్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రి గారికి 17వ తేదీన వివిధసంస్థలవారు సమర్పించిన సత్సాపత్రాలు, పారితోషికములు

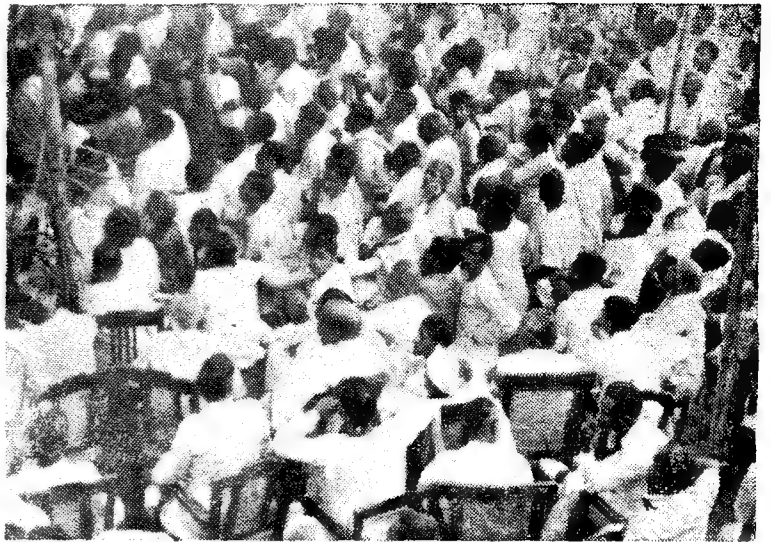

గౌ|| బెజవాడ గోపాలగడ్డిగారి ఉపన్యాసము

నాకు నెదియో సందర్భముగ గూర్చనే
చుట్టకుపై చేవిమ్ము కాసంత నీ
చుంగలదే? ఆర్యామహాదేవి? స
నేనెఱిగి యారాధింతు గామేశ్వరీ.
మండి ధరకు శ్రేయంబు గల్గించు సం
కుల్ కవులు సామ్రాజ్యము సర్వము నా
ండు భవదీయాద్రీశ్వరోపత్యక
రెండటో జనుల్ నాతల్లి! కామేశ్వరీ.
భవ మొసంగ లేదో తల్లివ్యవ
తనుజనుర్బాగ్యంబు గై నేయవో
ంక నొకటే విశ్వేశ నీ సన్నిధిను
మిదియే కామ్యంబు కామేశ్వరీ.
యా స్థానమునకు
ఓది నన్ను నివట
యె గూరుచుంటి
మీరయ వలయు.
యకుండును ముగ్ధ
మీద
మునునకు మీరు
యకుండుగా వలయు, స్వ
నాస్తి.
మైన
పుకై కొనియెద
కాను.
ర్పుమాత్ర కవియే యంచేసు వాకొంటి నీ
నా రచన లారాధ్యము శ్రేయేన నే
నింతు గణ సంఘాతంబు కావ్యంబై యే
వాదానికి సన్మానంబు గావించురే,
తేలవలె వాలాయమ్మ శీలించుచున్.
చి యింతికిఁగాంతుండుగాక
నక పొఖ్యమన నెట్టిదియో కలనే నిలుం
నన భారతమాతకుఁ జేరుదెచ్చు స
యశ మృనికమ్మ భృశమ్మ నమ్మికక.
సంజయ

ఆంధ్రపత్రికను ఆశీర్వదించుతూ శాస్త్రిగారు తమ సన్మాన ఉత్సవసందర్భ మున సంతకంచేసి ఇచ్చిన వారిఫోటో.

వేదికదగ్గరలో ఉన్న సభ్యులు

నిజమిమ్ముని బందరులో ఉపాధ్యాయులుగా ఉన్న నాటి వేంకట శాస్త్రిగారు.

అనగనగా ఒక గ్రామం. ఆ గ్రామంలో ఒక నూయి ఉంది. కొంతమంది పడుచుపిల్ల లా నూతివద్దకు నీళ్లకై వెళ్లి పిచ్చా పాటీ చెప్పకుంటూ కుండలు నింపుకుంటున్నారు. వాళ్లు తమ వెళ్లిళ్ల విషయాలు ప్రధానంగా జరిగే వస్త్రాంతాలు చెప్పకుంటున్నారు. ఒక అమ్మాయి—“నాకూ... పెండ్లిబహు మతులు పట్టుకొని మా మామయ్య వస్తూ ఉంటారు. మంచి మంచి బట్టలు ఆయన తెస్తాడు” అంది.

“ఇవ్వాలి మా చి న మా వ య్య వస్తాడు. నా కెన్నో పట్టా కావలసి నంత మితాయ్ తెస్తాడు” అంది యింకో అమ్మాయి.

“ఇక మా మావయ్య వచ్చే శాడ న్నమాటే—నా కెన్నో రకరకాల నగలు తెచ్చేస్తాడు” అంది మూడవ అమ్మాయి.

ఇక మిగిలింది సుగుణమ్మ. సుగుణమ్మ చాల అందమైన పిల్ల. పెండ్లి కాలేదు. విచారంగా చూస్తున్నది. ఆమెనీ లోకంలో విడిచిపెట్టి పరలోకం వెళ్లిపోయేరు తల్లిదండ్రులు. ఇకామెకు పెళ్లి యెవరు చేస్తారు?—

అయినప్పటికీ అందరూ తలో మాటా అంటూంటే ఆమెకు ఊరుకో వాలనే బుద్ధిపుట్టలేదు. సగర్వంగా అనే సింది: “మా మామా వస్తున్నాడు— నాకూ మంచి మంచి బట్టలూ, మి రాయి...మరీ...నగలూ తెస్తాడు” అని.

పిళ్ళందరూ యేం చెప్తుంటున్నారో అంతా వింటున్నా డొకడు నూతి అవళ్ళు కూర్చుని. అతడు మితాయి, అత్తరు, యితర చిల్లర నరు కులు అమ్మకునేవాడు. సుగుణమ్మ చెప్పిన దానిని అతను నీ న్నాడు. అందరికన్నా ఆమె అతన్ని ఆకర్షించింది. ఎలాగైనా ఆమెను తీసుకు పోయి పెళ్లాడా అని నిశ్చయించు కున్నాడు.

ఆ మరునాడే మంచి దుస్తులు ధరించి.....బట్టలూ, మి రాయి, పట్టా, ఎన్నో నిలువైన ఆభరణాలూ పట్టుకొని సుగుణమ్మయింటికి వెళ్లేడు. అతడొక మహాదొంగ. అంచాతనే అతనిదగ్గర అన్ని నగలున్నాయ్.

ఇదంతా చూసి సుగుణమ్మ తన కళ్లను తానే నమ్మలేకపోయింది. తన వస్తువులకూడ కొన్ని మూటగట్టుకొని ఆనందంతో ఏకంగా బయలుదేరి వెళ్లి పోయింది.

ఇలా కొంతదూరం పోయేసరికి— ఓ కాకి దారిప్రక్క చెట్టుకొమ్మపై కూర్చుని యిల్లా పాడుతోంది.— “సుగుణమ్మ! చుగుణమ్మ!—విచారం! బుద్ధిలేక బేలవయ్యనావా—పాపం! వెంటనున్నవాడు పిన్నమామ—గాడు నిన్ను మోసగించు గజదొంగ వాడు”

ఇది విని సుగుణమ్మ అంది “చిన మావయ్యాచినమావయ్యా—చూసేవా! యీ వెధవకాకి యెల్లా వేళాకోళం చేస్తోందో? ఏమిటి చెబుతుం దదీ?

“పూ..... యీ వెధవకాకులన్నీ

బాలానందం

రచన : శ్రీ రామనాథరెడ్డి

అల్లాగే నీకేం—రా!—” అన్నాడు ఆ దొంగ.

మళ్ళీ కొంతదూరం పోయే క— వాళ్ల కో నెమిలి యె దురైంది. ఆ అమ్మాయిని చూడంతోటే యిలా పాడింది.

“చుగుణమ్మ! చుగుణమ్మ!—పిచారం బుద్ధి లేక బేలవయ్యనావా—పాపం! నీ వెంటనున్నవాడు పిన్నమామ—గాడు నిన్ను మోసగించు గజదొంగ వాడు”

“చినమామయ్యా చినమామయ్యా— అది చూశావా యేం వేళాకోళం చే స్తున్నదో—ఏమిటి అంటుందీ?”

“పూ.....యిక్కడ నెమిళ్లన్నీ అంతే—నీకేం—రా” అన్నా డా దొంగ.

ఇల్లా కొంతదూరం పోయింతర్వాత ఓ నక్క వైపాటనే పాడు కొంటూ రోడ్డుకడ్డంగా పరుగెత్తుకుపోయింది.

మళ్ళీ అడిగింది సుగుణమ్మ— దొంగ మళ్ళీ అంతే జవాబు చెప్పాడు.

ఇంతలో వాళ్లు దొంగ ఉండే యిం టికి చేరుకున్నారు. అప్పు డామెను కూచోబెట్టి—తా నెవరో—ఆమె నెలా వివాహం చేసుకోదలిచాడో అంతా చెప్పా డా దొంగ సుగుణమ్మకి చాలా ఆశ్చర్యం వేసింది. చాలా భయపడిపోయి యేడ్వడం ఆరంభించింది. అయినా ఆ దొంగ కేమీ జాలి అన్నది కలుగనేలేదు. తన ముసలితల్లి కామెను ఒప్పగించి పెళ్లిసంరంధం చేయడానికి వెళ్లిపోయాడు.

సుగుణమ్మకు పొడుగాటి అందమైన కురులుండేవి. కాని ఆముసలిదానికి— చాలావరకూ వెంట్రుక లూడిపోయిన బోడితల. “అమ్మా!—యింతటి పొడు గాటి వెంట్రుకలు యెల్లా వచ్చేయే తల్లీ” అంది ఆవిడ తల్లి నిమరుస్తూ.

“బాగున్నా యేమిటి—దీని కంతకీ మా అమ్మే—నా తలకాయని రోట్లో పెట్టమని అదేపట్టున దంపేది రోజూనూ అందువల్లే యింత పొడుగ్గా సాగి నిగనిగలాడుతున్నాయి.” అంది సుగుణమ్మ.

“అవుతే నా వెంట్రుకలుకూడా అల్లా అవుతా యంటావా?”

“ఓ—యెందు కవ్వా?—తప్పక బైతాయి. నే నున్నాగా” అంది సుగుణమ్మ.

సుగుణమ్మమాటలు నిజమేగాబో ల్నని రోటిలో తలదూర్చి ఊరి అంది ముసలిది. అంత సుగుణమ్మ ధైర్యంతో అదే పెట్టున దంపేసింది. దాంతో

ముసలమ్మ కిక్కురుమనక చచ్చింది.

సుగుణమ్మ ఆ శవాన్ని తన కా దొంగ తెచ్చిన పెళ్లిదుస్తులతో అలంక

బాలగేమం :

మంత్రి యుక్తి

రచన : శ్రీ “నితారా”

అనగా అనగా ఒక ఊరు

ఊరిలో ఒక రాజున్నాడు మెండుగ గర్వము కలవాడు. పడమటిదిక్కున పుట్టుచును తూరుపుదిక్కున కేగుచును సెలయే రొక్కటి ఊరికి వెలుపల పారుచున్నాది.

అట్లుండగను ఒకనాడు కూలీలందర పిలిపించి యేటికి కట్టలు వేయండంచు రాజ ఆజ్ఞలను యిచ్చాడు. కూలీ లెట్టే చేశారు సదిసీరంతా నిలిచింది ఊరిమీదకే పారింది

కొంపల నన్నిటి కూర్చింది. ఊరిలో అందరు భీతి మంత్రివద్దకే వెళ్ళారు సంగతి యంతా చెప్పారు విముక్తి యెట్లని వగచారు. వెంటనే మంత్రి రాజు నడుగగా పన్ను లేకనే పరాయిరాజులు మన సీరంతా వాడుటను అరికట్టుటకై అట్లు చేసితిని మొండిగ జవాబు చెప్పాడు. అంతట మంత్రి ఆలోచించి ఉపాయ మొక్కటి పన్నాడు.

వెంటనే భటులను పిలిపించి

ఈరాత్రంతా జామువేళను రెండుజాములుగ ఘడియలు వేయం డన్నాడు. నేవకు లెట్టే చేశారు ఆరుజాములు కొట్టగనే రాజు నిద్దర లేచాడు చీకటి వుండుట చూచాడు తత్తరపాటున పడ్డాడు.

వెంటనే మంత్రిని పిలిపించి కారణ మేమని అడుగగను నదిసీరంతా నిలుపుటతో పరాయిరాజులు కోపించి తూరుపుదిక్కున వుదయించేటి సూర్యుని వారు బంధించా రని

యుక్తిగ జవాబు చెప్పాడు. మంత్రిమాటలను నమ్మిన రాజు కూలీలందర పిలిపించి కట్టలు తెంపం డన్నాడు కూలీ లెట్టే చేయుటతో

కృత్రిమఘడియలు గడిచాయి బట్టిన తెల, తెలవారింది. అంతట ప్రజలు సుఖ మంది మంత్రితెలివికి సంతోషించి యెన్నో రీతుల పొగిడారు కథ కంచీకీ వెళ్లింది కలం జేబుకి నడిచింది.

(హిందీకథ ఆధారంగా)

స ధి త్ర వా ర స త్రి క.

రోమ్ క థ

మూలం :

(၁) (၂) (၃)

వాడు ఆ ముద్దులొల్కుచిన్న ముఖములు గల పిల్లలను చంపలేక ఒకపెట్టె తీసికొనివచ్చి వారికి గడ్డితో

అనువాదం :

(3) చాచలి

ఒకరోజున ఆ పిల్లలు ప్రాకుతూ ఆ నక్కతో ఆడుచుండిరి. ఒక గొల్లవాడు ఆ దారిని పోవుచు ఆ దృశ్యము చూచి ఆశ్చర్యపడెను. ఆ నక్క ఆహారము నకు వెళ్లినవెంటనే ఆ గొల్లవాడు ఆ పిల్లలను తన ఇంట్లోకి తీసికొనిపోయి పెంచుచుండెను.

నా గ రా జు

శ్రీ నిష్ఠల ఇందిరాదేవి

అనుగా అనగా ఒక ఊరిలో ఒక కాపు
వుండేవాడు. ప్రతిదినము కట్టెలు
కొట్టి అమ్ముకొని జీవించేవాడు. ఇలా
వుండగా ఒకనాడు కట్టెలు కొట్టి మోపు
వేయుచుండగా కాపువానికి తెలియ
కుండా ఒక నాగుపాము కట్టెలలో
దూరి మంచిగంధపుచెక్కగా మారెను.
మామూలుగా కాపు కట్టెలన్నీ
మోపుగా కట్టి రాజవీధిలో అమ్ముచుం
డగా మంచిగంధపువాసన నలుదిశల
వ్యాపించుచుండెను. ఆ ఊరి రాజుగార్చి
మంచిగంధపువాసన వేయగా భటులను
పంపి కట్టెలవానిని పట్టించి ఎంతకు
అమ్ముతానని అడుగగా అతడు స్వల్ప
వెల చెప్పగా అధికధర యిచ్చి కట్టెలు
కొనెను. మంచిగంధపుచెక్కను
పెట్టెలో జుగ్జుత్తుగా దాచెను. కొన్ని
దినములు పోయినతరువాత గంధపు
చెక్కకోసం పెట్టె తీయగా గంధపుచె
క్కకి బదులు దివ్యమైన జ్యోతి ప్రకా
శించుచుండెను. రాజు సంతో ఆనందాన్ని
దాశ్చర్యాలతో జ్యోతిని దీపావళినాడు
అలంకరించుటకు పెట్టెలో భద్రపర
చెను. దీపావళినాడు పెట్టె తెరువగా
జ్యోతికి బదులు అందమైన పడహారేట్ల
బాటుని చూచి అమితానందముతో
తన కుమార్తె కిచ్చి వివాహము
చేసెను. ఏ రితువున్ని వేరొక భవన
ములో వుండునట్లు చేసెను. ఆ భవనం
ప్రక్కనున్న వేళ్య వీరి అనోన్య
దాంపత్యమును చూచి ఓర్వలేక వీరి
నెట్లయిన ఎడబాటు చేయవలెనని
తలంచి ముష్టిదానిరూపముతో వీరి
భవనమునకు వచ్చి చాలా ఆకలి వేస్తు
న్నది అన్నము పెట్టెమని రాకుమారెను

కోరెను. ఆమె సంస్కృతిగా భోజనము పెట్టెను. భోజనం అయినతరువాత మీఱయనపేరేమిటమ్మా అని రాకుమార్తె నడగగా ఆమె తెలియదలబదులు చెప్పెను. మీఱయనపేరు నీకు తెలియనంటే చాలా నగుబాటుగా వుంటుంది. మీఱయన్ని అడిగిరమ్మని పంపెను. భర్త నడగగా నాపేరు చెప్పను; చెప్పకూడదు. అని పంపివేసెను. వేశ్య బలవంతం చేయగా తిరిగి భర్తను అడిగెను. నాపేరు చెప్తాను. నాతోరా అని ఒక పుట్టవద్దకు వచ్చి నాపేరు నాగరాజు అని పాముగా మారి పుట్టలోనికి మారెను. రాకుమార్తె అచ్చటనే ఉన్న ఒక చెట్టుతోట్టులో యితరులకు కనబడకుండా భర్తకోసం విలపించుచుండెను. ఆరాత్రి ఆమెకు ఒక స్వప్నము వచ్చెను. ఆస్వప్నంలో ఒక స్త్రీ తుడిచినట్లు, వేరొక స్త్రీ అలికి ముగ్గుపెట్టినట్లు తరువాత పెద్దసభ, ఆ సభలో నృత్యము చేయుచున్నట్లు నాగరాజు, ఇంద్రుడు నృత్యము చూచుచున్నట్లుగా స్వప్నం వచ్చెను. ఈవిధంగా మూడురోజులు జరిగెను. నాల్గవనాడు యిది స్వప్నము కాదు. నిజమే. అని తెల్పికొని సభలోనికి వెళ్ళి నాగరాజుకాళ్లమీద పడి కంటికి మింటికి ఏకధారగా విలపించుచుండెను. ఇంద్రుడు దీనికి గల కారణమేమని నాగరాజు నడగగా జరిగినదంతా సవిస్తరంగా యింద్రునికి చెప్పగా స్త్రీని దూఱవట్టుట పురుషులకు శ్రేయస్కరము కాదు. ఆమెతప్పులను మన్నించి నీరాణిగా గ్రహింపుమని చెప్పి తిరిగి నాగరాజుకి రాణికి వైభవోపేతంగా వివాహము చేసెను.

“రోమలన్” పట్టాభిషిక్తుడై ఆ పట్టాభిషిక్తుడైన తన పేరుమీదనుంచి వచ్చుడిమాట అయిన “రోమ్” అని నామకరణము చేసెను.

**ఉబ్బస పు
రాగము
నకు**

శాస్త్రయుక్తమైన బకెట్స్

ఉబ్బసపురాగము ఏజిటేటర్లను ముత్రములతోనూ తదితర విధములైన బాషధములతోనూ అప్పటికప్పుడు తగ్గినట్లు కనిపించినా ఈ మంచులవలన అది దీర్ఘకాలముగా మారుట తప్ప ఏమియు లాభములేదు.

పురోహిత శ్యామవారి అనేక సంవత్సరములుగా వైద్య శాస్త్రమునకు తెలిసినదే. ఉబ్బసమునకు సరియైన శాస్త్రయుక్తమైన మందు యిదే అని అందరికీ తెలిసినదే.

చక్కగా ఊర్జం అవుతుంది. క్రమ క్రమంగా ఆరోగ్యం చేకూరుతుంది. ఊపిరితిత్తులు బలపడుతవి. ఉబ్బసం శాశ్వతం గనివారణ మగునుమంచి కెమిస్టు లందరివద్ద 3.బి 6. డా. 12. డా. ల సీసాలతో రూ. 3/8 రూ. 6/- 10/- లకు దొరకును. లేదా డాక్టర్ పురోహిత ఫార్మసీ కొల్లాపూర్, యస్. యమ్. సి. గారికి వ్రాయుదు.

పురోహిత శ్యామవారి

మద్రాసు స్టాకిస్తులు : అప్పా అండ్ కో, చైనా బజారు (2) జే. బాలాచామ అండ్ కో, 260 చైనా బజారురోడు, (3) దాదా అండ్ కంపెనీ, నైనియప్ప నాయకావీది; రాజమండ్రి, ఈశ్వరదాస్ అండ్ కో; బెజవాడ. బెజవాడ మెడికల్ స్టోర్సు; విశాఖపట్నం, వై.జాగ్ మెడికల్ స్టోర్సు; సికింద్రాబాద్, పంథరిక్ అండ్ కో, సుబ్లికావీది; నెల్లూరు, పి. ఆర్. గోపాల్ బ్రదర్సు, ట్రంకురోడు; ఒంగోలు, దవ్వం తరి మెడికల్ స్టోర్సు గుంటూరు, మెడికల్ అండ్ అప్లికల్ ఎంబోలియం; గుడివాడ, గుడివాడ మెడి కల్ స్టోర్సు; ఏలూరు, రావు మెడికల్ స్టోర్సు; కాకినాడ, అశ్వీనారాయణ్ అండ్ కో; మచిలీ పట్నం, మెడికల్ స్టోర్సు.

ఇనాం

కత్తిగలిగి, ప్రహరములో వ్యాధిలేని,
సంపాదించుకొని, జీవించుచున్నాం.

మదనమంబున, పాత్రను,
184 బిజినెస్, ముద్రాను.

శ్రవ్యనాటిక :

ఆడు పిల్లలు

రచన : శ్రీమతి ఇల్లిందల సరస్వతి
(హైదరాబాదు రేడియోవారి సౌజన్యంతో)

పాత్రలు

1. రామారావు—శాంతభర్త.
2. కాంతమ్మ—రామారావుతల్లి.
3. శాంత—రామారావుభార్య.
4. గోవిందమ్మ—పొరుగింటి ఆమె
5. కమల—శాంతా, రామారావుల కూతురు.
6. లేడీ డాక్టరు.
7. సిస్టరు.
8. ఆయా.

} ప్రసూతి వైద్యశాలలోనివారు.

[రామారావుగారి యిల్లు. మధ్యాహ్నము రెండుగంటల సమయము. రామారావుతల్లి కాంతమ్మ, పొరుగింటి గోవిందమ్మ ప్రవేశము.]

గోవిం. ఏమండీ కాంతమ్మగారూ! కోడలికి ఏడవ నెల వచ్చిందా?

కాం. ఆ! మొన్నటి. ఆ మా వా స్య కే వచ్చింది.

గోవిం. ఆయితే పురిటికి పుట్టింటికి పంపటమా? మూడో పురుడు పుట్టింట్లో పోసుకొస్తాడే దంటారే?

కాం. సురే. ఇక్కడ పురుడుపోసుకోవటానికి నీలుండవద్దా? కూర్చోపెట్టి చాకిరి ఎవరు చేస్తారు?

గోవిం. ఎన్ని అనుకున్నా తప్పకుండా ఏమిటి? మేనమామ లున్నవాళ్లు మాడవపురిటికి తీసుకొనివెళ్లరు. మీరే ఏదో మర్యాద దక్కించుకోవాలి.

కాం. నాకు ఆ రోజుల్లో అసలే తీరదు. 'ఈసారిఅయినా వచ్చి రెండు నెలల పాటు ఉండవే అక్కయ్యా' అని మా తమ్ముడు రెండుసార్లు వచ్చాడు. రేపు ఫాల్గుణ మాసములో వెళ్లా ముకుంటున్నాను.

గో. ఈసారి ముకుండు పుట్టాడంటే. బొమ్మగారిచేత మడి మాన్పిస్తాడు.

కాం. అది కనబడలేదు. మగనలునె లేదాయె యింట్లో?

గో. ఈసారి తప్పకుండా ముకుండేనండోయి! నేను కళ్లున్నాను.

కాం. శాంతా! శాంతా! కాంతమ్మగారికి బొట్టు పెట్టి వెళ్లు.....ఏం చేస్తున్నావు?అప్పుడే కాఫీల వేళయిందీ?

కాం. అత్తయ్యా! మీ కొడుకు ఫలహారము చెయ్యమన్నార. ఏం చేసేది?

కాం. నా కేం తెలుసు? నే నేమయినా తినేదాన్నా ఏమయినా? మీకూ - మీకూ - ఏం కావాలో చేసుకొండి.

కాం. మా కేమీ అక్కరలేదు. మీ కొడుకు కూటే అడుగుతున్నాను.

కాంత. అదే నేను చెప్పాను. 'నా కేం తెలుస్తుంది? తినేదాన్నా ఏమన్నానా' అని, నివసడిందా?

కాం. దేవా! ఈ యింట్లో చేసినా తప్పే, చేయకపోయినా తప్పే!

కాం. గొణుకోక్క - వెయ్యి సార్లు గొణుకోక్క, నీ కోసం మేము మార్తామయివ్యాళ? పట్టుకలు విటిలు వెలిగించి వాడికి చిప్ప చేతికివ్వ. ఇనపగజుల తల్లి ఇంట ప్రవేశించినదగ్గర్నుంచి ఖర్చు. ఎక్కడి డబ్బు యీ కాఫీలకు యీ సబ్బులకు చాలంటే లేదు. రామ రాను! వెనకటి రోజుల్లో ఇల్లా ఖర్చుపెట్టే, ఇల్లు భూములు ఎల్లా ఏర్పరుచుకొనేవారు? అయ్యగారి తేతానికి సరిగ్గా అమ్మగారు ఖర్చు సిద్ధం చేస్తనే ఉండే. ఏం ముందుకు వస్తాడు మగవాడు? రెండంటే రెండే చీరలు మా రోజుల్లో. నేను కాపరానికి వచ్చాక, ఆయన చీరలు

తీసుకొనిరా నని వేచిపడే, మా అమ్మగారింటి నుంచి చాటుగా తెప్పించుకునేదాన్ని! ఈకాలమువాళ్లకు ఎన్ని పెట్టెలున్నా చాలవు బట్టలకు.

(తలుపు కొట్టిన చప్పుడు.)

ఎవరూ? ఎవరా తలుపు కొట్టింది?

రా. నేనేనే ఆమ్మా. తలుపు తియ్యి.

కాం. తొందరగా వచ్చావు? నాలుకే ఆయింది.

రా. పని తొందరగా ఆయిందమ్మా. వచ్చాను. పాపా! పాపా! పిల్లలు లేరా ఆమ్మా? కమల ఎక్కడికి వెళ్లింది?

కాం. ఎక్కడికి వెళ్లారో? వాళ్ళకి కాలం ఒకచోట నిలిస్తేనా? పాడు పెంపకము! కుదురా ఏమన్నానా?

రా. శాంతా! శాంతా! పిల్ల లేరీ?

కాం. ఆ వస్తున్నా, పెద్దపిల్లకు జ్వరము వచ్చినట్లుంది. గదిలో పడుకున్నది. చిన్నపిల్ల వంటయింట్లో ఉన్నది.

రా. జ్వరం వచ్చిందా? ముందు కాఫీ యివ్వు. ముందు తీసుకొనివస్తా.

* * *

2 వ రంగము

[రామారావుతల్లి కాంతమ్మ కోడలికి పురుడుపోయటానికి అంగీకరించదు. శాంత పుట్టింటికి వెళ్ళి పురుడు పోసుకొని వస్తుంది. అది భాద్రపదమాసము. శుద్ధపాడ్యమి. రామారావు తల్లి కాంతమ్మ, రామారావు, భార్య శాంత, కూతురు కమల ప్రవేశము.]

క. నాన్నా! నాన్నా! వాళ్ల గోపాలుకి బట్టు కుట్టించారు నాన్నా! వినాయకుడి పూజ చేసుకుంటాడట. వాళ్ళ బామ్మ పట్టు చొక్కా కుట్టించింది శాన్నా.

రా. (చిరాకుతో) ఎవరింట్లోనే అబ్బా! ఒకటే వేపుకు తింటున్నావు.

క. వాళ్ళింట్లో నాన్నా! గోవిందరావు గారి గోపాలుకి నాన్నా! కొత్తబట్టు కుట్టించారు. నేనుకూడా వినాయకుణ్ణి పెట్టుకుంటాను. పూజ చేసుకుంటాను. బామ్మా! ఏం బామ్మా?

కాం. నీ కండుకే వినాయకుడి పూజ! మగ పిల్లలు చేసుకునే పూజ అది! మన యింట్లో మగనలునే లేకపోయే.

క. నాన్నా! నాన్నా! నేను వినాయకుడిని పెట్టుకుని పూజ చేసుకుంటాను.

రా. అవునే నీ కండుకే వినాయకుడి పూజ!

క. ఆమ్మా! ఆమ్మా!

కాం. ఆ వస్తున్నా ఏమిటే కమలా?

క. ఆమ్మా! నేను వినాయకుడిని పెట్టుకోవద్దుటే? నేను కూడా పూజ చేసుకుంటానే ఆమ్మా! నేను చేసుకోకూడదట మాడవే ఆమ్మా!

కాం. అత్తయ్యా! మన కమలచేత వినా

యకుడిని పెట్టేదామా? చిన్నపిల్ల లేం కూర్చుంటారుగాని కమలే సరదా పడుతున్నది. అత్తయ్యా! ఏమంటారు? పెట్టిన బాగుండమా? మరి యివ్వేళమంచే ఏర్పాటు చేసుకోవాలి దానికి కొత్తబట్టు కుట్టించాలి. ఇట్లు కడిగించాలి. సామానులు తెప్పించాలి. ఏమంటారు అత్తయ్యా!

కాం. ఏమోనమ్మా నా కేమీ తెలియదు. నీ పిల్లలచేత వినాయకుణ్ణి పెట్టినావో, వీరాంజయుల్నే పెట్టినావో! మీ రిద్దరూ ఆలోచించుకోండి.

కాం. కా దత్తయ్యా! నిరూకు వినాయక చవితి పురుట్లో వచ్చింది. ముందటేడు కమలకు జ్వరము వచ్చిందాయెను. మరి ఈ ఏడు పెట్టేదామా? ఏమంటారు? పాపం! అది ఎంతో సరదాపడుతోంది.

కాం. ఏమిటే మరి? కాస్త గ్రహించుకుంటావేమోనని చూస్తే మరి అజ్ఞానాన పడి పోతున్నావేం? ఆడపిల్లలచేత వినాయకుణ్ణి పెట్టించగా ఎక్కడయినా చూశావా?

కాం. అత్తయ్యా! మేము చిన్నప్పుడు పూజచేసుకున్నాంగా మరి?

కాం. నిన్ను కూర్చోపెట్టి వినాయకుణ్ణి పెట్టించారా వాళ్లు? మగపిల్ల యంటే వాళ్లచేత పెట్టేస్తారు. ఆడపిల్లలు వాళ్లతోకూడా పూజ చేసుకుంటారు.

కాం. అయితే, ఏమండీ! మీరు వినాయకుడిని పెట్టుకోండి. కమల సరదాపడుతోంది. పూజ చేస్తా నని అప్పటినుంచీ ఏమిపిస్తోంది.

రా. నాకు వినాయకుడిని పెట్టుకుని పూజ చేసుకోటానికి తీరికా సరదా లేదు. నేనేం చిన్నపిల్లవాణ్ణి అనుకున్నావా? బాగానే ఉంది నీ సరదా - దాని సరదా! ఉత్తదండగ మారి వ్యవహారము!

కాం. దండగ ఏమిటి మరి? పిల్లల సరదా లన్నీ దండుగన్నమాటా! ఇది మరి బాగుంది. దానికి కొత్తబట్టు కుట్టించాలి.

కాం. కుట్టించవూ మరి! ఆడసంతానానికి తోడు-కోరికలు! సరదాలు! తగుదునమ్మా అంటూ.....ముగ్ధ రాడెల్లలు వరుసగా. ఎన్ని గొనులని కుట్టిస్తారు? ఇంకా వాడు కాబట్టి సరిపోయింది. అడుగుతోంది పైగా బట్టలుట బట్టలు! మొన్న నేకరూ కుట్టించింది? మళ్ళీ ఇప్పుడు కుట్టించ మంటున్నావు? కా...గుం...ది!

క. ఆమ్మా! అయితే పెట్టించవుటే వినాయకుణ్ణి? ఆమ్మా! ఏమే?

కాం. అయితే ఆడపిల్లలకు సరదా లండ కూడదు - ఆడపిల్లల తల్లికి సంతోష ముండకూడదన్నమాట! అంతేనా మీ యిద్దరి తీర్మానము? ...సరే... ఏం చేస్తాను? నా చేతిలో ఏమున్నదికనుక?కమలా రా తల్లీ! నీకు వినాయకుడి పూజ చేసుకోవాలని ఉంటే.....వాళ్ల గోపాలుడి దగ్గర కూర్చుని చేసుకోఆమ్మా! నాకు ఎంత సరదా ఉన్నా.....ఏం చెయ్యగలను?

(ఆడబ్రతుకే మధురం...రికార్డు.)

అయ్యా! బ్రతుకు బాగానే ఉంది. మధురంబ! (ఆవేశంతో) ఆడబ్రతుకు దుర్భరము! దౌర్భాగ్యము!

* * *

3 వ రంగము

[రామారావుయిల్లు. ఒకనాటి ఉదయము ఎనిమిదిగంటలకు - రామారావు - శాంత]

రా. నా బట్టలన్నీ ఏమయినాయి? నేను తొందరగా ఆఫీసుకు వెళ్లాలి. తొమ్మిదింటికి వంట కావాలి.

కాం. మీ బట్టలు కొన్ని బీరువాలో ఉన్నాయి. కొన్ని బుట్టలో ఉన్నాయి, అవుగో! Coat stand మీద ఉన్నాయి. వంట తొందరగా ఎట్లా అవుతుందబ్బా! చిన్నపిల్లకు జ్వరం. చెయ్యిదిగటమే లేదు రాత్రినుంచి.

రా. అక్కడ పడేసి చెయ్యాలి. లోకం లో అందరూ పిల్లలకు జ్వరం వస్తే వంటలు భోజనాలు మానేస్తున్నారా? మన ఘటాలన్నీ గట్టి వేలే.

కాం. పసిపిల్లండీ. జ్వరం ఎక్కడగా ఉంది. ఒక్క తెలియకుండా పడుకొని ఉంది.

ఈపూటను కాస్త అత్తయ్య.....చేస్తే... బాగుండును. మడితో కావలసాచ్చే మరి! పిల్లను ముట్టుకోవటానికి మీరు లేదాయెను. ఈపూట కొక్కసారి.....అత్తయ్య..... చేస్తే బాగుండును.

రా ఆమె పెద్దదయింది, నీకూ - నీపిల్లలకూ చేయటానికి ఓరిక కావద్దా? నీ పిల్లలకు ఏం ఫరవాలేదు. సరేనా? వెళ్లు - మడికట్టుకోవటానికి.

కాం. ఎంత కఠినమండీ! పసిపిల్లకు జ్వరము వస్తే కనికరము లేనివాళ్లను ఈ యింట్లో మిమ్మల్నే చూస్తున్నాను. రామ రామ, ఇంత నిర్దయ - ఆడపిల్లలనా? ఎంత నీచము ఆడపిల్లలంటే? పిల్ల ఆడపిల్లగాని కన్నకడుపుగండీ! మనసులో లేకపోయినా లోకానికయినా వెరవద్దా?

కాం. ఏమిటే అప్పటినుంచీ ఆ గదిలోకి వినపడుతోంది నీ ఉపన్యాసము! నీవు చేసే సంశరక్షణకు - మాకు దయాదాక్షిణ్యాలు లేక పోయినవేం? చాలే! పెద్దపెద్ద కథురు చెప్పవచ్చావు! ఇంటినిండా ఆడపజ్జ! ఛీ! అంతా ఆడమళ్లయ్యారు!

* * *

౪ వ రంగము

[అందరూ ఆడపిల్లలు పుట్టా రన్న ఎనుగుతో శాంతను పిల్లలను రామారావు, తల్లి కాంతమ్మ చాలా నిర్దాక్షిణ్యంగా చూస్తూఉంటారు. నాలుగవ పురిటికి శాంతను పుట్టింటివారు తీసుకొని వెళ్లలేదు. తల్లి బలవంతముమీద రామారావు శాంతను ప్రసూతివైద్యశాలలో చేరుస్తాడు. రాత్రి ఎనిమిది గంటల సమయము. ప్రసూతివైద్యశాలలో శాంత, సిస్టరు.]

కాం. సిస్టర్! నాకు భాగ్యసంతా పిల్లల మీదనే ఉన్నది. చిన్నపిల్ల ఏం చేస్తున్నదో? ఏడుస్తున్నదో?ఏమిటో అబ్బా!

సిస్టరు. ఇంట్లో మీ అత్తగారు మీ ఆయన ఉన్నారన్నావుకమా. వాళ్లు చూడరూ? చిన్నపిల్ల ఏడుస్తుంటే చూస్తూ ఊరుకుంటారా?

కాం. చూస్తూ ఊరుకోరులే. కాని అలవాటులేక పిల్లలే ఎక్కువనేపు ఉండలేరు. రెండవపిల్లకు తివరున్యాధి. అది ఒకనాటితో నయమయ్యేది కాదు. సంవత్సరాలపర్యంతం మందు యిస్తూ ఉండాలి. నే నెక్కడున్న పది దినాలు - పది యుగాలవుతాయి. పిల్లలను నేను ఆరోగ్యంతో చూస్తానో...లేదో!

సి. ఆ దేమిటి? కామ్యకు వచ్చిన ప్రతి వాళ్లూ అలాగే అంటారు. 'నేను మావారిని చూస్తానో లేదో? పిల్లలను చూస్తానో లేదో' అని కళ్లనీళ్లు పెట్టుకుంటారు, తరువాత వాళ్లే, సంతోషంగా, ఆనందంగా, పుట్టిన పిల్లను తమ వాళ్లందరికీ చూపిస్తారు.

కాం. అందరివలె సామాన్యమైన బ్రతుకు కాదునాది. అలా ఉంటే దినలు ఎందుకు? మావాళ్లు అందరూ ఏవగించుకునే ఆడపిల్లల తల్లిని! నేను! నేను బాలంత నయనా చూలింత నయనా తీసుకొనవలసిన జాగ్రత్త తీసుకొనలేను.

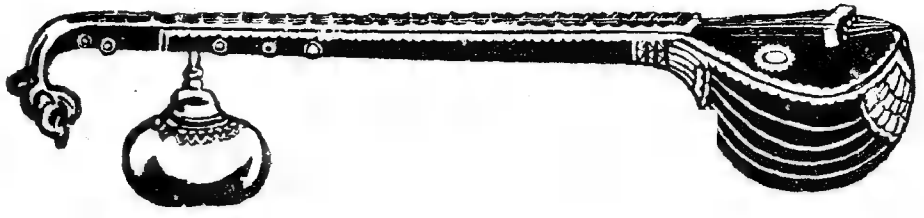
నాపిల్లలు పసిపిల్లలయినా ఆడపిల్లలవంటచేత తగిన పోషణ లేదు. దయాదాక్షిణ్యాలు మాయెడల ఎవరూచూడరు! నేను కుటుంబానికి దారిద్ర్యాన్ని ఎత్తిచూపే దుష్ప్రజాన్ని! అందరూ అసహ్యించుకుంటూ - కంటగించుకునే ఆడపిల్లలు నా బిడ్డలు!

సి. ఏమిటి! ఆడపిల్లలనా అప్పటినుంచీ నీవు చెప్పటము? ఎవరూ అనేది? ఈ స్పష్టిగా నీ ప్రమేయం ఎంతో? ఆడపిల్లలంటే రోతా? ఎవరూ స్త్రీస్పష్టిని ఏవగించుకునేవారు?

నెరసిన వెంట్రుకలను పోగొట్టండి

అయ్యురేద సువాసన తెలియు, కేవలకల్యాణ నెరసిన వెంట్రుకలను, శాశ్వతముగా నల్ల వరచును, నిరపాయమైనది. ఉపయోగించి తుప్తీ చెందనివారికి ధర వాసమ చేయబడును. వెల రు. 2. ఎక్కువ నెరసిన రు. 3.8 పూర్తిగా నెరసిన రు. 5.

KESH KALYAN BHAWAN
P. O. Ramgarrah (100) (Hazari Bagh)

తాళ్ళపాకవారి పదములు

శ్రీ రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ

3౯

(సం. పు. ౨ : ప. ౧౯౬)

సాళంగనాట - ఆదితాళం

[పల్లవి]

- (౧) స రి సా సా స రి మ మ ప ప మ X రి స | రి రి మ X రి స ని స ధ ధ ధ ధ సా , ,
ప టు శి వై ప్ర తి పా ల కు డ వ న X ఘ ట న న భి ల ము స గా తు తు గా
- (౨) స రి స రి స రి స రి మ ప ధ ప మ X రి స | స రి ప మ X రి స ని స ధ ప ధ సా , ,
ప టు శి వై ప్ర తి పా ల కు డ వ న X ఘ ట న న భి ల ము స గా తు తు గా
- (౩) స రి మా X రి స రి స రి మ ప ధ ప ధ ప మ X రి స | స రి ధ ప మ X రి స స రి స ని స ధ ప ధ సా , ,
ప టు శి వై ప్ర తి పా ల కు డ వ న X ఘ ట న న భి ల ము స గా తు తు గా
- (౪) స రి ధ ప ధ ధ రి స ని స ధ ప మ ప ధ | ప ధ ప మ X రి స ని స రి ప మ X రి సా , ,
ప టు శి వై ప్ర తి పా ల కు డ వ న X ఘ ట న న భి ల ము స గా తు తు గా

[చరణం]

పా ప మ X రి స రి మ X రి మ మ ప ప | పా ధ పా ధ ప ధ ప ధ ప మ పా , ,
తు తు ము రు X దై త్యుల దను జాల నని మొత్తి మోది చలము న తె ■ గి
ప మ ప ధ స ని స ని స రి మ గ రి స ని స | సా స ని స ధ ప మ ప ధ ప మ X రి స ని
జొత్తు పా ప లు గ సారి ది వి రో ధు ల నెత్తురు వడుతువు నీ తే తా (పటు)

ఇట్లే క్రింది చరణములు :

- (౧) తళ తళ మెఱయును సు - దర్శనాయథం
బలరుచు నొకచే - నమరగను,
బలు దైత్యుల దొ - బ్బలు బేగులు నని
నిలువున జెండుదు - నీవే కా! (పటు)
- (౨) దిట్టపు నూత్రవ - తీ పతివసురల
జట్టులు చీరగ - జతురుడవు;
రట్టడి వంకట - రమణుని వాకిటి
పట్టపు నేనా - పతిపటకా! (పటు)

లఘుటీక :

వెనుకటి పాటవలె ఇదియు వివ్యక్తేన ప్రశంసాపదము.
దైత్యులు=దితి కొడుకులు; దనుజులు=దనువుత్రులు. దితి, దనువు ఇద్దరూ కళ్ళప్పుని భార్యలలోనివారు. ఇద్దరికీ పుట్టినది అనురులే; జొత్తుపాపలు=నెత్తురుగారు బిడ్డలు; సారిడి=క్రమముగా-వెంటవెంటనే; దొబ్బలు=మాంసఖండములు; అనిక=యెద్దములో; చట్టులు=చీరగ=చర్యములను చీల్చుటయందు; రట్టడి=రాజసము గల; దీనికి 'నింద్యము' అని కబ్బరత్నాకర మిచ్చిన అర్థము తాత్పర్యమాత్రము.

తెలుగువారి కళాక్షేత్రం కూచిపూడి భరతనాట్యం:

(8 వ-పేజీ తరువాయి)

మేళాలుగా తయారై నాటకములాడుతూ భాగవతాలను మరచిపోయారు.

నేటి కూచిపూడి

ఈనాడు వారి కళ మచ్చుకునూడా కనబడటంలేదు. ఏదో ఒకటో రెండో సమాజాలు తప్ప

మిగతావన్నీ పడిపోయాయి. ఎవరికి వారు వ్యవసాయాలు చేసుకోవడం, వ్యక్తిగతంగా కొంత మంది సినిమాలకుపోయి జీవనాధారం చూసుకోవడం. ఫీరీములద్వారా కొంతవరకు ప్రచారం చేయగలుగుతున్నారు. మొత్తంమీద మాడుమేళాలుగా విడిపోయారు. చింతావారి మేళమని, వెంపటివారి మేళమని, వేదాంతవారి మేళమని మాడుమేళాలుగా తయారైనాయి. ప్రభుత్వంలో ఒక కట్టుబాటులతో నడిచి ప్రదర్శనాలను విజయవంతంగా నడిపించిన, ఈ నటకులు ఒకరికొకరి కంటే భేదభావాలతో

విడిపోయారు. చూడమంటే సరియైన మేళం ఒకటి లేదు. ఆ దేవుంటే ప్రజలకు మోజుపోయిందని అంటారు. 70 సంవత్సరాలు దీర్ఘప్రళయి నొందిన మన కూచిపూడినీధిభాగవతాలను పునరుద్ధరించాలి. నేటి సమస్యలకు అనుగుణంగా భాగవతాలు వ్రాయించి ఆదారి ప్రజల సమస్యలు చేర్చి భాగవతా లాడితే కావలసినంత ప్రోత్సాహాన్ని యివ్వటాని ప్రజలు సిద్ధంగా వున్నారు.

కాం : (దుఃఖముతో) అమ్మా! మా యింట్లో అందరికీ ఏకగింపే. ఎవరూ పెచ్చని - దీవించని - అపేక్షించని - సం తా సం నాది! ఈసారికూడా ఆడపిల్లే పుట్టినట్లయితే నాకు బ్రతుకుమీద ఆశ లేదన్నమాటే! వెయ్యి డబ్బళ్ళకు మొక్కుకున్నానా. బిడ్డలకు నలుగురితోపాటు ఆదరాభిమానాలు లేవాయె. పెద్దవాళ్ళు - ఏదో - తెలియక - సహజమైన కోపంతో అన్నా ర ను కున్నా.....వారి నీ మనుకోను? నాకు తిరిగి యింటికి వెళ్లే యోగ్యత ఉన్నదా? ఆడపిల్లే పుట్టిందా నాకు గతులు లేవన్నమాటే!

సి : అంతా కమామగా ఉండే మీ సంగతి చూస్తే! ఇందులో నీ తప్పు నా కేమీ కనబడటము లేదు. మనసుని కష్టపెట్టుకొని అంత గుఱి పడతా వెండుకమ్మా! ఆడపిల్లలు నద్దంటే మానవసంఘము ఏమయినట్లు? మానవసంఘమంటే స్త్రీలు - పురుషులు ఇద్దరూ కదూ!

కాం : ఎవరితప్పుయినా శిక్ష అనభవింపజేసే! నాతిరువాత నోరెరుగని పనికిందులు నా పిల్లల! మానవసంఘము! ఉండవలసిన వాళ్ళయినా - మా యింట్లో మాత్రము వద్దు బాబూ! ఈ పిల్లలవల్ల వారికి నాకు మధ్య ఉండే అనురాగంకూడా నశించిపోతోంది.

సి : దుఃఖపడకు! కేనికయినా నీవు కాలం మాత్రురాలవే తెలుసా!

కాం : ఏదయినా ఈసారిమాత్రము ఆడపిల్లి పుట్టించంటే.....నా గుండె ఆగిపోతుంది. (రెండుగుంటలతరువాత)

సి : కాంతాబాబూ! బిడ్డను చూస్తావా? తెల్లగా ఎట్లా ఉందో! జాట్లు చూశావా?

కాం : ఏంపిల్లి?.....ఆడపిల్లేనా?..... ఊ.....చెప్పండి?.....ఆడపిల్లే అయి ఉంటుంది.....అయ్యో! శ్రీహరి! నామీద దయలేదా?.....అయ్యో!

సి : డాక్టర్! డాక్టర్! ఈ బాలింత Faint అయింది. రండి! తొందరగారండి! ఆయా! త్వరగా రా!

డాక్టరు : ఏమిటి! ఏమయింది? ఇప్పుటి వరకూ బాగానే ఉందిగా!

సి. ఆడపిల్లి పుట్టిందనగానే 'అయ్యో!' అంటూ బిగుసుకొనిపోయింది. తొందరగా ఎదయినా చూడండి.

డాక్టరు : ఒక ఇంజక్షను యిస్తాను. అసలే ఆమె బలహీనంగా ఉంది. కడుపులో ఉన్నప్పుడే ఏమయినా మందులు తీసుకుంటే ఇప్పుడు బలంగా ఉంటారు. ఆరోగ్యం విషయము ఏమీ జాగ్రత్తతీసుకోరు. ఆ మగవాళ్ళు సరే సరి! కొంపమీదికి వచ్చేవరకూ శ్రద్ధతీసుకోరు. వాళ్ళకు స్త్రీల ఆరోగ్యంతో పని ఉన్నట్లు కనబడదు.

ఆయా : అమ్మా! రామారావుగారట లోపలికి రావచ్చా అని అడుగుతున్నారు.

డాక్టరు : థియేటర్ లోకి ఎట్లా వస్తాడు? అవతల కూర్చోమను!

రామా : ఓ పిల్లపురుషుడు? వచ్చి ఎంతసేపయినది?

డాక్టరు : సరిగా పదిగంటలకు ఆడపిల్లి పుట్టింది.

రామా : ఏమిటి మళ్ళీ ఆడపిల్లా?

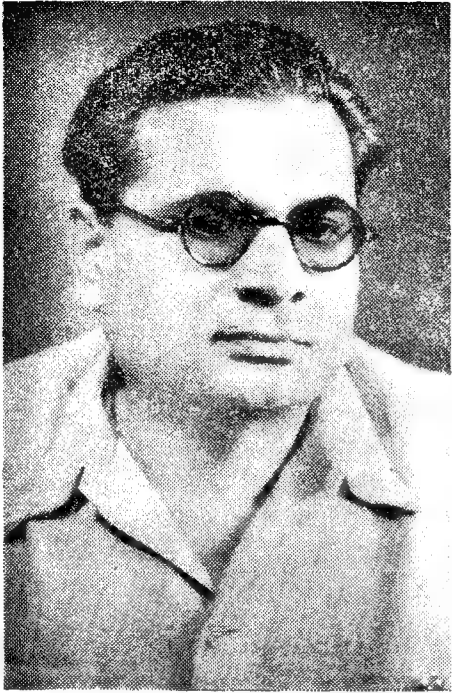
సిద్ధుడు : ఎవర నడుగుతావయ్యా! 'మళ్ళీ ఆడపిల్లి పుట్టిందా' అని!

డాక్టరు : సరేలేవయ్యా! పాపం ఆమె Faint అయిపోతే, నీ అల్లరి ఏమిట ఇక్కడ? చాల్లే పద!

రామా : సరి ఆడపిల్లను కనటంకాక - పేగా యిదొకటా? బాగుంది! ఎంతమంది పుట్టినా ఆడపిల్లే! ఇంట్లో అంతా ఆడపిల్లలతో! ఛీ! ఛీ! ఆడలోకం!

కు ప్ప * బొ ల్లి
వగైరా మేనుచుచ్చులు, నెగ, సవాయివ్యాధులకు, గాయరంటిచీకెళ్ళు, క్యాటలాగుఉచిరం జి. వి. రెడ్డి, ప్రాచయలకు. వి. రెడ్డి & కో. (రిజిస్టర్డ్) గోపాలపురం, తూ.గో.జిల్లా.

హైదరాబాదులో భీమా వ్యాపారం

ద్రవ్య సముపార్జనకి పాదుపుకి భీమాపద్ధతి(ఇన్సూరెన్సు) ఒక్కటే మేలైనదని నిస్సంకోచంగా చెప్పవచ్చును. దీనివ్వారా కష్టమృత్యువు ముంచుకురాకముందే తన స్థితిని, తనవారిస్థితిని

కాపాడుకుంటూ అదే సమయంలో ఒక సంవత్సరము చేస్తాడు. వ్యక్తి సమస్త సైతాల్ని సమన్వయించి సహకారం నెరవేరానికి భీమా ఒక్కటే ఉన్నతసాధనం. అమెరికా, బ్రిటన్ లలోనూ, యుద్ధానికి పూర్వం జర్మనీ లోనూ పారిశ్రామికభీమకర్మికి భీమాకంపెనీలు చేసిన తోడ్పాటు జగద్విదితి.

భారతదేశంలో గత 20 సంవత్సరాలుగా భీమా వ్యాపారం చాలా వృద్ధిపొందింది. 200 దేశీయ సంస్థలు దేశమున్నర విదేశీ సంస్థలు ఈ వ్యాపారం చేస్తున్నాయి. హైదరాబాద్ లో ఇటీవలనే ఈ వ్యాపారం పెరుగుతోంది. దాదాపు 50 సంస్థలు కాఖులు హైదరాబాద్ లో స్థాపించబడినాయి. దాదాపు సాలీనా రు 2 కోట్ల వ్యాపారం ఆర్జించాయి. ఇవిగాక ప్రభుత్వ భీమానిధి (ప్రభుత్వోద్యోగులకోసం మాత్రమే) ఒకటి హైదరాబాద్ కోఆపరేటివ్ ఇన్సూరెన్సు సొసైటీ ఒకటి నెలకొల్పబడినాయి. ఈ గొండు కోటి పాతికలక్షల రూపాయలు వ్యాపారం సాలీనా చేస్తున్నాయి. ఏదో ఒకటి

[శ్రీ మాధవరావు అన్వారీ]

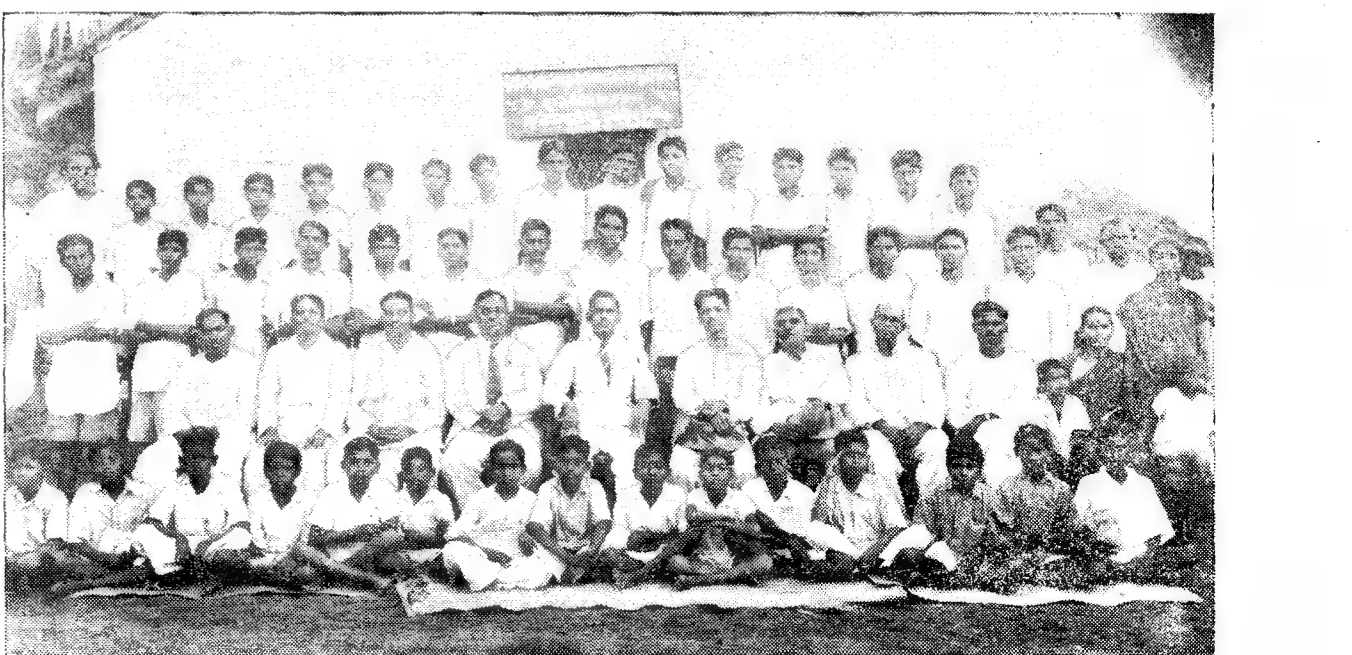
రెండు భీమాసంస్థలు హైదరాబాద్ లోనే ప్రారంభించబడినవి నిలిచిపోయినాయి. ఇటీవల లాయర్ ఆఫీ హయాంలో హైదరాబాద్ కన్స్ట్రక్షన్ కంపెనీ ఆస్వర్యంకింద ఒకటి స్థాపించబడింది కాని వ్యాపారం ప్రారంభం కాలేదు. అంతే ఇప్పుడు హైదరాబాద్ లో పుట్టి నది ఉన్నది ఒక్కటే. హైదరాబాద్ కోఆపరేటివ్ ఇన్సూరెన్సు సొసైటీ లిమిటెడ్ కంపెనీ. జీవితభీమాకు మాత్రమే 14 ఏళ్లనుంచి వ్యాపారం చేస్తోంది. రు 4 కోట్లు మొత్తం చెల్లుబడి వ్యాపారం చేసింది. నాలుగుసార్లు ఆక్యుయరీ తనిఖీ లయినాయి. నిండుగా బోనస్సు లిచ్చింది. ఇదిగాక సానికమైనదని చెప్పకోతగినది అగ్ని ప్రమాద భీమా చేస్తున్న కోఆపరేటివ్ జనరల్ ఇన్సూరెన్సు సొసైటీ ఒకటి. భారతదేశంలో ఇతర ప్రాంతాల్లోవలెనే హైదరాబాద్ లో కూడా భీమావ్యాపారం

బస్టిలోనే ఉండిగాని పట్లనేను లెక్కలేదు. బస్టిలోనేనా విద్యావంతులుమాత్రమే జీవితం భీమాచేస్తున్నారు. విద్యావిహీనులైనవారికి భీమావల్ల ప్రయోజనాలు, లాభాలు తెలియవు. అదిగాక వారి ఆర్జన మరీ స్వల్పం. శనసంచయానికి అవకాశం బొత్తిగా తక్కువ. భీమా ఏజంట్లకి గ్రామాలన్నీ తిరిగి చెరుకుగా ఒకటి అరాచిన్నపాలిసీలు పట్టుకొచ్చేకంటే బస్టిలో తిరిగితే సులువుగా పదిరెట్లు 20 రెట్లు వాటివారం లేవచ్చును. హైదరాబాద్ కోఆపరేటివ్ ఇన్సూరెన్సు సొసైటీ పట్లలో వ్యాపారానికి ఉపాధ్యాయుల సహాయంతో కృషి చేస్తోంది. 1. హైదరాబాద్ సంస్థానంలో ఇన్సూరెన్సు శాసనం చాలకాలంగా లేదు. 1948 జనవరిలోనే ఆమలు జరిగింది. భారతప్రభుత్వంతో హైదరాబాద్ ప్రభుత్వం ఇన్సూరెన్సు వ్యాపార సందర్భంలో పరస్పరసహాయానికి మారకాలకి ఒక ఏర్పాటు క్వరలోనే జరగనున్నది.

అలంపురం క్షేత్రము

(10 వ-పేజీ తరువాయి)
దీక్షితుడు 'లకువేళ్ళరాగము పేద' అని చెక్కబడి ఉంది.

అలం పూరు కథ
రాయమారు, మహబూబునగరం, కర్నూలు, బల్లారిజిల్లాలలో వ్యాధిజైనుతాలు ఒకప్పుడు బాగా వ్యాప్తిచెందాయి. ఈ మతచిహ్నాలు ఈ ప్రాంతాల్లో విశేషంగా కనపడతాయి. ఉత్తరాదిలో వ్యాధిజైనుతా శత్రంగా ప్రసిద్ధికెక్కిన తత్ఫల ఒకటి ఉంది-అలంపూరు తాలూకాలో ఒక తక్కువల ఉంది. పంజాబులో 'హుం డేలి' అనే పురాతన గ్రామం ఉంది. అలంపూరు తాలూకాలో ఒక ఉండవల్లి ఉంది-తెడవాడగర కూడా మరొక ఉండవల్లి ఉంది, తుంగభద్రలో జోగుళాంబవాగు కలిసేచోట, ఒక జీర్ణమంటపం ఉంది. ఈ మంటపంలో అజంతా చిత్రాన్ని పోలిన ఒక శ్రీమూర్తి ఉంది. బహుశా క్రీస్తుశకం మూడవ శతాబ్దంలో అమరావతి, ధాన్యకటకాలనుంచి పాలించిన శాతవాహనరాజులు, ఈ ప్రాంతాల్ని కూడా పాలించే ఉంటారు. ఈ శాతవాహనులు వ్యాధిమతాభిమానులు. తర్వాత జైనులుకూడా ఈ ప్రాంతంపై కొంత ప్రాబల్యం వహించి ఉంటారు. అలంపురాలయగోపురం జైనశిల్పసాంప్రదాయాలకు అనుగుణంగా ఉంటుంది, అలంపురానికి పాతిక మైళ్లదూరంలో ఉన్న పూడూరులో జైనతీర్థం కరుల కాసనాలు, విగ్రహాలు ఉన్నాయి. జైనుల తర్వాత క్రైస్తులు విజృంభించారు క్రైస్తులకు జోగుళాంబ లింగ పేరిట్టలేదు కాబోలు. వారు జోగుళాంబవిగ్రహాన్ని పగల గొట్టేశారు. కాని జోగుళాంబను తిరిగి ఈ క్రైస్తుల కంటే కత్తి కలిగిన మరొకరు పునఃప్రతిష్ఠ చేశారు. ఆలయనిర్మాణకాలం సరిగ్గా తెలియదు. కాని దేవ ద్రోణి తీర్థం (ఘట్టం) లో ఉన్న కాసనప్రకారం, బాదామిచాళుక్య రాజైన విజయాదిత్యుడి ఆలయ ప్రాకారాన్ని క్రీ. శ. 704 లో కట్టించినట్లు కన్పడుతోంది. ఇక్కడ దొరికిన కాసనాల్లో కల్లా ఈ కాసనమే అతి ప్రాచీనమైనది. అయితే ఈ కాసనం చివరి భాగంలో పెంగాలీలిపి కాసరానటం పరిశోధ నీయమైన విశేషం. ఆశోకుని ధర్మశాసనా శీప్రాంతంలో కన్ప డ్దాయికాబట్టి, కొంతకాలంమార్వాధికారంలో ఉందని భావించవచ్చు. కర్నూలు బల్లారి మండ లాలు మార్వకాతవాహనసామ్రాజ్యాలక్రిందకు క్రమానుగతంగా వచ్చినట్లు చరిత్ర చెప్తోంది. తర్వాత బాదామిచాళుక్యులు వచ్చారు. ఆనాటినుంచి ఈ ప్రాంతం కొన్ని సంవత్సరాలు కాకతీయులక్రింద, తిరిగి చాళుక్యులక్రింద,

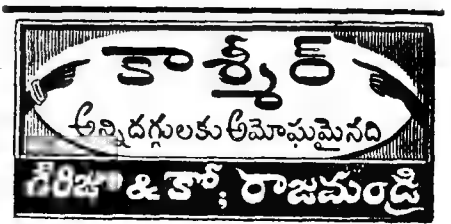

గ్రస్తు 80 వ కేదీని శ్రీ కూర్మయ్య హరిజనబాలర వసతిగృహమందు హరిజనదినోత్సవమునందర్భమలో తీయబడిన చాయాపటము. పటమందు జిల్లాకలెక్టరు షేక్ మహమ్మద్, వసతిగృహవ్యవస్థాపకులు శ్రీ సక్కా చినవెంకయ్యగారు గలరు. (స్వ. విడి.)

కాలచుర్యులక్రింద విజయనగర రాజులక్రింద, చివరకు మహమ్మదీయులక్రింద ఉంటా వచ్చింది. కాలచుర్యరాజుల మంత్రి అయితరాజు 1353 లో బ్రహ్మేశ్వరాలయ పశ్చిమద్వారం దగ్గరకామాక్షి ఆలయాన్ని ప్రతిష్ఠించాడు. 1521 లో కృష్ణరాయలు అలంపురాన్ని సందర్శించి, ఈ ప్రాంతానికి ఒక రాజప్రతినిధిని నియమిం చాడు. కామాక్షిఆలయానికి కుడివైపున సు అలీ పాదుషా అనే ముస్లిం మహమ్మదీ సమాధి ఉంది. ఇదిగాక ఒక మసీదుకూడా ఉంది. ను మారు 1614 నుంచి ఈ ప్రాంతం మహమ్మదీయుల క్రింద ఉండిపోయింది. ఈ ప్రాంతంపైన అధికారం వహిస్తూవచ్చిన వారు ఏదోరూపేణా తమ తమ మతచిహ్నాల్ని ప్రతిష్ఠించుకున్నారు. అందుకు నిదర్శనాలు విగ్రహాల్లో, కట్టడాల్లో, కాసనాల్లో చాలా వరకు కనపడుతున్నాయి. కాని వీటి నన్నింటిని సక్రమంగా సంరక్షించేవారే కరువై పోతున్నారు. బోలెడు చారిత్రకపరిశోధన జర గాలిస్తూ ఈ క్షేత్రాన్ని ఆశ్రద్ధచేయటం విచార కరం. కాసనాలు—వీరగల్లులు అలంపురంలోఉన్న కాసనాలు, వీరగల్లులు (వీరుల మరణాన్ని తెల్పేవి) ఆంధ్రదేవోసం లోకి ప్రత్యేకంగా ఎక్కని అనేక సంఘటన లను సూచిస్తున్నాయి. ఒక వీరగల్లులో, కాల చుర్య చక్రవర్తియైన భుజబలముల్లని పరిపాలన లోని పదమూడోవేటియందు, మారమయ్య కొడుకు యుద్ధంలో మరణించాడని ఉంది. ఈ యుద్ధపువైనం ఇంకా తెరమరగనే ఉంది.

మరొక వీరగల్లుపై ఉన్న మూడు బొమ్మల్లో ఒకటి లకుమయ దేవునిదట. తిక్కన వ్రాసిన నిర్వచనోత్తరరామాయణ షీతలో "లకుమయ్య గురుములారికి నెత్తించిన గొనడె ఆహనమున ఘోటకముల" అని ఉంది. అసలీ గురుమూర్తి రెక్కడిది? క్రీ. 1028 లో చెక్కబడిన మరొక వీర గల్లులో "జయసింహవల్లభ దండనాయకుడు" అని వ్రాయబడి ఉంది. ఈతనికి సంబంధించిన యుద్ధ ఘోష, ఎందుకు జరిగిందో తెలియదు. ఇట్లే ఇంకా కొన్ని వీరగల్లులున్నాయి. తీర్థాలు అలంపురతీర్థానికి జోగుళాంబా బ్రహ్మేశ్వ రులు ముఖ్యదేవతలు. బ్రహ్మేశ్వరునికి చేసిన అభిషేకజలం ఒక్క చుక్కగూడా బయటకు పోదు. అంతర్వాహిని అయిపోతుంది. సమీపంలో ఉన్న పాపనాశనీ తీర్థం చాలా ముఖ్యమైనది. యాత్రకు లీవోట శ్రాద్ధాదికాల్ని చేస్తారు. ఈ ఆలయావరణలో అనేక గుడులు, విగ్రహాలు ఉన్నాయి. చాలా భాగం శిథిలమై పోయినాయి. అలంపురానికి సమీపంలో, కాశీలో వలెనే మణిక్ గిర్ కాఘట్టం ఉంది. ఇక్కడ కనదహనాలు జరుగుతూ ఉంటాయి. అలంపురక్షేత్రంలో అతి ముఖ్యమైనవి అష్ట దశతీర్థాలు. పాల్కురికి సోమన, పండితారాధ్య చరిత్రలో, క్రీశైల వర్ణన ఘట్టమందు, క్రీశైల పశ్చిమద్వారాన్ని బ్రహ్మేశ్వరక్షేత్రమని వర్ణిం చాడు. కాని సోమన ఈచోట ఏకాదశ తీర్థాలే ఉన్నట్లు వర్ణించాడు. కాశీలోలాగే, ఈ క్షేత్రంలో కూడా

అరువదినాలుగు ఘట్టాలున్నప్పటికీ, ఇందులో చాలమటుకు శిథిలమై పోయి ఉన్నాయి. అలంపురం ఇంతకీ అలంపురానికి కే రెట్టా వచ్చిందా? సలపురాణంలో, అలంపురంబదులు, హేమలా పురమని; కాసనాల్లో హతంపురమని, అలంపుర మని పేర్కొనబడింది. ఈమకాదేని ఎల్ల మృత్యు అయిందికదా - ఎల్లమృత్యు హేమల అనికూడా అర్థిస్తూ ఉంటారు. హేమలాపురమే ఎల్లమ పురం. ఎల్లమపురం రామరామ ఆల్లమపురం— అలంపురంగా మారి ఉంటుంది. ఇతివృత్త పరిచయం ఉన్నవాడికి అలంపురం పరమరామ పాదధూళి సోగిన మహాపురాతన క్షేత్రం. సాందర్యారాధకునికి కృష్ణా తుంగ భద్రల సంగమం మరువరాని గంభీరదృశ్యం. అంతా దర్శించతగిన క్షేత్రం. [క్రీ గడియారం రామకృష్ణశర్మగారి 'అలంపురు శిథిలాలు' అనే పుస్తకం ఆధారంగా—కృష్ణ.] నారసింహలే హ్యము ఐంగారు చేర్చబడినది. మేహము, నిక్కా క. నిస్పృహన కక్షనష్టమును హరించి ఐరమును కాంతిని వీర్యవృద్ధిని కలిగించు వరప్రసాదము— ఈ దర్శన. 3.4.0 పోస్టేజీ 10 అ. పి. సి. ఏ. డి కంపెనీ. పెరిడేసి-నెల్లూరు జిల్లా ప్రాంచి: 7 సీను మొదలిపిడి, మద్రాసు. కాశీలోలాగే, ఈ క్షేత్రంలో కూడా

ప్రాచీన గ్రామ సభల న్యాయ పరిపాలనము

శిక్షలు :

ఇవి ధర్మాధర్మములను, మంచిచెడ్డలను, జాతి మతాచారములను, అనుసరించి నిర్ధారించు వలసిన పదము. జాతి మతాచారములలో గొన్ని యుత్తమములను మఱిగొన్ని యధమములను నని తలంచుట పొరపాటు. గుణోత్కృష్టములగున వన్నియు సుత్రములులే యగును. గుణములు లేని యపు డెట్టి కులములయినను నీచములనియొ చెప్పక తప్పదు. సత్యధర్మపరియోగగు ధగ వంతుడు జాతిమతాచారముల ప్రేమింపడు. అటు లనే చదువునకు, జ్ఞానమునకు బరస్పర సంబంధము లేదు. చదివిన దేవానాంధ్రియనికంటె నిరక్షరాస్యుడగు జ్ఞాని యెన్నియో మడుంగులు మేలు. ఇందులకు శ్రీరామకృష్ణపరమహంస నిదర్శనము. అనశ్చరములగు యశోకీర్తులు సత్యధర్మములవిదానాధారపడియున్నవి. ఎట్టి కుక్కగ్రబుద్ధి కైనసత్యాన్వేషణ మొనర్చుట యతిమార్గము. నూత్నాతి నూత్నములగు ధర్మాధర్మముల తీర్ణమును నిర్ధారించుకొని మన పూర్వులు గొందఱు ప్రాచీనకాలముననే కొన్ని యగ్ని పరీక్షల నేర్పాటు చేసినట్లు ధర్మశాస్త్రములు నుడువుచున్నవి. ఇట్టి పరీక్ష లెపుడు ప్రారంభింపబడి యియో చెప్పబడకపోయెను.

కాటిలియర్ శాస్త్రమున ముద్రాయి తాను విద్వాంస నని సింహించుట కయి సాక్ష్యమును శపథమును సుపయోగింపవలెనని చెప్పబడియున్నది. సృష్టివాద్యయమునగూడ బై జెప్పబడిన శపథ సాక్ష్యములకే కొంత బలము కూర్చబడినది.

అపరాధి బ్రాహ్మణుడైనచో సత్యముతో నొట్టుపెట్టుకొనుచున్నాడని చెప్పవలసినట్లును, త్కత్రియుడైనచో నాయుధాశ్రయముతో నొట్టుపెట్టుకొనవలసినట్లును, వైశ్యుడైనచో బహువులను ధాన్యములను బంగారమును ముట్టి ప్రమాణము చేయవలసినట్లును, - శూద్రుడైనచో నెన్నిదంగు శముల పొడవుగలిగి యెన్నిది పలముల యెత్తు గలిగిన యింకపకటికను ఎట్టిగా గాల్చిన దానిం జేత సుంచుకొనికాని, నీట మునిగికాని, వెన్నే టుగ భార్యపుత్రులను శిరములు ముట్టికొని ప్రమాణము చేయవలసినట్లును, - మనవు చెప్పచున్నాడు:-

“సత్యేన శాపయే ద్విప్రంక్షత్రియం వాహ నాయుదైః గోబీజ కాంచనై ర్వైశ్యంశూద్రం సర్వైస్తు పాతకైః.” అని మనవు. అనగా సత్యము పోవుగాక! యని బ్రాహ్మణుని చేతను, వాహనాయుధములు పోవుగాక! యని త్కత్రియుని చేతను, గోబీజకాంచనములు పోవుగాక! యని వైశ్యుని చేతను, సకలపాపములు వచ్చుగాక! యని శూద్రుని చేతను, బ్రహ్మణము చేయింపవలెనని యర్థము. “బ్రాహ్మీతి బ్రాహ్మణం పృచ్ఛే త్కత్రియం బ్రాహ్మీతి పార్థివం గోబీజ కాంచనై ర్వైశ్యం శూద్రం సర్వైస్తు పాతకైః” అని మనవు. అనగా జెప్పమని మాత్రము బ్రాహ్మణుని, సత్యము జెప్పమని త్కత్రియుని, గోవులు విత్తనము బంగారము విశ్వధర్మములతో వైశ్యుని, సర్వపాపములతో శూద్రుని, - బ్రహ్మణము చేయింపవలెనని యర్థము.

కార్యమణో భేదద్వంద్వో యత్రాస్యః ప్రాకృతోజనః, తత్ర రాజా భేదద్వంద్వః సహస్ర మితి ధారణా” అని..... ఇతరుడు దప్ప జేసినపుడు రాజులు దండించునో యా తప్పిదమే రాజు చేసినపుడు వేయి మడుంగులు దండనము విధించునోవలెనని భావము. “అష్టా స్సాధ్యంతు శూద్రస్యస్తేయే భవతి కిల్బిషం, పాడకైవతు వైశ్యస్య ద్వాత్రింశత్ క్షత్రియస్యచ” అనగా డెలియని శూద్రుడు తప్ప గావించినపుడు దండనముకంటె డెలిసిన శూద్రుని కెన్నిది గుణములును, అటులనే వైశ్యునకు బదునాటు గుణములును, త్కత్రియనకు ముప్పదిరెండు గుణములును, - దండనము విధింపబడవలెనని యర్థము. “బ్రాహ్మణస్య చతుష్పత్తి స్సంపూర్ణం శత మేవవా, ద్విగణాహి చతుష్పత్తి ప్రద్దోవగుణ విద్విషః” అనగా బ్రాహ్మణున కటువది నాల్గు లేక నూలు, నూటయింకాదెన్నిది గుణములు దండన

విధింపవలయును. “కాట సాక్ష్యంతు కుర్యాణాం త్ప్రీన్యన్తా నార్మికో నృపః, ప్రవాసయే ద్దండయిత్యా బ్రాహ్మణాంస్తు వివాసయేత్” అని మనవు. అనగా నబద్ధపు సాక్ష్యము సెప్పి నందులకు త్కత్రియ వైశ్యశూద్రులను శిక్షించి దేశమునుండి వెడలవడవలెననియు, బ్రాహ్మణుని శిక్షింపకుండ వెడలవడవలెననియు, “మాండ్యం ప్రాణాంతికో దండో బ్రాహ్మణస్య విధియతే, ఇతరేషాంతు వర్ణానాం దండః ప్రాణాంతికో భవేత్” అని మనవు. అనగా బ్రాహ్మణునకు మరణశిక్ష చెప్పదగినపుడు తల గొట్టిగించిన జాలవలయు, నితరులయినచో మరణశిక్షయే చెప్పవలెననియు, “జాతు బ్రాహ్మణం హన్యా త్సర్వపాపే మ్యన్తితం, రాష్ట్రాదేనం బహిఃకుర్యా త్సమగ్ర భవతు త్” ముని మనవు. అనగా బ్రాహ్మణుం డభిల పాపయత్నం డయ్యును జంపదగడనియు, వానిని సర్వస్వముతోగూడ దేశము వెడలవడవలెననియు, “సహస్రం బ్రాహ్మణో దండం దాహ్యగుప్తే మతే వ్రజణ్, శూద్రాయాం త్కత్రియ విశోః, సహస్రోవై భవేద్దండః” అని మనవు. అనగా బ్రాహ్మణుడు రక్షింపబడుచున్న త్కత్రియవైశ్యశూద్రత్కత్రియ బొందినను, అటులనే శూద్రత్కత్రియ వైశ్యులు పొందినను, - వేయి పణముల దండనము విధింపవలెననియు, “మాద్రోగుప్త మగుప్తం వాద్యై జాతం వర్ణమావళన్, అగుప్త మంగ సర్వస్వై య్గుప్తం సర్వేణ హీయతే” అని మనవు. అనగా రక్షింపబడుచున్నను రక్షింపబడక పోయినను ద్విజాతిత్వేని శూద్రుడు బొందెనేని లింగచ్ఛేదన మను, సర్వద్రవ్యావహరణమును, గావించి సర్వ హీన నొనర్పవలెననియు, “ఉత్తమాం సేవ

శ్రీ కోన వేంకటరాయ శర్మ

మానస్త జఘనోఽపథ మర్హతి, శుల్కం దిద్యా శ్చేన మాన స్సమా మిచ్ఛే త్పితా యది” అని మనవు. అనగా సుత్రజాతి కన్యకను శూద్రుడు బొందెనేని జంపవలెననియు, సమానజాతి కన్యకను బొందెనేని దండ్రుకి శుల్క మియవలెననియు, - సర్వ మగుచున్నది. “బ్రాహ్మణస్తు త్కత్రియే పంచాశత్” అను గౌతమధర్మ నూత్రము బ్రాహ్మణుడు త్కత్రియుని బరాభవించినచో శేబది నాణెము లపరాధమును, వైశ్యుని బరాభవించినచో ననగా గొట్టినను, దెట్టినను “తదర్థం వైశ్యే” అను గౌతమధర్మ నూత్రముంబట్టి యిటువదియైదు నాణెము లపరాధమును, శూద్రు నవమానపఱచిన “నశూద్రే కించిత్” అను గౌతమధర్మనూత్రము ననుసరించి శిక్ష దేమాత్రము లేదని తెలియచున్నది.

మనస్కృతి సమాధ్యాయమున “గురుతప్పే భగవత్కార్యః సురాపానే సురాధ్వజః, స్తేయేచ శ్వపదం కార్యం బ్రహ్మహత్య శిరాఃపుమాకృ” అని చెప్పబడుట వలన గురుభార్యను బొందిన వానికి లలాటము నందు దప్రలోహముచే యోనిముద్ర వైవలయుననియు, సురాపాన మొనర్చినవానికి సురాధ్వ జాకారముగా ననగా దాశప్యముం బలె లలాటమున ముద్రవైవలెననియు, సువర్ణస్తేయ మొనర్చినవానికి తప్రలోహముచే సుదుట శునక పాదచిహ్నము వేయవలెననియు, బ్రహ్మహత్య జేయువానికి దప్రలోహముచే లలాటమున శిరో విహీనంబగు మొండెమును గులుతుగా సంచవలెననియు, “ప్రాయశ్చిత్తం తు కుర్యాణాః సర్వ వర్ణాయతో దితిమి, నాంక్య రాజ్ఞా లలాటే స్యు ర్దాహ్యమాత్రమసాహసమి” అను మనస్కృతి సమాధ్యాయమున జెప్పబడియుండుట వలన బైని డెలవబడిన మహాపాతకులకు వారి వారి వర్గోచితప్రాయశ్చిత్తము సేసికొనిన యెడల దప్రలోహముచే బూరోష్టక చిహ్నముల వేయరాదనియు, బ్రాహ్మణుడే యిట్టి మహా పాతకులు నొనర్చినచో బ్రాయశ్చిత్తంతరము

సంఘమునుండి బహష్కరింపబడకయ తనకు విధించిన యపరాధ మియవలెననియు, మనః పూర్వకముగ జేసినయెడల నా బ్రాహ్మణుని ధనధాన్యాదికముల హరించి దేశమునుండి వెడల వడపాలననియు, విదితమగుచున్నది.

మనస్కృతి యష్టమాధ్యాయమున “పరదా రాభిమర్శేషు ప్రశ్నత్వన్నన్యహీపతిః, ఉద్యేజన క్తగ్ధర్మం దైశ్చిన్యత్యా ప్రవాసయేత్.” “పర స్త్రియాంయోఽభివదే తత్కేరణ్యే వశేఽపివా, నదీనాం వాపి సంభేదే స సంగ్రహణ మాత్మ యతో, ఉపచారక్రియాకేలిః స్ఫుర్కో భూమణ వాసనామ్, సహజాభ్యాసనం చైవ సర్వం సంగ్ర హణం స్మృతమ్” ముని యందుటచే బరదారా ప్రశ్నత్వలయిన మనుష్యులకు ముక్కు జెవుల గోయుట లోనుగా గల శిక్ష లొనర్చి దేశాంతరములకు బంపవలెననియు, దీరములలో, బహు వృక్షలతాకీర్ణము లయిన గ్రామబహిర్యగము లలో, అరణ్యములలో, నదీ సంగమశముల యందు, నిర్జన ప్రదేశముల యందు, - పశ్చిమ్నీ ఎవడు సంభోగాభిలాషముతో బల్లరించునో వానికి సంగ్రహణము సహస్రపణదండనము విధింపవలెననియు, విదిత మగుచున్నది. పుష్ప మాళికలు మైపుత లోనగువాని నంపుటయు, బరిహాసాలింగనాడుల జేయుటయు, వస్త్రావ్య లంకార సంస్కర్మ మొనర్చుటయు, నొకే శయ్య పయిం గూరుచుండుటయు, లోనగు నేరము లకు సహస్రపణదండము విధింపవలెనని మనవు యొక్క యభిప్రాయము.

బ్రాహ్మణులే గాక త్కత్రియారులును ఇమ్యహాపాతకులు మనః పూర్వకముగ గావించినచో, వారిని వధించవలెనని కలదు. మూలములో “ప్రవాసన” మృతికలదు. వ్యాఖ్యానమున

‘ప్రవాసనమ్’ అనుపదము వపర్యాయ మని యున్నది.

ఏ యాడుది తన విశ్వాది బంధువులు ప్రబలు లనియు, ధనికులనియు, గర్వించి భర్తను లక్ష్యము నేయదో, ఏ పడంతి పరపురుష వాంఛచే భర్తను అలక్ష్యపఱచునో, ఏ స్త్రీతా నధికసౌందర్యంతి నని తలంచి మగని లెక్క నేయదో, - యుంజుని ప్రజాసమాహములో నికి రావించి వేలకుక్కలచే లీకింపబడు శిక్ష విధించవలయును. కావుననే కృత్తిచారదోషము నకు శిక్ష 500 పణములు మొనలు వేయి పణ ములకలకు జార్యానా వేయుటయు గలదని తెలియచున్నది. పురుషుడే యీ తప్పిద మొనర్చినచో దగ్గ మొనర్చబడు శిక్ష విధించవలెను. నిరపరాధియే యైన నాతని గౌరవప్రపత్తులను బట్టి శిక్షయు మాజుచుండును. సుగణాతియగు బ్రాహ్మణితో వ్యభిచరించిన సైనికుని, దృణ కాష్ఠముల నెంచేని బరుండబెట్టి జీవ ముండగనే దహింపబడు శిక్ష వేయవలెనని మనస్కృతి వాఖ్యానమున్నది. దీనిం బట్టి కృత్తిచారవృత్తి యెంత నీచముగా రిగిణించిరో, యెంత నీతి బ్రాహ్మణుని యెంచిరో, యెంత దోష భూయిష్ట మని తలచిరో, ఆయాశిక్షల కలన కలియనగు చున్నది. హత్యకు బ్రతిహత్యయే శిక్షగా నిర్ణయింపబడవలెనని యచ్చటచ్చట గన్పట్టుచున్నది.

కొద్ది ద్రవ్యమును దొంగిలించిన యెడల జార్యానా వేయవలెననియు, నధిక ద్రవ్యాపహరణమునకు జేరిన నఱవలెననియు, గలదు. తస్కరింపబడిన ద్రవ్యమును దాచిన వారు పైతము వైజెప్పిన శిక్షకే యర్హులగుదుననియు గలదు. శూద్రుడు సేసిన తప్పిదమునే బ్రాహ్మణుడు సేసిన యెడల శూద్రు డీయవలసిన జార్యానాకు నెన్నిదిగుణము లీయవలెనని నిర్ణయము కలదు. రాజు తన మీదనే యిట్టి దోష మారోపింపబడి ఋజువైనయపుడు సామాన్య మానవు డిచ్చ జార్యానాకంటె వేయి మడుంగు లధిక

ముగా నీయవలయును. రాజకాసనముల దార్యా టునేయుట, మంత్రుల యం దంతఃకలహముల బెంచుట, రాజయొక్క శత్రువుల ననుసరించుట, బ్రహ్మహత్య, స్త్రీహత్య, శిశుహత్య, లోనగు నేరములకు సర్వసామాన్యముగా మరణ శిక్ష విధింపబడుచుండెను. రాజద్రోహము, ద్రవ్యమును గొల్లగొట్టువారు, ప్రభుకోశమునందలి నశ్యముల నేనుంగుల నపహరించువారు, తస్కరించుటకయి దేవాలయమున బ్రవేశించువారు, - అధిక కఠినశిక్షకు బాత్రు లగుచుండిరి. తప్ప సాక్ష్యము జెప్పవారు జార్యానా విధింపబడి దేశమునుండి వెడల వడపబడుచుండిరి.

రాజబాట యందు బందిపోటు జరపువారిని, ఒక పట్టనమును గొల్లగొట్టువారిని, పాటిపోవ బ్రయత్నించువారికి దోష్ట కమిన్నకుండువారు పైతము శిక్షార్హులే! దొంగల కడ్డదగులని ద్వార పాలకులుగూడ శిక్షకు బాత్రులే! జూదమాడు వారును, జూదమాడుటకు నిల్ల నొసగినవారును, దండింపబడుచుండిరి. ప్రతిష్ఠాభంగమునకు సంబంధించిన నేరము నేయువారును దండింపబడవలసి నదే! ప్రతిష్ఠాభంగకరమగు దుర్భాషలాడిన వర్ణభేదముంబట్టి శిక్షలు విధింపబడుచుండె డివి. ఇటుగుఱుగువారు యథార్థముగ బధిర, పం, గ్వంధు, లయ్యును వారిని నిర్ణేతుకముగ నిందించిన శిక్ష విధింపబడుచుండెను. బండ్లను దోలునపుడు మనుష్యుడుగాని, జంతువుగాని బండికింద బడి చనిపోయినచో బండితోలువాడు నేరమునకు దగినయట్లు శిక్షింపబడవలసినదే! రాజమార్గముల జెఱచువానికి జెఱుపబడిన సశమును బాగుజేయుటయ గాక కొంత ద్రవ్యమును (22 వ పేజీ చూడుడు)

అతన్ని చక్కగా పోషించండి

సెలెక్ట్

మీగడతో నిండిన తీపి చేయబడ్డ కండెన్స్ మిల్కుతోనే పోషించండి

అమ్మక ప్రానిధులు బెస్ట్ అండ్ కో., లిమిటెడ్, పి. వి. 68, మదరాసు.

సరిత్రవలించు

★ డాలర్ తో పాను రూపాయల మారకం విలువ తగ్గింపు

డాలర్ తో మారకం లో పాను విలువ, రూపాయి విలువ తగ్గించబడినాయి. ఇది వరకు పానుకి 4.08 డాలర్లకు సమానమై 2.80 డాలర్లకు తగ్గింది. అంటే మారకంలో విలువ నూరింట 80.5 వంతులు తగ్గిందన్నమాట. పాను విలువ తగ్గించినవ్యవస్థ రిటేన్ ఆర్థిక శాఖాధిపతి సర్ స్టాఫోర్డ్ క్రిస్టన్ పార్లమెంటులో నిక్కచ్చిగా చెప్పారేగాని, వారు ఆరోగ్యం కోలుకోడానికి స్విట్జర్లాండ్ వెళ్ళగా చూసి 'డెవిడ్ ఆట్లీలు' వ్యతిరేకంగా నిర్ణయించారు. వాషింగ్టన్ వెళ్ళేముందు క్రిస్టన్ ఈ నిర్ణయానికి తలదాచుకున్నారు. పాను చలాయించిన తగ్గించుకోడం తప్ప బ్రిటన్ ఆర్థిక సమస్యను పరిష్కరించడానికి వేరే మార్గం లేదని క్రిస్టన్ ఇప్పుడు ప్రకటించారు. పానుతో ముడిపెట్టుకున్న రూపాయి విలువని కూడా నూరింట 80.5 వంతులు తగ్గిస్తున్నట్లు భారత ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. ద్రవ్యమార్కంలో ఈ మార్పులు తెచ్చుకోవడానికి వీలుగానూ, ఈలోగా అంచనాలుమీద కోట్లు గడించే పెద్దలు మార్కెట్టున తలకిందులు చెయ్యకుండా కాపాడానికి 19, 20, 21 తేదీలు బాంకులకి, ట్రేజరీకి ఇతర ద్రవ్యవ్యాపార సంస్థలకి సెలవు ఇచ్చేవారు. బ్రిటన్ తో వ్యాపారం పైన ఆధారపడి ఉన్న ఐర్లాండ్, డెన్మార్క్, న్యూజీలాండ్, ఆస్ట్రేలియా, నార్వే, ఇస్ట్రాల్ లో ఈజిప్టు మొదలైన దేశాలన్నీ కూడా తమ తమ ద్రవ్య ప్రమాణాల మూల్యాన్ని నూరింట 80.5 వంతులు తగ్గించాయి.

దీనివల్ల ముందుగా కలిగే ఫలిత మేమిటంటే బ్రిటన్ లో రొట్టె ఖరీదు నాలుగున్నర పైన్నెల నుంచి ఆరు పైన్నెలకు పెరుగుతుంది. మనకి అమెరికా నుంచి వచ్చే పాదర్లు, స్పృలు, టూత్ పేస్టులు, ప్లాస్టిక్ దువ్వెన్నలు, విద్యుచ్ఛక్తి వస్తుసామగ్రి, యంత్రపరికరాలు, కెనడా నుంచి వచ్చే గోధుమ, కాగితం మొదలైన వస్తువుల ధరలు పెరిగిపోతాయి.

ఈ మార్పువల్ల ప్రపంచ వాణిజ్యం పోలికైనా తేకుండా మారిపోతుందనీ, విపరీత ఫలితాలు కలుగవచ్చుననీ కొందరు నిపుణు లంటున్నారు. బంగారం ధర నూరింట దాదాపు 45 వంతులు పెరుగుతుంది.

మనదేశంలో క్రమంగా వస్తువుల ధరలు పెరిగే ఆవకాశం ఉంది.

ప్రథమ ప్రపంచ సంగ్రామానికి పూర్వం ప్రపంచ వాణిజ్యంలో బ్రిటన్ ఏకచ్ఛత్రాధి పత్యం చలాయించింది. మొదటి యుద్ధంలో డెబ్బ తిన్నది. అమెరికా డాలర్, జర్మనీ మార్కు జపాన్ యెన్ బ్రిటిష్ పానుతో పోటీ చేశాయి. కొన్ని దేశాల్లో వ్యాపారంలో బ్రిటన్ మీద డెబ్బ తీశాయి. భారతదేశంలో అమృతంలో బ్రిటన్ ప్రాబల్యం కొంత తగ్గింది. రెండో ప్రపంచ యుద్ధంలో ఉన్నది కూడా పోయింది. అమెరికా డాలర్ ఇప్పుడు ప్రపంచ వాణిజ్యాన్ని ఏలుతోంది. వస్తూత్పత్తిలన్నీ బట్టి వివిధ దేశాల ద్రవ్య చలనానికి ఆధారపడి ఉంటుంది. రెండో ప్రపంచ యుద్ధంలో మిగతా యూరోపియన్ దేశాల్లో ఉత్పత్తి ప్రమాణం కూలి పోయింది. అమెరికాలో ఉత్పత్తిలం విపరీతంగా పెరిగిపోయింది.

ఇప్పుడు అమెరికాలో ఏదేశం వ్యాపారం చూసినా ఒకే సితిలో ఉంది. అమెరికా పంపించే వస్తువుల మొత్తం విలువ అధికం. అమె

సర్ స్టాఫోర్డ్ క్రిస్టన్

రికా దిగుమతి చేసుకునే వస్తువుల మొత్తం విలువ తక్కువ. ఈ ఎగుమతి దిగుమతి వ్యాపారాల్లో అన్ని దేశాలూ అమెరికాకి బాకీపడి ఉన్నాయి. ఈ బాకీ నానాటికీ పెరిగిపోతోంది. బ్రిటన్ ఈ బాకీని తగ్గించాలని తీవ్ర విధాల ప్రయత్నించింది. అమెరికా నుంచి బ్రిటన్ తెచ్చుకునే వస్తు సామగ్రిలో ఆహార పదార్థాలు అధికం. అది తగ్గించుకోవడానికి వీలేదు. అందువల్ల బాకీ తీర్చాలంటే బ్రిటిష్ వస్తువుల్ని అమెరికాకి ఇంకా అధికంగా ఎగుమతి చెయ్యాలి. దేశంలో వస్తూత్పత్తిని పెంచడానికి అన్ని విధాలా కృషి చేశారు. యుద్ధ కాలంలో బ్రిటిష్ పరిశ్రమలు ఎంత డెబ్బ తిన్నప్పటికీ తిరిగి వస్తూత్పత్తిలో కోలుకోవడంలో మిగతా యూరోపియన్ దేశాలకంటే ముందు సాధించగలిగింది. యుద్ధానికి పూర్వం గల ఉత్పత్తి ప్రమాణం పైన కూడా నూరింట 50 వంతులు ఇప్పుడు అధికంగా ఉత్పత్తి చెయ్యగలుగుతోంది. ఇంత స్వల్ప కాలంలో ఇంతగా కోలుకోగలిగిన దేశం మరొకటి లేదు. (అమెరికా సంగతి వేరు. యుద్ధ కాలంలో డెబ్బ తగలనూ లేదు. వస్తూత్పత్తి పెరిగింది. ఇప్పటికి ఇంకా పెరుగుతూనేవుంది.)

అయితే ఉత్పత్తి వృద్ధి అయినా దేశాని అమెరికా దేశానికి ఎగుమతి మాత్రం అంతగా పెరగలేదు. డాలర్ చలనానికి దేశాలు తప్ప తదితర దేశాలకి మాత్రం ఎగుమతి అధిక మయింది. వానివల్ల బ్రిటన్ డాలర్ మారకం కొరత తీరదు. మిగతా దేశాలతో నైనా వరకంలో పోటీవల్ల వారి ఎగుమతి వాణిజ్యం పెరగలేదు. వాణిజ్య పుటాడంబడికలవల్ల పెరిగింది. దీనికి బ్రిటిష్ వస్తువుల ధరలు అధికంగా ఉండడం, అమెరికాలో రవానా సుంకాలు, పారిశ్రామిక వస్తు వాణిజ్య సుంకాలు భారంగా ఉండడం కారణాలు.

బ్రిటన్ ఆర్థిక సమస్యకి, మిగతా దేశాల ఆర్థిక సమస్యకి ఒక ముఖ్యమైన వ్యత్యాసం ఉంది. బ్రిటన్ వస్తూత్పత్తి ప్రమాణం పెరిగింది. బ్రిటన్ దిగుమతి చేసుకోవలసిన వస్తుసామగ్రికి సమానంగా తన వస్తువుల్ని ఎగుమతి చేసుకోగల ఉత్పత్తి ప్రమాణం ఉంది. అయితే ఉత్పత్తికి ఖర్చు తక్కువై, వస్తువుల ధరలు అధికంగా ఉండి, మిగతా దేశాలతో పోటీ చెయ్యలేక పోతోంది. పోటీ చెయ్యగలిగే పక్షంలో బ్రిటన్ తన వస్తువుల్ని అమ్మేసి తాను కొనవలసిన వస్తువులకి కొద్ది తేడాలో చెల్లుబడి పెట్టుకోగల స్థితిలోకి

వచ్చింది. మిగతా దేశాల్లో ఇంకా ఉత్పత్తిలం అంతవరకూ పెరగలేదు. అందువల్ల బ్రిటన్ సమస్య ఉత్పత్తి ఖర్చులు తగ్గించుకోవడంలో పరిష్కారమవుతుంది. మిగతా దేశాలు ఉత్పత్తి ప్రమాణాన్ని వృద్ధిపరుచుకోవాలి. ఖర్చుకీ తగ్గించుకోవాలి. భారతదేశం ఈ తరహాలో చేరనది.

పైన చెప్పినట్లు బ్రిటన్ ఆర్థిక సమస్యకి నూలంగా రెండు కారణాలున్నాయి. వస్తువుల ధరలు, అమెరికా నుంకాలు. అమెరికా నుంకాలు తగ్గించుకోనిదాకీ త్వరలో తన చర్యలు తీసుకోగలదనీ, కాంట్రాక్టులో ఒక శాసనం ప్రవేశ పెట్టగలదనీ వాషింగ్టన్ సమావేశంలో అంగీకరించింది.

ఇంక బ్రిటిష్ వస్తువుల ధరల సమస్య ఉంది. ఈ ధరలు తగ్గాలంటే ముడివస్తువుల ధరలు, కార్మికుల వేతనాలు తగ్గాలి. ముడివస్తువుల ధరలు తగ్గించడం సులభమే గాదు. బ్రిటన్ తన పరిశ్రమలకి అవసరమైన ముడిపదార్థాలని చాలవరకు వలస దేశాల నుంచి తెచ్చుకుంటుంది. యుద్ధానంతరం అన్ని దేశాల్లోనూ వస్తువుల ధరలు ఇంకా పెరుగుతున్నాయేగాని ఎక్కడా తగ్గడం లేదు. ముడివస్తువుల ఉత్పత్తి బాగా పెరిగితే గాని వాని ధరలు తగ్గవు. ఆ సూచనలు వలస రాజ్యాల్లో కనిపించడం లేదు. ప్రస్తుతానికి ముడి వస్తువుల ధరలు తగ్గించడం అసాధ్యమని అనుభవంవల్ల తెలిసినవచ్చింది.

కార్మికుల వేతనాలు తగ్గించడం అంతకంటే ఆసంభవం. తగ్గిస్తే మళ్ళీ ఎన్నికల్లో కార్మిక పక్ష ప్రభుత్వం కలుపు సంచేపంలో పడుతుంది. ఇప్పటికే కార్మికుల అసంతృప్తి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వానికి పెద్ద సమస్యగా ఉంది. ప్రభుత్వం కార్మికుల పక్షాన చేత అయినా సమ్మెలు జరుగుతూనే ఉన్నాయి.

ఇంక మిగిలినదల్లా ఒక్కటే మార్గం. పాను విలువ తగ్గించడం. దీనివల్ల ఇప్పుడు అమెరికాలో బ్రిటిష్ వస్తువులు పోటీ చెయ్యగల అవకాశం లభిస్తుంది. బ్రిటన్ కి అమెరికా తో వ్యాపారంలో భర్తీ చెయ్యవలసిన లోపం దాదాపు నూరింట 25 వంతులు. బ్రిటన్ ఉత్పత్తి వృద్ధి అయినది నూరింట 50 వంతులు. అమెరికా రవానా సుంకాలు పారిశ్రామిక వస్తు వాణిజ్య సుంకాలు తగ్గించడంతో బ్రిటన్ డాలర్ లో పాన్ని తీర్చుకోవడం సులభం కాగలదు. దీనివల్ల బ్రిటన్ తన సరుకుల్ని ఇండియా మొదలైన దేశాలకు ఎగుమతి చెయ్యడం తగ్గించి అమెరికా నుంచి పొచ్చిస్తుంది. మనదేశంలోనూ ఇతర డెవలప్ మెంట్ దేశాల్లోనూ బ్రిటిష్ వస్తువుల ధరలు ఎక్కువైతాయి. (పాను రూపాయిల మధ్య మారకం రేటు మారలేదు కాబట్టి.)

పాను విలువ తగ్గించడంవల్ల బ్రిటన్ ఆర్థిక సమస్య 1952 లో పరిష్కారం కాగలదని అంచనా వేశారు. పరిస్థితులు అనుకున్న రీతిని సవ్యంగా ఉంటే అది సులభ సాధ్యమే.

కాని మన దేశంలో పరిస్థితులు విరుద్ధంగా పరివర్తన చెందగల ప్రమాదం ఉంది. మన దేశంలో వస్తూత్పత్తి వృద్ధికావాలంటే పరిశ్రమాభివృద్ధికి, వ్యవసాయాభివృద్ధికి ఇంకా ఎంతో కృషి జరుగవలసి ఉంది. మన పరిశ్రమలకి యంత్రపరికరాలు చాలావరకు అమెరికా నుంచి అంతకు తక్కువగా బ్రిటన్ నుంచి కనడా నుంచి రావాలి. మనకి విలువ తగ్గింపుని బ్రిటన్ ఎటూ గాని వేరే తెచ్చి పెట్టారు. వస్తూత్పత్తికి

అట్లీ

కృషి చెయ్యాలంటే భారీ యంత్రాలు, పరికరాలు అమెరికా నుంచి తెచ్చుకోవలసి వస్తాయి ఆహారం అమెరికా నుంచి రావాలి.

భారతదేశానికి అన్యాయం

అమెరికాలో వ్యాపారంలో మనదేశం కూడా దాదాపు నూరింట 20 వంతులు బాకీ ఉంటుంది. ఈ బాకీని భర్తీ చేసుకోవాలంటే వస్తూత్పత్తి వృద్ధికావాలి. యంత్రపరికరాల ఖరీదు పెరిగిపోతుంది. తేయాకు, నార, మైకా, మంగనీస్, వస్త్రాల సరుకుల ఎగుమతి ఎంత వృద్ధి చెయ్యాలన్నా ఈ లోపాన్ని భర్తీ చెయ్యగల బలం ఇప్పుడు లేదు. ఇప్పుడు విలువ తగ్గించినందువల్ల ఉత్పత్తి వృద్ధికి లోడ్బ్లడ్ సంగ తెలా ఉన్నా, యంత్రపరికరాల ధరలు పెంచుచేసినందువల్ల కొత్త పరిశ్రమల స్థాపనకూ, పాత పరిశ్రమల అభివృద్ధికి ఆటంకం మేర్పడుతుంది. మరొకవైపున బ్రిటిష్ సరుకులు అమెరికా నుంచి తెరుగుతాయి కాబట్టి వాని ధరలు పెంచుకొగలవు. ఇవన్నీ కలిపి మనదేశంలో వస్తువుల ధరల్ని పెంచే అవకాశం ఉంది.

అమెరికాలో బ్రిటన్ సరుకుల పోటీ ఎక్కువై అమెరికన్ సరుకుల గిరాకీ తగ్గడంతో వాని ధరలు కూడా కొద్దిగా తగ్గల అవకాశం ఉన్నమాట నిజమే. కాని ఆ తగ్గడం ఇప్పటి డాలర్ విలువ పెరుగుదలతో పోలిస్తే అల్పంగా ఉంటుంది.

వ్యాపారంలో అమెరికా దేశానికి అన్ని దేశాలూ బాకీపడి ఉన్నందువల్ల ఇప్పటికే అనేక దేశాలు అమెరికా నుంచి దిగుమతి చేసే సరుకుల ప్రమాణం పైన నిర్బంధాలు విధించాయి. అమెరికా నుంచే కాదు బ్రిటన్ మొదలైన దేశాల నుంచీ కూడా చేసే దిగుమతి సరుకుల్ని మూడో వంతుకి తగ్గించడానికి భారత ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది. టై సెన్సుల ద్వారా దిగుమతుల్ని నిర్బంధంలో పెడుతుంది. ఇలాగే చాలా దేశాలు చేస్తున్నందువల్ల అమెరికన్ సరుకుల గిరాకీ తగ్గవచ్చును. అమెరికా ఆర్థిక మాంద్యం రాకుండా కాపాడుకోవడానికి గాను కొత్త పద్ధతు లవలంబించవలసిన సుంధి. అమెరికన్ కన్ ఫెడ్రేషన్ దానిని ఇతర దేశాలకి తరలిస్తారు. భారతదేశంలో పరిశ్రమల స్థాపన ఇప్పటికే దుష్కరంగా ఉంది. యంత్రపరికరాల ధరలు పెరిగితే మరింత దుష్కరమౌతుంది. అప్పుడు అమెరికాలో పెట్టుబడిదారానికి భారతదేశం చక్కగా పని కొస్తుంది. తమదేశంలో నిరుద్యోగం నివారించుకోవడానికి వారి నిక్కడికి తరలించగలరు. అప్పుడుగాని మనదేశంలో వస్తూత్పత్తి వృద్ధికి వోపాదం కలగదు. అయితే అప్పుడు లాభాలలో చాలభాగం పరదేశీయులపర మౌతుంది. మన దేశంలో కొంత నిరుద్యోగ బాధ తీరనా, వస్తూత్పత్తి వృద్ధి చెందినా మన ద్రవ్యాన్ని బలపరుస్తుందనే గ్యారంటీ లేదు.

భారతదేశానికి ఎగుమతి దిగుమతుల్లో వచ్చే లోపాన్ని భర్తీ చేసుకోవాలంటే, ఒక ఆర్థిక నిపుణుడు నూచించినట్లు, మన కుటీర పరిశ్ర

కులంసా కుమార్లు

“వె చెయ్యి మనదే”

[జి. యన్. సూరి]

రాజ్యాంగపరిషత్తు ప్రజ్ఞాపత్రవారి ఈమధ్య జరిగినంత గందరగోళం ఎప్పుడూ దాపరించలేదు. రాజభాష విషయంలో బయలుదేరిన సాంగమా, అంకెలందర్లలో అవతరించిన గల్లంతు శేషంశేరుకోసం తెచ్చిపెట్టుకున్న పెనుగులాటలు - ఇంత అంతా అని చెప్పటానికి వీలులేదు.

గౌరవనీయులైన సభ్యులు ఒకరి నొకరు “త్యం శుంర” అంటే “త్యం శుంర” అనుకున్నారు. మీ కింకా పాశ్చాత్యవాదమోహం పోలేదని శాస్త్రసాహితులు దాక్షిణాత్యులను తూలనాడారు. మీ ఒకరిదస్త్రీకి హస్తా పద్మా లేకుండా పోతున్నదని దక్షిణాదివాళ్లు ఉత్తరాదివాళ్లను ఎత్తిపాడిచారు. సామ్రాజ్యపండితుడు ఉభయపక్షాలను సుమారుంచటానికి నానా యాతనా పడి నావల్లకాదని నిశ్చేష్టుడైనాడు.

సంయుక్తపరగ జాలవాళ్లు ఉత్తరాది, మురాకు నాయకత్వం వహించారు. హిందీదేశతత్వం ఆవేశించింది. ద్వారపల్లభిగారితో పోటీచేసి కాళ్ళు పారజాపిన బాబూపురుషోత్తమ దాస్ టాండ్ల ఈ మురాకు సర్వసేనాని వల్ల పెరిగినవాడిమాదిరి జలపాలు విడిచిస్తూ గడ్డాన్ని కంపిస్తూ రణరంగంలో వీరవిహారం చేశాడు. మహావీరత్వానికి వర్తాలు గజ్జకట్టి చిందులు తొక్కారు. జంపుతాళంలో మూడవకాలంలో దంపుడు సాగించారు.

నిజానికి హిందీమాట్లాడేరాష్ట్రాలు ఆటే లేవు. మారు పంజాబు, గుజరాతు, మహారాష్ట్ర, బెంగాల్, అస్సాం, ఒరిస్సా, ఆంధ్ర, కేరళ, తమిళ, కర్నాటకుల మాతృభాష హిందీ ఎంతమాత్రం కాదు. యునైటెడ్ ప్రావిన్స్ వాళ్లు పూర్తిగా హిందీవాళ్లే. బీహారు చాలవరకు వాళ్లను అనుసరించేవాళ్లే. సెంట్రల్ ప్రావిన్స్ లో హిందీతోపాటు మహారాష్ట్రం తెలుగు కృష్ణవంశంలోనే ఉంటున్నవి. అయితే ఇంత స్వల్పసంఖ్యాకులు హిందీ రాజభాషగా ఎట్లా నిర్ణయించ గలిగారు? అనేది వింత విషయం.

మనదక్షిణదేశంలో తప్ప మిగతా రాష్ట్రాలలో బహుసాహిని అధికసంఖ్యాకులు ఆరంభించేసుకోగలరు. ఇది మొదటికారణం. ఇక రెండవది. ఇప్పటిరాజభాష ఇంగ్లీషు. ఈభాషను దాక్షిణాత్యులు వశం చేసుకున్నట్లుగా ఉత్తరాదివాళ్లు లోబరచుకోలేక పోయినారు. సామ్రాజ్యపండితుడు లాంటివారు రాష్ట్రానికి ఏ ఒక రిడ్యూస్ తప్ప ఈ పాశ్చాత్య భాషను అంగీకరించలేకపోయినారు. ఢిల్లీ సెక్రటరీయేట్ లో ఇంతమంది దాక్షిణాత్యులు ఉండడానికి ఇదే కారణం. దేశం మొత్తంమీద ప్రతి ఇంగ్లీషు పత్రికను నిర్వహిస్తున్నవాళ్లు దాక్షిణాత్యులు కావడానికి ఇదే మూలకారణం. ప్రస్తుతం రాజ్యాంగపరిషత్తులో రాజ్యాంగపట్ట

నిర్మాతలుగా ఇంతమంది దాక్షిణాత్యులు ఉన్నందు కిదే కారణం.

కృష్ణులను వివరంగా బాధపెట్టేది చేతకాని తనమంతటిది మరొకటి లేదు. అసమగ్రుడి అభూరింపుకు అంతా పంతా ఉండదు. ఇంగ్లీషు రాజభాషగా ఉన్నంతవరకూ ఉత్తరాదివాళ్లకు కిందికోపు తప్పదన్న సంగతివారందరికీ పూర్తిగా తెలిసిపోయింది అందునల్ల ఏమిసంగానైనా హిందీని రాజభాషగా చేసేతిరాలని నిశ్చయించుకొని మనమీద ద్వజం ఎత్తారు. మాతృభాష హిందీ కాకపోయినా ఇంగ్లీషునుమాచి బెదరిపోయే అమాంబాపతులవాళ్లు టాండ్ల మురాలీ చేరిపోయినారు. చర్యలు తీవ్రరూపం దాల్చినవి. ఐనాపైనా తేల్చుకోవాలని రెండు పక్షాలవాళ్లు ఢిల్లీవాళ్లు. రాజ్యాంగ పరిషత్ అనే మంథరపర్యతాన్ని భాషాసముద్రంలో మనించటం మొదలుపెట్టారు.

గోపాలస్వామిఅయ్యంగారు మో హి నీ పాత్ర ధరించారు. అమృతకలశం చేతపుచ్చుకొని వజ్ర చేశారు. పదిహేనేళ్ల వాకా గున న్యూదిలీ ఇంగ్లీషుపాఠశాలను గ్రోలమన్నాడు. ఆయన ఇది రుచించవలె తోస్తే హిందీ వర్తకునేమించమన్నాడు. అంకెలవిషయంకూడ అంతే నన్నారు. ఈలోపుగా కావాలంటే కొన్ని విషయాలలో కొన్ని రాష్ట్రాలవాళ్లు హిందీలోనే కార్యక్రమం సాగించుకోవచ్చునన్నారు. దేశంపేరు ఇండియా అని ఉంచుతున్నప్పటికీ భారత్ అనే ప్రత్యమ్నయం గూడ వాడవచ్చునని ఏర్పాటు చేశారు. నాయకుల పలుకుబడికల్పవైలే నేమి, మధ్యవర్తుల ఓత్తికలపైలే నేమి ఇరుపక్షాలవారూ ఇందుకు అంగీకరించారు. హిందీమురానాయకుడు టాండ్లగారు మాత్రం కోపమూర్ఛితనేత్రుడై అసెంబ్లీ కాంగ్రెసుపక్షంనుంచి విరమించుకున్నాడు గడ్డాలు జలపాలను కూడ తీసివేస్తాడేమో చూడవలసిన విషయం.

రాజ్యాంగప్రణాళికను హిందీభాషలో తయారుచేయాలని తీర్మానించారు. దీనికర్తృత్వం మున్సి గారికి ఒప్పగించారు. తమసా ఏమిటి అంటే ఈ మున్సి గారు గుజరాతీవాడు.

హిందీలో హిందీత్యం సంపాదించి గ్రంథకర్త ననిఅనిపించకున్నా, మాతృభాషమాత్రం హిందీ కాదు. ఇలాంటి ముఖ్యకర్తవాన్ని నిర్వహించటానికి అక్షరాలా హిందీవాడు దొరకకపోవటం హిందీవాదులకు శోచనీయంగా కనబడకమానదు.

ఈ విషయంలో హిందీభాషా వాదులు పప్పులో కాలువేశారని చెప్పక తప్పదు. పదిహేనేళ్లతరువాత ఒకవేళ ఇంగ్లీషుభాష ప్రధానభాషగా దేశం లో అంతరించినంత మాత్రాన దాక్షిణాత్యులను అంగత్రొక్కటం జరుగుతుందని వాళ్లు అనుకున్నట్లయితే కేవలం పొరబాటుపడినట్లే నని ఖండికంగా చెప్పవేయవచ్చు. ఏమివేలమైతేనుంచి దిగుమతి అయిన పాశ్చాత్య భాష లోనే మనవాళ్లు ఇంతగా విజృంభించ గలిగినప్పుడు ఇంత సామీప్యంగా ఉండే హిందీలో వెనకబడుతారని అనుకోటం అనివేకం. అందులో సంస్కృతం అధికంగా ఉండే హిందీని అతి స్వల్పకాలంలో లాంగతీయటం నిష్ఫలదేహం. పదిహేనేళ్ల గడువు పూర్తి అయేటప్పటికి దక్షిణాదివాళ్లు ఇంగ్లీషును మించిపోయే భారణా శక్తిని హిందీలో ప్రదర్శించితిరుతారు. ఉచ్చారణలో మనలను మించినవాళ్లు మరొకరు లేరు. సంస్కృతభాషలో మనవారికి ఉన్నపాండిత్యం మరొకరికి లేదు. కల్పనాశక్తి, మాటలపాండిత్య, శబ్దలక్షణము, వ్యాకరణకట్టుబాట్లు మనకు స్వాధీనమైనట్లు ఉత్తరాదివాళ్లు స్వాధీనం కావు. మాతృభాష గాని ఒక భాషలో ప్రజ్ఞ సంపాదించినవాడికి మరొకభాషలో ప్రజ్ఞ సంపాదించటం ఎంతో కులభమని శాస్త్రజ్ఞులు ఒప్పుకుంటారు.

ప్రతిభను తొక్కిపెట్టటం కులభసాధ్యమైన పని గాదు. ఇంగ్లీషు లాగి వేసినంతమాత్రాన మనల్ని అణగత్రొక్కలేరు. హిందీలోనే హిందీవారికి త్వరలోనే మనం పాఠాలు చెప్పగలం. ఈలోపుగా, చవాతీలవాళ్లు చంకలు గొట్టటం ఎంతగా తగ్గించుకుంటే ఉత్తరత్రా అంతమంచిది.

నాకబలి

(రెవ సెనే తరువాయి)

వచ్చి సరాసరి కావడిపెట్టెదవరు వెల్లింది. రాఘవరావుకూడా నెంటు వెళ్ళాడు. అంతకు ముందుదాకా ఆమెకు కావడి పెట్టే తెరుస్తూ న్నస్పృహగాని పెట్టెలో బొమ్మపెట్టే తిరుగబడి నగలు డబ్బూ పడి ఉన్న తెలివిడిగాని, ఏమాత్రమూ లేదు. లేదని రాఘవ రావుకు స్పష్టంగా తెలియస్తూనే ఉంది. ఆవిడ ఇంకా పెట్టెవంక చూడటమే లేదు. రాఘవరావు ముఖంనంక చూసింది.

అతనిలో ముందుక్షణంలో కలిగిన జుగుప్సా భావం ఇప్పుడతని ముఖంలో ప్రస్ఫుటం కావటం లేదు. లేదనే అతనూ భావించాడు. కాని ఆమెమాత్రం కనిపెట్టినట్లుగానే, అదుగు తూంది.

“రాఘవా! నాలాంటివాన్ని చూస్తే రోత పుట్టుందికామా!” ఆమె కన్నులలో నీరు నిండు తూంది. వణుకుతూ పెట్టె ముందర కూలబడి పోయింది.

“నా కేమీ రోత లేదు.” నిజంగా మనస్సుగా అంటున్నాననే అవకాశాలిగాడు.

అతని అనునయానికి ప్రాకులాడుతున్నట్లుగా, నేటి ప్రపంచం

మల్లి వృద్ధిపరుచుకోవాలి. వ్యాపారరంగంలో భారతదేశం పరిస్థితి బ్రిటన్ పరిస్థితి కంటే అనేకవిధాల భిన్నంగా ఉంది. ఈవ్యత్యాసాల్ని గమనించి దాన్నిబట్టే డాలర్ తో మారకాన్నీ, పౌనుతోకూడా మారకాన్నీ మార్చినట్లయితే భారతదేశానికి కొంత మేలు చేశారేదే. ప్రస్తుత చర్య వలన దేశంలో వస్తువుల ధరలు పెరిగే అవకాశం ఉంది. పారిశ్రామికయజమానులు మరింత కృషిచెయ్యవలసిన అవసరం కలుగుతుంది. (సూర్యం)

ఆ జుగుప్సాభావచ్ఛాయ లేమైనా మిగిలాయేమో భుజిచేద్దా మంటున్నట్లుగా మృదువుగా పల్కరిస్తూంది.

“రాఘవా! మనకు ఇక యీ యింట్లో తెల్లనాచెందుకు వీలు లేదు. ఈ రాత్రి ఎక్కడికో వెళ్లిపోదామా!”

ఎక్కడికీ అని అతను అడుగలేదు. ఈ సంఘటనలోకూడా, కర్తవ్యభారమూ, నిర్ణయమూ, తనపై కాకుండా ఆమెపై పడటానికి, అతనికి నామధేగా ఉంది.

“ఇదేమిటి!” ఆశ్చర్యంతో ఆ నగలవంకా డబ్బునంకా పెట్టెలోకి చూసింది.

ఆమెకు అంతకుముందు అటు దృష్టే లేదని అతను అవకాశాన్ని భావం, ప్రత్యక్ష నిజమయింది.

డబ్బూ, నగలూ, చెదురుగా పడిఉన్న నోటూ అన్నీ తీసి లెంపెట్టసాగింది.

“నాలుగువందల రూపాయలూ, నగలూ ఉన్నాయి!”

అతనినంక చూసిన చావులో సంతోషమే మిగిలేముయి ఉంది. ఇందాక ఆమెకు డబ్బుపై దృష్టిలేదన్న భావం ధూమికగా, ఆమె అటు చూడలేదని అతని కనిపించింది. ఇప్పుడుడబ్బును చూసిన ఆమెముఖంలోని సంతోషం, అతనికి కష్టం కలిగించింది. ముఖం త్రిప్పుకొన్నాడు.

“రాఘవా! నూ అమ్మమ్మ నాకు మిగిల్చి డబ్బు తీసుకోటం తప్పేనా?” జాలిగా అడుగు తోంది.

తప్పుకాదు. అదే కాక ప్రస్తుతసమస్యలకు పరిష్కారంగా కనిపిస్తున్న ధనాన్ని కాదనటానికి తను ఎవరూ!

“ఛా! తప్పు కాదు” మొగంలో మందహాసం తెచ్చుకొన్నాడు.

కాని తమ యిద్దరిలో పరిష్కారాల్ని ప్రతిపల్ల ప్రాప్తిస్తూ పురుషుడైన తను అబలగా తయారవటానికి మనస్సులో బాధగానే ఉంటుంది.

“పోనీలే! ఇది ఇక్కడ వదిలేసి పోదామా?”

తెచ్చుకొన్న నవ్వు నవ్వి ఆమెను సమాధాన పరిచాడు.

* * * ముంగిలిగడియ తీయకుండానే చొడైనపునుంచి తలుపు తాళం వేసికొని, ఊరిపాలిమేరలను చుట్టుకొంటూ, పొలాలలో బడి చుక్క పొడిచేవేళకు ముందుగానే, కాలవవద్దకు చేరుకొని, బస్సురోడ్డు చేరుకొన్నాడు.

మొదటిబస్సు వచ్చేటప్పటికే ఆరగంట దాటింది. బాగా తెల్లవారిపోతోంది.

బస్సులో ఎక్కి కూర్చున్నాడు. కాలవవద్దనే అల్లంతురంలో వాడావుడిగా ఎవరో కొందరు బయలుదేరి వస్తున్నారు. రాఘవ రావుకు మొదటిసారి కాకే బయలుదేరినప్పుడు కాకే పేటపేటలలో కనబడవచ్చే జై ప్రికి

వచ్చింది. గుండెలు కొద్దిగా దడదడలాడాయి. బస్సు బయలుదేరిన మోతలో గుండెదడ కలిసిపోయి, తగ్గిపోయింది. ఆమె మొగవంక చూచాడు. ఆమె అటూ ఇటూ చూడటం లేదు. ఈ మధ్యకాలంలో ఆ మొగంలో ఇంతమాత్రపు సంతోషచ్ఛాయలు కూడా అతను చూడలేదు.

ఉత్తమ వైవమత గ్రంథము
పండితారాధ్యచరిత్ర
వెల రూ. 5/-
(ప్యాకింగు, పోస్టేజీ డు. 1-5-0)
మేనేజరు, ఆంధ్రగ్రంథమాల

దీపావళికి టపాసులు

టోకుగను, చిల్లరగను-చైనా టపాసులు, శివకాశి మతాబు పెట్టెలు, కాకరకడ్డెలు, ఇంకా ఇతర రకముల మందు సామగ్రి అమ్మబడును. నరుకులు కొద్దిగా ఉన్నని గనుక కావలసినవారు ఆడ్డగ్గు త్వరలో వంశగోరెదము.

వివరములకు :

పి. ఆర్. నాథం అండ్ కో.,

2/285, సుబాన్ చంద్రబోస్ రోడ్డు, జి. టి. మద్రాసు.

ప్రాచీన గ్రామ సభల న్యాయ పరిపాలనము

(19-వ పేజీ తరువాయి)

మును అపరాధముక్రింద జైల్లోపలయ్యాడు. అంత రంగిక వ్యవహారములలో లంచముపేరితో ధనము గైకొను మంత్రులుగూడ దమ యావదాస్థిని గోల్పోవచుండెడివారు. వైద్యులు వైత మనుధనజ్ఞానము లేక వ్యాధిగ్రస్తులకు బాధను గలుగ జేసినయెడల 250 పణములు మొదలు 500 పణములవఱకు నపరాధము విధింపబడుచుండెడిది. తల్లిదండ్రుల, భార్యబిడ్డల, ద్వజించి తనకు దోచినరీతి సంచరించువారికి 600 పణము లపరాధము విధింపబడవలెనని కలదు. నివాసస్తువుల నమ్మువారు పెంటనే యూరినండి వెడల నడవబడుచుండిరి.

మార్కటను కాలమునగూడ గతినశిక్షలు విధింపబడుచుండెడివి. వికలాంగుని జేయుట, నిందితుని తల గొట్టిగించుట, చేయి నలుకుట, ఊరు వైదలనడపుట, మొదలగు శిక్షలు విధింప బడుచుండెను. లగపడుచున్నది. తప్పుసాక్షులను నొసంగినందులకు గరిసశిక్ష వేయబడుచుండెను. 1/4 వెండి పణము మొదలు 1/2 వెండి పణము వఱకు విలస గల వస్తువును దస్కరించినచో నట్టిదనుకు నాలు పణము లపరాధముగాని, తల గొట్టిగించుటగాని, ప్రవాసశిక్షగాని వేయవలె నని కాటిల్లూని యర్హతాస్రమున గలదు. కొద్ది దొంగతనమునకైన సభిశిక్ష విధించుట వాడు కలో నుండెను. ఇట్టి శిక్షలు విధించుట నాగరక లక్షణము కాదని యిప్పటి వారూహింప వచ్చును గాని యిట్టి శిక్షలు విధింపబడు నను భయముచేతనే శిక్షలు తలచుగ జరుగుటలే దని మెగ ప్రసిద్ధులంటి విశేషయాత్రికులు సెప్ప చున్నారు.

సంఘబహిష్కారమే గొప్ప శిక్షగా బరి గణింపబడుచుండెను. "భృతో నార్తే నకుర్యా ద్విధిదాత్తార్కర్మ యథోచితమ్, స దండ్యో కృష్ణాన్యజ్ఞేన దేయం నాస్య తేతనమ్" అను మనుస్మృతి (సప్తమాధ్యాయము, 2వ శ్లోకము.) వచనముం బట్టి యుండెని నొక పని జేసెదనని యొప్పికొని రుగ్మతమొదలగు నిరోధములు లేనిదే యాపని గవ్వయై చేయకున్నచో వానికి గృష్ణముల బంగారము నపరాధముగా విధింప వలెననియు, నతడు నేసిన పనికి గూలి యీ నక్కలులేదనియు, జెలియనచున్నది.

నీటి సదుపాయములు :

గ్రామమునందలి నీటి సదుపాయములన్నియు గ్రామసభల యధీనమున నుండెడివి. నీటిపాటు దలకయి చెఱువులు, కాల్వలు, త్రవ్వబడుచుండె డివి. అందు కాకలగూడ నశించుచుండినట్లు లగ పడుచున్నది. ఉత్తరమల్లూరునందలి 'వయర మేగ' తటాకము ఆ గ్రామసభచేతనే త్రవ్వంప బడినది. ఏనుగు కంత సీగు సరఫరాకావలసి నదియు బ్రజలు నిర్వహించుకొనుచుండిరి. నీటి సదుపాయములకు వలయు మరమ్మత్తులకయి ప్రజ లందఱును విధిగా బనిచేయవలయును. గ్రామ మందలి చెఱువులు, కాల్వలు కొన్నికొన్ని చోట్ల బ్రత్యేక వ్యక్తులు ధర్మముగా నేర్పాటుచేయుచుండిరి. కొన్నితావుల గ్రామ సాముదాయక ద్రవ్యము వెచ్చించి యేర్పాటుచుండిరి. జూళయము లాండుపేరుకొని మొలక వడినపు డా మొలకను దీసివేయుట మరమ్మత్తు పనులలో ముఖ్యమైనది. ఇప్పుని సెలవేలుటకు గ్రామమునగల యే మలకు లే విధుల వాటింప వలసినదియు, పెక్కు శాసనముల సుదాహరింప బడియున్నది.

గ్రామజనులు సేయవలసిన పనులం జేయక పోయినప్పు డా గ్రామసభవా రా పనుల దమ సొంత ద్రవ్యము వ్యయించి, పూర్తిచేసి చేయ వలసిన పనుల జేయకుండునందులకు వారి భూము లను శిక్షించుముగా మూడేడులవఱకు దమ స్వాధీనము నేసికొని తాము సేయించిన మర మ్మత్తుసామ్యము భర్తీ చేసికొనుచుండిరి. గడుపు దాటినతర్వాత వారివలన దట్టించిన నష్టని బూర్తిజేసినచో వారి భూముల వారి కొప్పు జెప్పచుండిరి. లేనియెడల నా భూములను విక్ర యించి యా ద్రవ్యమును నీటివనరుల మరమ్మత్తు కయి గ్రామనిధిలో జేర్చుచుండిరి. ఆ యేర్పాటు నుల్లంఘించినవారిని గ్రామమునకు శత్రువులుగా బరిగణించుచుండిరి. ఇవిధముగ శాత్రువులగు

సెన్నబడివారు పంచాయతీ సభ్యులగు చుండి యెడల వారిని గ్రామమునుండి బహిష్కరించు చుండిరి. ఇట్టి సిద్ధిగతుల ననుసరించియే 'కుడి మరమ్మత్తు' అను వాచార మీ చేతమున శిర్పడి యున్నది. దీనింబట్టి గ్రామములోని జూళయ ములకు దగు మామూలుమరమ్మత్తులు సెలవేర్చు బ్రజలందఱు వారివారి వృత్తులనుబట్టి బద్ధులై యుండిరిని తెలిసిడిని.

సుంకముల జెల్లింపుట :

ఎవ్వడైనను నతడు సెల్లింపవలసిన కప్పమును జెల్లింపకున్నయెడల నాతని భూమియంతయు వేలము వేయబడి యామూలమున వచ్చు ద్రవ్య మును జెఱుపుకొఱకు వెచ్చింపబడు నను నియ మముగలదు. అట్టివాని భూమి వేలము వేయబడు టయేగాక యతడు గ్రామకంటకుడుగా బరిగణింప బడును.

చెఱువుల ద్రవ్యించుటయంగును, అందలి నాచుమట్టిని దీసివేయుటయంగును, - బ్రత్యేక వ్యక్తులు (Individuals) గూ, బంగారు రూప మున సాహాయ్య మొనర్చు విషయమును శాసన ములు చెఱుపుచున్నవి మొదటి పరాంతరుని శాసనము బ్రాహ్మణపోషణమునకయి యొక రాజకీయోద్ద్యోగునిచే నీబడిన బంగారమును 'కావేరిపాక' గ్రామసభవా రా గ్రామచెఱు వును బాగుసేయించుటకు వ్యయించినట్లు లగపడు చున్నది.

దేవాలయముమీదగాని, మాన్యములపైగాని, యే విధమైన సుంకము లీయ నవసరము లేకుం డెను. జైనదేవాలయమునకు బమ్మ లేదనియు, జనావాద్యుల మాన్యములకు బమ్మ లేదనియు, గ్రామకంఠముమీద బమ్మ లేదనియు, జెఱు వుంకు నీటికాల్వలకు గ్రామనౌకరులకు ననగా గమసాలి, కుమ్మర, వడ్రంగి, కమ్మరి, కంచర, లోనగు వారలం పనిచేసికొను శత్రువులకు, బమ్మ లేదనియు, బంచముల నివేషశత్రువులకు బమ్మ విధించుటలేదనియు, గ్రామమునకు సంబంధిం చిన యుద్ధానవనములమీదను, జాకలి వాండు పనిచేయు శత్రువులపైని, బమ్మ లేదనియు, నొక శాసనము శిక్షలుచున్నది, పనుల బయలులు, నూర్చిడిశము మొదలగు ప్రజల సాముదాయక సలములు సాముదాయపు టానులయొంది యంద లికు సర్వసామాన్యమైన హక్కుభుక్తులు గలిగి యుండెను.

దేవాలయమునకు సంబంధించిన ద్రవ్యము గ్రామసభవా రితరగ్రామములకు వృద్ధుల (Interest) కొనంగి యా వృద్ధులతో సంవత్స రమున కగు వ్యయముల నన్నింటిని గడపుచుం డిరి. దేవాలయములో దీపారాధన మొనర్చుటకై వలయు ఘృతమునిమిత్తము భక్తులు ధన మొసం గుచుండిరి, కొన్ని గ్రామముల కీబడిన ఋణము పైని రాదగిన వృద్ధి (Interest) క్రింద నర్హ్య గ్రామముల లభ్యమున వస్తువుల నాలయమున కిచ్చుచుండిరి. కొన్ని తావుల దేవాలయపు మేళగాండ్రు కీయవలసిన వేతనముల నప్పుడెచ్చి కొనిన గ్రామసంఘములు సెల్లింపుచుండెను. ఇంక కొందఱు కావలి గాయవారికి వేతనముల నిచ్చుచుండిరి. దేవాలయమున బనిచేయువారి యుద్యోగములు క్రమశః వంశపారంపర్యము లయ్యెను. ఇనాముగూములు గల నౌకరు సని పోయినచో నాతని వంశ్యులలో నా పలి జేతు గలవారుండిన దేవాలయనౌకరీ సేయుచు నా యినాముభూముల ననుభవించుచుండిరి. అట్టి వంశీయులే లేనియపు డితరుల నప్పనికి నియో గించి యా మాన్యమును వారి స్వాధీనము చేసెడి వారు. ఇవిధముగ నియోగింపబడిన వారికిం గూడ వారసత్వపు హక్కు కలదు. ఈరీతి దేవాలయ నౌకరుల కందఱకు 'ఇనాము' భూము లుండెడివి.

గ్రామప్రజలు ఔమపేడికు లయి పన్నుల జెల్లింపలేని దుస్థితియందుండి ప్రభువునలన బమ్మల విడుదల (Remission) పొందలేని యపుడు గ్రామసంఘములు ఋణముల దెచ్చి ఔమబాధితులకు సాహాయ్యము సేయుచుండె డివి. క్రీ. శ. 1054 వ సంవత్సరమున దక్షిణా పథమందలి యొక గ్రామమున బ్రజలు ఔమ పేడితులై బాధపడుచుండగా ఆ ప్రభువు పన్ను

లకు విడుదల (Remission) యాయలేదు. కాగా, ఆ గ్రామసభవారు ఆయూరి దేవాలయ మునకు దడ్డాగ్రామ సాముదాయకపు భూమిని దాకట్టు (Mortgage) ఉంచి దేవాలయము నకు సంబంధించిన బంగారు, వెండివస్తువుల సెఱుపు దెచ్చికొనిరి. ఈవస్తువులమీద ద్రవ్యమును ఋణము దెచ్చి గ్రామ సభ వారు తత్ప్రజలకు సాహాయ్య మొసంగిరి. తాకట్టు వెట్టిన భూములమీద బ్రతియేట వచ్చెడి యాయ మును వృద్ధి (Interest) క్రింద జెల్లింపుచుండిరి.

విద్యాప్రదానమునకుగాని దేవాలయముల నిమిత్తముగాని చేయబడు దానధర్మములకు గ్రామసభవారే ధర్మకర్తలగునండి వ్యవహరించు చుండిరిని కాంచీపురము రాజధానిగా నేలిన నందివర్మ కుమారుండు నృపతుంగదేవునినాటి శాసనము (అనగా క్రీస్తుశకము 9 వ శతాబ్ది యందలిది)ను, క్రీ. శ. 1108 నాటి యాజున విక్రమాదిత్యుని పట్టమహిషి మలయవతీదేవిశాస నమును, చెఱుపుచున్నవి.

"ఏవం గ్రామత్రయం లభ్యా విద్యాస్థానాయ దత్తవాక్, మన్దాకినీం సమానూ నీ మూర్తివంశ సమాకులాం, సంబభౌర యథా దేవో ధూర్జటి గట యోకయా, విద్యానదీ తథా గాథా సత్కుశ గజాకులా, బాహుగ్రామజుషాం సానం వ్యాప్య యస్యా ద్భగన్వితా." అను శాసనశ్లోకములం బట్టి నృపతుంగదేవుని ప్రధాని తన ప్రభువు యొక్క యశుమతితో 'బాహు' గ్రామ విద్యా స్థానమునకు మూడు గ్రామములను దానమొసంగి యా సభవారి స్వాధీన మొనర్చగా మూర్తివంశ సమాకులమై క్రిందికి దిగు మందాకినీప్రవంతి సెవ్యవసుగ ధూర్జటి తన జటయందు నిలిపి భరిం చెన్తో యవ్వడువున గ్రామసభవారు పదునాలుగు గణములతోడం గూడిన విద్యానదీని వశపఱచి కొని కాపాడిరిని తెలియనచున్నది.

త్రిభువనములదేవ బిరుదాంచితుండగు నాజున విక్రమాదిత్యుని పట్టమహిషి మలయవతీ దేవి (క్రీ. శ. 1108) దండనాయకుండగు శ్రీధరయ్య విజ్ఞాపన మొనర్చగా సత్రము సాగించుటకును, బుర్రాజవరనమునకై పారాణికు నేర్పఱచుటకును, బుర్రదయశాశ్చర్యముల నొక్కొక యధ్యాపకుని నియమించుటకును, - 'తుంబళము' గ్రామమువలన వచ్చు నాయములో ననగా నీధామమున ముప్పది సువర్ణగద్యాణ ములు దానము చేసెనని క్రీ. శ. 1108 నాటి శాసనమువలన దెలియుచున్నది.

ఒక ఏడాదిలో వచ్చిన పరివర్తనము

(6-వ పేజీ తరువాయి)

సెలకొల్పారు. వీనితోపాటు కమ్యూనిస్టుప్రచారాన్ని అరికట్టడానికి వివిధసంస్కరణలూ ప్రవేశపెట్టారు. నాయకుల్లోసహా నాలుగు వేల కమ్యూనిస్టుల్ని అరెస్టుచేశారు. పారిపోవడానికి

యత్నించినవారిలో కొందరు హత్యలై నారు. సంస్థానంలోని సర్వవర్గాల ప్రజలకూ మేల చేసే పెద్ద పెద్ద సంస్కరణలచేకం ఈ సంఘటకప్రభుత్వంచేత ప్రవేశపెట్టబడినాయి. వీనిలో అత్యంతప్రధానమైనది (మొట్టమొదటిది కూడా) నిజాంకు చెందిన ఫర్స్-ఇ-ఖాన్ భూముల్ని ప్రభుత్వం స్వాధీనపరచుకొనడం.

ఈ భూములమొత్తం విస్తీర్ణత 8 వేల చు|| మై|| ఉంటుంది. అంతే, తిరువాన్కూరు సంస్థానం అంతన్నమాట. భోపాల్ కంటే అధికం, బరోడాకంటే కొంచెం తక్కువ. సాలీనా ఈ భూములపై రు 8 కోట్లు రాబడి వచ్చేది. దీంతో ఆ సంస్థానంలో పురాతన భూస్వామ్యవిధానానికి అంతం ఆరంభమయిందన్నమాట. ఒక్కసారిగా ఇంత భూమి ఆధునికీకరించడానంటే వచ్చేసింది.

ఇంక జాగీర్దారు, పైగా, ముస్థానాల అధిపతులు నిజాంఆదర్శాన్ని పాటించవలసి ఉన్నారు. కాలపరమర్తనాన్ని గమనించి నిజాం తన ఆస్తుల్ని త్యాగంచేసి పురాతనవ్యవస్థను నిర్మూలించడంలో ఆదర్శం చూపారు. జాగీర్లలోకూడా భూముల్ని సర్కారు భూముల వలెనే నిర్వహించడానికి ప్రభుత్వం జాగీర్లపరిపాలనాశాసనాని కొక ముషాయిదా తయారు చేసింది. ఈ శాసనాల్లోని సర్వవర్గాలవారూ ఆమోదించారు. భూమిస్థుసంస్కరణలలో ఇది మరొక మెట్టు.

కార్మికుల్లోకంటేకూడా నూతనశకం ప్రారంభమైంది. కార్మికశాఖ పునర్నిర్మితమయింది. కార్మికులకు న్యాయాచితమైన వేతనాలు, సెలవు, నియామకపు షరతులు లభింపచెయ్యడానికిగాను పరిశీలన జరుగుతోంది.

నిమ్నజాతుల సమద్రవణు శాసనాలు ప్రవేశపెట్టే తేపు ప్రభుత్వాని కుంది. అదిలాబాద్ జిల్లా మమూర్లోని సనాతనుల ముఖ్యకేంద్రమయిన దత్తాత్రేయదేవాలయంలోకి హరిజనుల్ని ప్రవేశపెట్టారు. హరిజనులకు సంబంధించినంతవరకూ వివిధప్రభుత్వశాఖలందుగ్గి సహకారం సాధించడానికి ఒక కమిటీ నియమించబడింది.

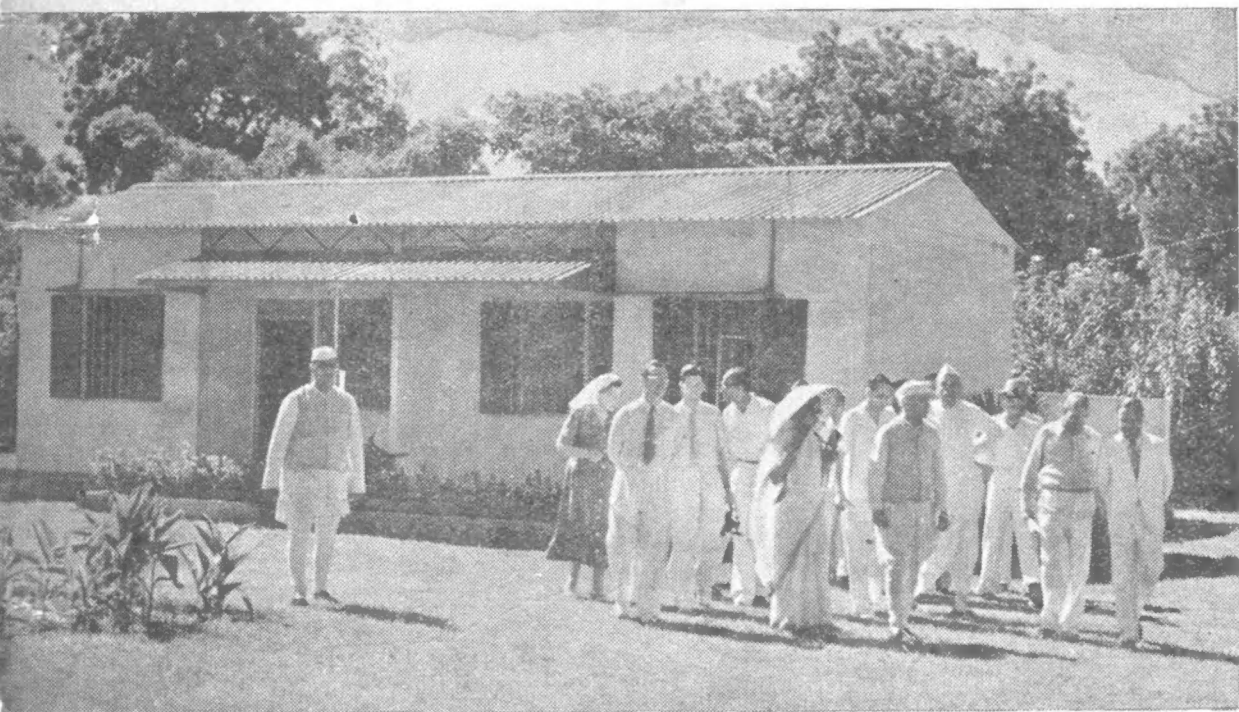
సంరక్షకప్రభుత్వంకర్తవ్యం ఇంకా తీరిపోలేదు. పూర్వప్రభుత్వం తెచ్చిపెట్టిన సమస్యలు అతిక్లిష్టంగా ఉన్నాయి. పీని పూర్తిపరిష్కారానికి వ్యవధి పట్టుకుంది. ఆయితే సంస్థానంలో నూత్నపరిపాలనావ్యవస్థను స్థాపించడానికి వునాదులు వెయ్యడానికి కృషి జరిగింది. ఫ్రాన్స్ తో సమానవిస్తీర్ణం గల ఇంత పెద్ద సంస్థానంలో భారత్ పై స్వ సహాయంతో, 284 మంది భారతాధినివేతప్రభుత్వోద్యోగులు అతిస్వల్పకాలంలోనే పరిపాలనా యంత్రాంగాన్ని పునర్నిర్మించి సహజశాంతస్థితి తెచ్చారు.

సర్వోత్కృష్టమైన
"కా నన్ దే వన్"
తేయాకు మాత్రమే త్రాగండి.

Kanan Devan Tea

Quality Production

ఫీల్ ఏజంటు : కర్నూలు, అనంతపూరు, కడప & చిత్తూరు జిల్లాలకు
కె. ఎ. జోషి, అనంతపురం.
టోకు వ్యాపారస్తులకు విశేష సౌలభ్యము
వివరములకు నేడే వ్రాయండి.

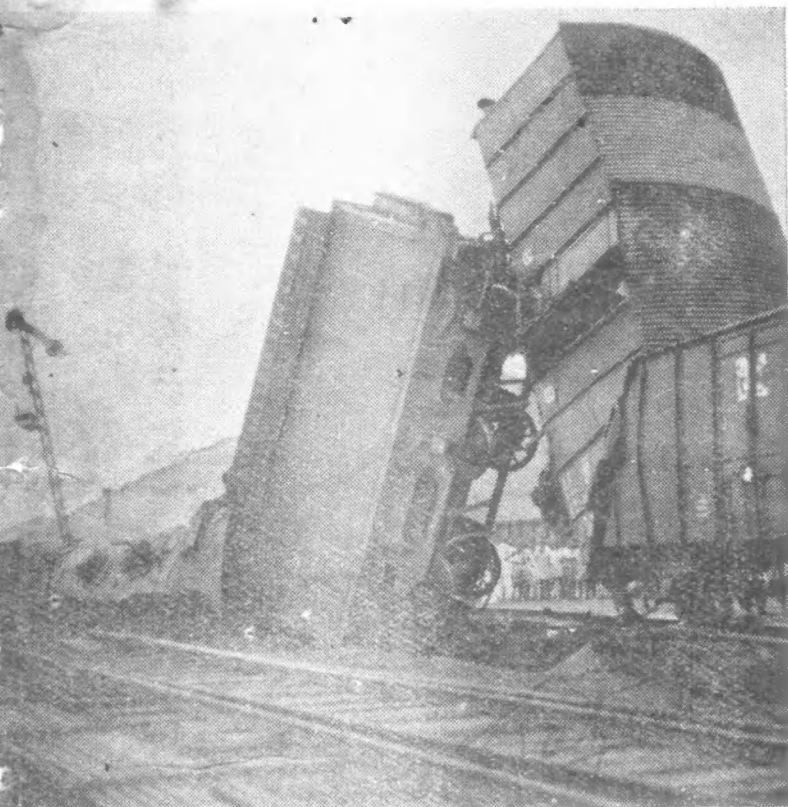

ప్రధానామాత్యుడు నెహ్రూ యు. పి. ప్రధాని గోవిందవల్లభపంతుతో కలిసి ఈ నెల 11-వ తేదీ న్యూఢిల్లీలోని ఇర్విక్ ఆస్పత్రిలో, ప్రభుత్వ గృహనిర్మాణ ఫ్యాక్టరీ త్వరలో ఉత్పత్తిచేసే ఫ్రీఫ్రాక్టెడ్ గృహముల నమూనాలను వీక్షించారు. ఆరోగ్యశాఖమంత్రి రాజకమరి 'అమృతకార్' వారికి ఆస్పత్రి ఆవరణలో వేయబడిన గృహములు ఏ విధముగ తయారు చేయబడినదీ చూపించిరి. ఈ చిత్రంలో కనపడే ఇంటి వైశాల్యము 500 చ. అడుగులు. ఇందులో రెండు గదులు, ముందు వెనక కరండాలు, వంట ఇల్లు, స్నానాలగది కక్కను వుంటవి. చుట్టూ ఆవరణకూడ కలదు.

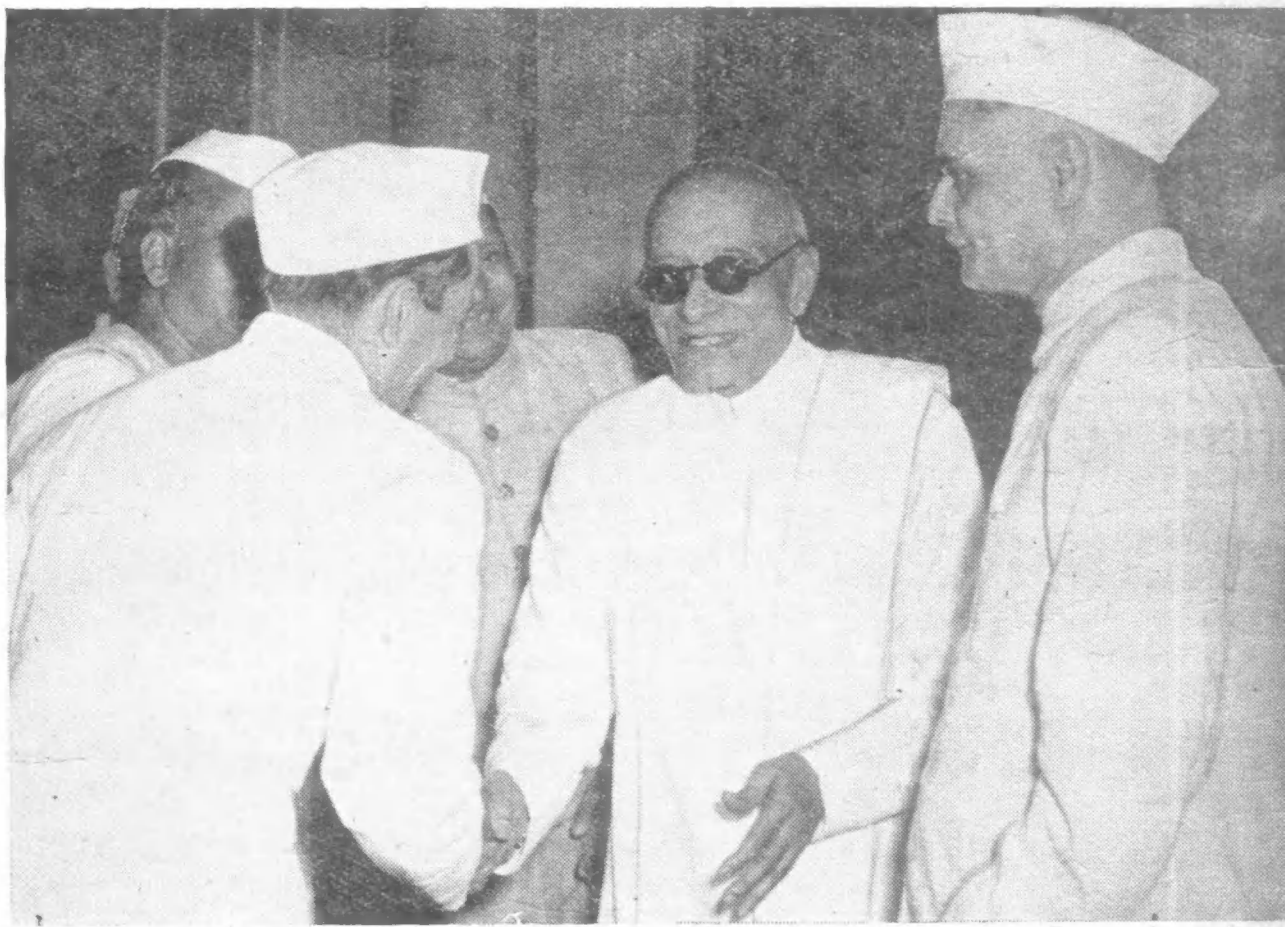

హైదరాబాదువంచి. జైరంగాబాదుకు, మునీరాబాదుకు ఆగస్టు 27-న రేడియో టెలిఫోన్ సిస్టం ఏర్పాటుచేశారు. ఆ సిస్టమునకు హైదరాబాద్ ప్రధాని పౌరపరిపాలకుడు దత్తప్రసన్న సదాశివబాబ్లే ప్రారంభోత్సవం జరుపుతున్న దృశ్య విది. బాబ్లే ప్రక్కన కూర్చున్నవాడు హైదరాబాద్ కమ్యూనికేషన్ శాఖ కార్యదర్శి నకేవిల్ గ్రామి.

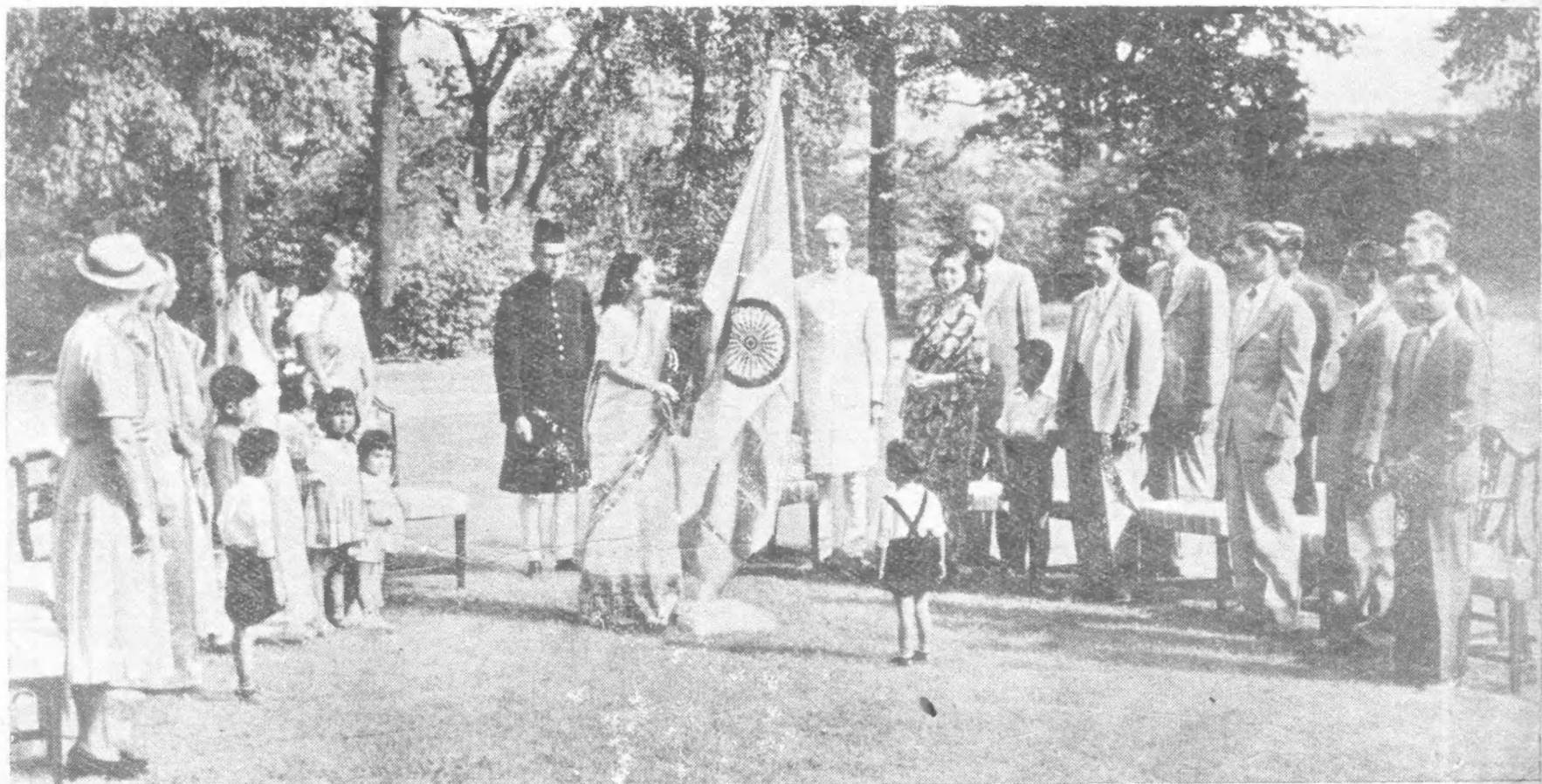
వార్తా చిత్రాలు

విజయవాడలో 10 వ తేదీన గూడ్సు బండి ఇంజను పట్టాలు తప్పి పడిపోయిన దృశ్యం.

శాసనసభ్యులుల సమావేశానికి వచ్చిన సభ్యులకు గవర్నర్ జనరల్ విందుచేశారు—మల్వంకర్ గారు అతిథులకు గవర్నర్ జనరల్ పరిచయాన్ని కలుగజేస్తున్నారు.

★
బట్టావాలో భారతీయులు అక్కడి నున హైకమిషనర్ ఎన్. కె. కృపలానీ ఇంటికిద్ద ఆగస్టు 15 న భారతస్వాతంత్ర్య ద్వితీయవార్షికోత్సవము జరిపిరి. హైకమిషనరు భార్య జాతీయపతాక నెగుర వేయుచుండుట ఈ చిత్రము లో కాననగును. హైకమిషనరు ఆ మె వెనుక నున్నారు. అక్కడి భారతీయవిద్యార్థులు, స్థానిక ప్రముఖులు ఈ ఉత్సవములో పాల్గొనిరి.

★

శ్రీమద్భగవద్గీత

సంస్కృత మూలము, తెలుగున టీకాతాత్పర్య విశేషార్థ వివరణములు గల 400 పుటల గ్రంథము. శీతాధ్యయన పదులకు మిక్కిలి ఉపయుక్తమైనది.

ఖద్దరు బైండు.

వెల రు 4-0-0 లు.

తపాలా ఖర్చు ఆ. 0-9-0.

ఆంధ్ర గ్రంథ మాల
పోస్టుబాక్సు 212 మదరాసు 1.

తెలుగుమొఱుగులు

గ్రంథకర్త: వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు

తెలుగుదనము, తెలుగుసంప్రదాయాలు, తెలుగుభాష అవతరించిన విధము, తెలుగు తేటదనము, తెలుగు కవితా పారమ్యము, ప్రాచీన గ్రంథాల పలుకుబడికి మనపై చెల్లుబడి, విలక్షణమైన మన అరసున్న చరిత్ర, వింత వింత నిఘంటువులు, మన గ్రంథాలలో గ్రంథాలు, అవీ ఇవీ, ఇంకా తెలుగులో ఉన్న ఎన్నో మొఱుగులను చూపెట్టుచున్న వ్యాసముల సంపుటి. శాస్త్రీగారి పాఠిక ముప్పయి సంవత్సరాల సాహిత్య కృషి ఇందులో మూర్తీభవించియున్నది. ఆంధ్రభాషాభివృద్ధికి వారందరు అవశ్యము చదువవలసిన గ్రంథము. ప్రతులకు త్వరపడవలెను.

వెల ౨ రూ. తపాలాఖర్చులు ౪ అణాలు.

ఆంధ్ర గ్రంథ మాల

గాంధీ మహాత్మని

ఆత్మకథ

రెండు సంపుటములు
[చతుర్థము ద్రణము]

శతావధాని వేటూరి శివరామశాస్త్రిగారి
ఆనువాదము

ఖద్దరు బైండు

ప్రతిసంపుటము పోస్టేజితో సహా వెల రూ. 5-9-0
ఒకేసారి 2 సంపుటములు పోస్టేజితో ,, 10-12-0

ఆంధ్ర గ్రంథమాల, పోస్టుబాక్సు నెం. 212, మదరాసు 1.

కళాప్రపూర్ణ కీ॥ శే॥ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారి
ఉత్కృష్టరచన

ఆంధ్రవాఙ్మయచరిత్ర

సరికొత్తపద్ధతిని, సంగ్రహపూర్వకంగా నడిచిన సమగ్రసమీక్ష. వెయ్యేండ్ల వాఙ్మయచరిత్రకు విశుద్ధదర్శణం. పాఠచరిత్రల నన్నిటిని అవలోదన చేసి, సమన్వయించి క్రోడీకరించిన నీవలయినచరిత్ర.

శాసనాలలోనూ వాటిలోనూ అవ్యక్తస్వరూపంలో ఉండి ఉండి, సన్నయధర్మమూ అని ఒక్క ఊపున వీవ్యాకారంతో బైటపడి, నానాటికి సవనవోజ్వలంగా వికసించిన మన వాఙ్మయం పోయిన పలుపోకడలను పోడిమితో చూపెట్టబారిన ఉత్తమ గ్రంథం.

వెల రు 2-0-0 లు, తపాలాఖర్చు 0-7-0

ఆంధ్రగ్రంథమాల, పో. బా. 212, మదరాసు.

